

Barns utemiljö vid asylanläggningar

En masteruppsats i Landskapsarkitektur
av Emilia Friberg & Kaisa Rajamäe

Barns utemiljö vid asylanläggningar

Children's outdoor environment at accommodations for asylum seekers

Emilia Friberg & Kaisa Rajamäe

Handledare: Fredrika Mårtensson, SLU, Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi

Examinator: Mats Gyllin, SLU, Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi

Bitr examinator: Anna María Pálsdóttir, SLU, Institutionen för arbetsvetenskap, ekonomi och miljöpsykologi

Omfattning: 30 hp

Nivå och fördjupning: A2E

Kurstitel: Master Project in Landscape Architecture

Kurskod: EX0775

Program: Landskapsarkitektprogrammet

Utgivningsort: Alnarp

Utgivningsår: 2017

Omslagsbild: Kaisa Rajamäe

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: asylanläggning, barn, landskapsarkitektur, bostadsnära miljö, barn på flykt, lek, vardagsmiljöer, utomhuslek, hälsa

Sammandrag

En asylanläggning kommer under barnets första tid i Sverige utgöra en stor del av deras totala livsmiljö och utemiljön kring boendet kommer att fungera som bostadsgård. Barn har generellt sett lägre rörelsefrihet än vuxna och blir i särskilt hög utsträckning ofta beroende av, för att inte säga helt utelämnade, till de lokala villkoren i den allra närmaste boendemiljön. Bland barn som kommer från otrygga miljöer i krigstillstånd eller kris av något slag, är ohälsa särskilt vanligt. Därför är det av extra vikt att det finns miljöer som stimulerar till lek och naturkontakt som kan stötta dem i deras bearbetning av svårigheter och trauman.

Med den här uppsatsen hoppas vi möjliggöra för framtida diskussioner och synliggöra behovet av en god utemiljö för barn vid asylboenden. Det övergripande syftet med examensarbetet är att bidra till kunskap om hur de särskilda boendena under asylprocessen fungerar för barn med fokus på deras möjligheter till lek, aktivitet och socialt liv i närmiljön.

Vi har utfört fallstudier på två asylanläggningar. Datainsamlingmetoderna som användes var gåtur, samtalsintervju och observation. Då få liknande undersökningar på asylanläggningar är genomförda har vi valt att använda våra metoder flexibelt och låta dem anpassas efter olika situationer under fallstudiens genomförande.

Vårt resultat visade på att barnen på båda anläggningarna hittar sina egna former för lek, men att de båda anläggningarna ger olika förutsättningar för barns lek-möjligheter. Generellt lämpar sig Landsortsanläggningen bättre för yngre barn, med en stor och varierad utemiljö, medan Småstadsanläggningen ger bättre förutsättningar för självständig rörelse och vistelse utanför boendet, för de lite äldre barnen. En stor del av detta handlar om hur den direkta bostadsnära miljön ser ut - dess utformning och innehåll, relationen mellan inne och ute, samt anläggningens placering gentemot omgivningen.

Nyckelord: asylanläggning, barn, landskapsarkitektur, bostadsnära miljö, barn på flykt, lek, vardagsmiljöer, utomhuslek, hälsa

Abstract

Accommodation for asylum seekers will, during the first period of a child's stay in Sweden, contribute to a large part of their living environment. The surrounding area of the accommodation will act as a main provider for their outdoor experience. Children generally have a lower independent mobility than adults and become to a particularly large extent dependent on, not to say, mercy of, the local conditions of their most immediate residential environment. Amongst children that come from unsafe environments due to war or crisis, illness is especially common. Therefore it's additionally important that they have access to environments that stimulate play and contact with nature, which can support them in processing difficulties and trauma.

With this essay we hope to enable future discussions and emphasize the need of a good outdoor environment for asylum seeker accommodations. The overall purpose of this thesis is to contribute knowledge for a child's relationship to the particular accommodations during the asylum process with focus on their possibilities for play, activities and social life in their closest environment.

We have made two cases studies on accommodations for asylum seekers. The methods used have been walks, interviews and observations. Since few similar studies has been made we have chosen to use our methods with flexibility and adjust them during the implementation of the case studie.

Our result has shown that the children on both accommodations develops their own forms of play, but that the accommodations provides different prospects for play possibilities: generally the Rural-accommodation is better suited for younger children, with a large and varied outdoor environment, whilst the Village-accommodation provides better prospects for independent mobility and stay outside the accommodation for youth. This result is primarily based on how the residential environment - it's design and content, the relation between inside and outside and placement in a larger context - relates to the children using it.

Keywords: accommodation for asylum seekers, children, landscape architecture, residential environment, refugee children, play, everyday environments, outdoor play, health

Förord

I egenskap av landskapsarkitektstudenter har vi lärt oss att se hur den fysiska miljön som omger oss påverkar vårt mående. Under vår tid på Alnarp har vi cyklat förbi ett transitboende nästan varje dag på vägen till universitetet och funderat över den skrala utemiljöns påverkan på barnens vardag. Hur man skulle kunna utveckla och förbättra denna utemiljö har varit ett återkommande samtalsämne genom åren. Slutligen utvecklades samtalsämnet till ett gemensamt examensarbete.

Emilia har genom sitt arbete som volontär för Röda Korset mött många som har befunnit sig på flykt och därmed börjat intressera sig för deras välmående på anläggningar under asylprocessen och deras framtid som nyanlända i Sverige. Kaisa har tidigare erfarenheter av att arbeta med barn och har ett intresse av att utveckla barns utemiljöer på ett jämställt och jämlikt sätt. I arbetet har vi haft nytta av varandras tidigare erfarenheter inom respektive ämnesområde. För arbetsfördelning se *Bilaga 4 - Arbetsfördelning*.

Under arbetets gång har vi kunnat samtala och diskutera med varandra, något som varit extra givande för den här studien då det finns få liknande studier att utgå ifrån gällande innehåll, upplägg och utförande. Att sätta sig in i ämnet och den problematik som finns kring asyl och flykt har varit en stor del av vårt tankearbete och vår process, särskilt då detta sällan är ett ämne som kombineras med landskapsarkitektur. Idag finns det mycket lite forskning som berör relationen mellan utemiljön vid asylanläggningar och de asylsökande människor som bor där. Vi tror att ett bättre bemötande av asylsökande kan underlätta en framtida integration och främja det individuella måendet hos de sökande.

Vi vill tacka vår handledare, **Fredrika Mårtensson**, för synpunkter, vägledning och stöd genom detta arbetets långa resa. **Ali Havaqat, Salem Jabbul, Mozghan Zachrison** och **Forogh Hashabeiky** för hjälp med översättning av informationsblad till studiens deltagare. Slutligen vill vi också tacka alla **barn** samt **vuxna, tolk** och **personal** på respektive anläggning för att ni tog emot oss, delade med er av era erfarenheter och gjorde studien möjlig.

Emilia Friberg & Kaisa Rajamäe
Malmö, 17 mars 2017

Figurförteckning

Foton: Emilia Friberg & Kaisa Rajamäe

Illustrationer: Kaisa Rajamäe

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Sammandrag
Abstract
Förord
Figurförteckning

INLEDNING	1
Syfte och frågeställningar	1
Avgränsningar	2

del 1.

BAKGRUND	4
Migration igår och idag	4
Asylprocessen i Sverige	5
Boendeformer vid ankomst	5
Ökat boendebehov ger sänkta krav	6
Barn på flykt	7
Barnens livssituation och hälsa	7
Att möta barnen i det nya landet	9

del 2.

BARN & UNGA I SAMHÄLLSPLANERINGEN	12
Delaktighet	12
Översiktlig planering	13
Närmiljöns betydelse	14
Tillgänglighet	15
UTEMILJÖNS ROLL FÖR BARN PÅ FLYKT	16
Barns lekmiljöer	16
Bostadsnära miljö	17
Utomhuslekens sociala effekter	18
Naturens betydelse för barn och deras lek	18

del 3.

METOD	21
Fallstudiens struktur	21
Urval	21
Datainsamling	22
Bearbetning och analys	25
Metoddiskussion	26

del 4.

RESULTAT & ANALYS AV SMÅSTADSANLÄGGNINGEN	30
Presentation av anläggningen	30
Barnens aktivitet	34
Utemiljön som social arena	35
Boendets placering	37
Ramar och rörelsefrihet	37
Barngruppens dynamik	38
Årstim	39
Sammanfattning	39

RESULTAT & ANALYS AV LANDSORTSANLÄGGNINGEN	41
Presentation av anläggningen	41
Barnens aktivitet	44
Utemiljön som social arena	46
Boendets placering	48
Ramar och rörelsefrihet	49
Barngruppens dynamik	49
Årstid	50
Sammanfattning	50
del 5.	
DISKUSSION	53
Den fysiska miljöns utformning har effekt på barnens lekmöjligheter	53
Platser för olika sociala samspel	53
Anläggningarnas placering ger olika förutsättningar	54
VIDARE DISKUSSION	57
Möjligheter för framtida planering och upphandling av asylanläggningar	57
Planering med barnperspektiv	58
Slutdiskussion	59
Slutsatser	59
REFERENSER	61
Bilaga 1 - Appendix	67
Bilaga 2 - Barnkonventionen	70
Bilaga 3 - Informationsblad och blanketter	73
Bilaga 4 - Arbetsfördelning	77

INLEDNING

Idag är debatten kring migration och integration i Sverige högst aktuell och synlig. Arbetet påbörjades under slutet av 2015 vilket var mitt i den topp av asylsökande till södra Sverige. I takt med att mängden flyktingar ökade blev det allt svårare för Migrationsverket att uppbåda bostäder, vilket ledde till att anläggningar som inte är tilltänkta för permanent boende kommit att användas. Dessa boenden kommer under de asylsökande barnens första tid i Sverige utgöra en stor del av deras totala livsmiljö och utemiljön kring boendet kommer att fungera som deras bostadsgård. Barn har generellt sett lägre rörelsefrihet än vuxna och blir i särskilt hög utsträckning ofta beroende av, för att inte säga helt utelämnade, till de lokala villkoren i den allra närmaste boendemiljön. Bland barn som kommer från otrygga miljöer i krigstillstånd eller kris av något slag, är ohälsa särskilt vanligt. Därför är det av extra vikt att det finns miljöer som stimulerar till lek och naturkontakt som kan stötta dem i deras bearbetning av svårigheter och trauman. Med den här uppsatsen hoppas vi möjliggöra för framtida diskussioner och synliggöra behovet av en god utemiljö för barn på asylboenden.

För att kunna studera asylsökande barn i deras nya hemmiljö har det varit nödvändigt att sätta oss in i barnens villkor. Arbetet innehåller en beskrivning av en samhällskontext som kanske normalt faller utanför landskapsarkitektens ämnesområden men som vi upplevt som väsentliga för dra relevanta slutsatser av studien.

Arbetet inleds med *del 1* som beskriver asylprocessen, boendeformer och barn på flykts hälsa. Därefter följer *del 2* som handlar om barn och unga i samhällsplaneringen samt utemiljöns betydelse för barn på flykt. *Del 3* innehåller en metodbeskrivning av vår fallstudie och följs av fallstudiens resultat, *del 4*. I den avslutande delen, *del 5*, för vi en diskussion kring fallstudiens resultat samt en vidare diskussion kring möjligheter vid framtida planering. För att göra texten mer tillgänglig har vi bifogat en lista med terminologi som rör asylmottagande (se *Bilaga 1 - Appendix*).

Syfte och frågeställningar

Syftet med examensarbetet är att undersöka hur utemiljön kring asylboende används av barn idag och om den fysiska miljön kring asylanläggningar tillgodoser barns behov i det specifika vardagsliv som utspelar sig på ett boende för asylsökande. Med utgångspunkt i den forskning som finns tillgänglig kring barns lekmiljö, närmiljö och utvecklande utemiljöer vill vi undersöka de eventuella möjligheter och begränsningar som finns vid asylanläggningar. Materialet fungerar som underlag för en diskussion kring hur asylanläggningarnas lokalisering och utformning kan möta asylsökande barns specifika behov.

Vårt examensarbete undersöker hur barn på flykt vid ankomsten till Sverige använder den fysiska miljö de får tillgång till vid sitt asylboende med syftet att ta reda på hur denna fungerar för deras lek, aktivitet, välbefinnande och sociala liv.

Vårt mål med examensarbetet är att utveckla den kunskapsram som finns om relationen mellan barn och utemiljön på asylanläggningar samt förmedla perspektiv och kunskap som kan användas för att förbättra villkoren för barn på flykt, och mer specifikt, de ofta mer provisoriska boendemiljöer som de erbjuds i sitt nya land.

De frågor vi ställt oss under arbetet är:

- Vilka funktioner fyller närmiljön för barnen vad gäller lek, aktivitet, socialt liv och känslomässigt stöd?
- Vilken betydelse har utemiljön i förhållande till inomhusmiljön?
- Hur påverkar boendets utformning och placering barnens lekmöjligheter?

Målgruppen för vårt arbete är landskapsarkitekter och arkitekter som vill anta utmaningen att skapa adekvata miljöer för barn på flykt. Även Migrationsverket, kommuner och andra ägare och förvaltare av asylboende samt Länsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut och en bredare allmänhet med ett intresse av att påverka levnadsvillkoren för barn på flykt.

Avgränsningar

I arbetet fokuserar vi på tillfälliga anläggningsboenden (ABT), vilket är en boendeform som drivs av privata aktörer genom upphandling från Migrationsverket. Valet att arbeta med ABT har delvis påverkats av att Migrationsverket har sekretessbelagt sina anläggningar efter ett stort antal anlagda bränder. Vi såg även en fördel att ha flera boenden av samma anläggningstyp framför att exempelvis undersöka ABT jämfört med ett korridorsboende på Migrationsverket egna boenden. Vi har valt bort boenden för ensamkommande barn eftersom detta medför ytterligare ämnen som ligger utanför vårt fält och att åldersspridningen på barn ofta är mindre på den här typen av boenden.

Fallstudien är begränsad till orter i Skåne. Vi har valt att avgränsa till två boenden eftersom det ger oss möjlighet att fokusera på utförandet av fallstudie och analys, samtidigt som det ger oss en möjlighet att jämföra respektive fallstudies resultat.

del 1.

BAKGRUND

Migration igår och idag

Människan har genom alla tider varit ett migrerande folk. Orsakerna bakom migrationen kan variera; brist på mat eller arbete, krig, religiös förföljelse eller helt enkelt sökandet efter ett bättre liv. Den mest kända svenska emigrationen är massutvandringen till USA. Från mitten av 1800-talet till ca 1930 emigrerade ungefär 1,3 miljoner svenskar, på grund av bland annat fattigdom, religiös förföljelse eller förtryck (Migrationsverket 2016a). I samband med andra världskriget i mitten av 1940-talet övergick Sverige från att vara ett utvandrarland till att bli ett invandrarland och har sedan dess i princip alltid haft större immigration än emigration (ibid.). Under andra världskriget kom ett stort antal ensamkommande barn till Sverige på flykt från kriget (Rädda Barnen 2010), i vad som borde vara Sveriges största flyktingvåg i modern tid. Under kriget kom ca 70 000 finska barn samt ca 500 judiska barn, vilka placerades i fosterhem eller på barnhem (ibid.).

Från andra världskriget fram till idag har invandringen till Sverige skett i perioder. Fram till 70-talet handlade invandringen främst om arbetskraftsinvandring från bland annat Grekland, Italien och Jugoslavien. Flyktingar har kommit stötvis i samband med kriser i världen, t.ex. militärkuppen i Chile på 1970-talet, stridigheter i samband med det forna Jugoslaviens fall under 1980- och 1990-talet samt USA:s intåg i Irak och Afghanistan under 2000-talet. Allt fler flyktingar saknade identitets- eller resehandlingar vilket gjorde att asylprövningen blev komplicerad och utdragen, vilket är ett problem som kvarstår även idag. (Migrationsverket 2016a)

Sverige blev medlem i EU 1995 och fyra år senare sattes målet om att EU ska ha en gemensam asyl- och migrationspolitik. Två år senare blev Sverige en del av Schengensamarbetet (se *Bilaga 1 - Appendix*) (Migrationsverket 2016a). Under 2010-talet ställdes det politiska samarbetet inför en kris. I slutet av 2014 beräknade FN:s flyktingorgan UNHCR (2015a) att närmare 60 miljoner människor befann sig på flykt i världen, vilket är den högsta siffran sedan andra världskriget. Antalet flyktingar som kom till Europa ökade med 51 % jämfört med tidigare år och gjorde därmed 2014 till ett år då flyktingfrågor fick stor uppmärksamhet i debatter och media. Då räknade man med att ca 200 000 flyktingar korsade Medelhavet för att ta sig till Europa och söka asyl (UNHCR 2015a). Under 2015 ökade antalet flyktingar till Europa till över en miljon och den farliga vägen över Medelhavet kostade 3 771 människor sitt liv (UNHCR 2016). Kriget i Syrien och terrororganisationen IS står bakom stor del av den ökande mängden människor på flykt, över 11 miljoner människor har flytt enbart på grund av kriget i Syrien (UNHCR 2015b). Under de senaste åren har även kriser i Sydsudan, Demokratiska republiken Kongo, Centralafrikanska republiken, Irak, och Afghanistan lett till ökade flyktingströmmar (UNHCR 2015a). De förändrade flyktingströmmarna påverkade även Sverige som under 2015 tog emot ca 160 000 asylansökningar (Migrationsverket 2016a). Bland de vanligaste nationaliteterna var Afghanistan, Syrien och Eritrea. För att minska mängden asylsökande införde Regeringen den 12 november 2015 tillfälliga gränskontroller, vilka i januari 2016 övergick till tillfälliga identitetskontroller (ibid.). Med dessa bestämmelser förloras de fria inre gränspassager Schengensamarbetet länge arbetat för. Politiskt talar man om att Schengenländerna misslyckats med att kontrollera sina yttre gränser (Regeringskansliet 2016a).

Asylprocessen i Sverige

Processen mot uppehållstillstånd börjar då man registrerar sig hos Migrationsverket, vilka är de som ansvarar för att pröva, utreda och fatta beslut om asylansökningar (Gustavsson & Lindberg 2016). Ansökningsenheterna finns i Stockholm, Göteborg och Malmö (Statskontoret 2015). Asylansökan prövas individuellt i enlighet med FN:s flyktingkonvention (ibid.). Den som ansöker om asyl kommer gå igenom en asylutredning för att Migrationsverket ska kunna bedöma den sökandes skäl för asyl (Gustavsson & Lindberg 2016).

Under processen har den sökande rätt till juridisk hjälp, tolk samt information om hur processen går till och hjälporganisationer som den sökande kan vända sig till. Den asylsökande har under asylprocessen även rätt till kostnadsfria hälsoundersökningar och akut sjukvård i enlighet med lagen om hälso- och sjukvård för asylsökande samt en daglig ersättning vilken kan variera beroende på boendeform och eventuella speciella omständigheter, såsom handikapp eller sjukdom. (Statskontoret 2015)

I de fall då den sökande har alla papper som behövs för att söka asyl och svenskt medborgarskap bör ärendet i vanliga fall inte ta mer än nio månader (Migrationsverket 2015d). På grund av en ökad arbetsbelastning i samband med flyktingmottagandet under hösten 2015 menar Migrationsverket att dessa tider inte kommer kunna hållas och har förlängt samtliga ansökningstider (Migrationsverket 2015e). Det vanligaste har varit att den asylsökande som beviljas uppehållstillstånd får ett permanent uppehållstillstånd (PUT). Men sedan oktober 2015 har Regeringen beslutat att införa och i första hand ge ut tillfälliga uppehållstillstånd (TUT) (Regeringen 2015a).

När en asylsökande har beviljats uppehållstillstånd är det inte längre Migrationsverket som står för bostad. Efter beviljat uppehållstillstånd räknas man som nyanländ och Arbetsförmedlingen tar över ansvaret för boendet. Trots detta bor idag många nyanlända kvar på anläggningsboende då allmän bostadsbrist gör att få bostäder finns tillgängliga för Arbetsförmedlingen. Den förlängda väntetiden tillsammans med bostadsbristen kan leda till att vissa av de nyanlända bor mycket längre på sitt tilldelade anläggningsboende än vad som egentligen är meningen (Statskontoret 2015).

Boendeformer vid ankomst

Utöver att pröva asylansökningar ansvarar Migrationsverket även för att den som söker asyl har bostad fram tills dess att asylansökan blivit godkänd eller avslagen. Under denna tid kan den sökande välja att ordna eget boende (EBO, se *Bilaga 1 - Appendix*) hos släktingar eller vänner, eller att tilldelas en bostad som Migrationsverket svarar för. För de som väljer att bo i någon av de boendeanläggningar som Migrationsverket ansvarar för (ABO; ABE eller ABK, se *Bilaga 1 - Appendix*) finns det ingen möjlighet att påverka vilken ort de senare kommer att hamna på. Placeringen grundar sig istället i var det finns plats. I första hand får den sökande bostad i lägenhet (ABE) men då dessa bostäder inte räcker till alla de sökande kan det även bli aktuellt med kollektiva boendeformer (ABK). När Migrationsverket inte har egna boenden att erbjuda, hyr de tillfälliga asylboenden (ABT) av privata leverantörer genom en offentlig upphandling. (Migrationsverket 2016b)

De olika boendeformerna har olika upphandlingsvillkor och ger mer eller mindre eget ansvar åt de boende. ABE är en placering i vanliga hyreshus som ingått avtal med

Migrationsverket, där den boende helt sköter sitt eget hushåll. Ett tillfälligt anläggnings-boende (ABT-boende) sköts oftast av en leverantör och inkluderar städ och helpension. I dessa boenden bor den asylsökande i rum, oftast flerbäddsrums, utan eget kök och ibland även utan egen toalett. För ett ABT-boende är avtalstiden för ett kontrakt mellan Migrationsverket och leverantören ett par månader. Efter att kontraktet löpt ut kan leverantören ansöka om förlängning eller ett nytt kontrakt. Som en konsekvens av de senaste årens ökande flyktingströmmar har antalet boende inom ABT ökat från 2,2 % 2007 till 24,3 % 2014. (Statskontoret 2015)

Ökat boendebehov ger sänkta krav

Migrationsverket säger sig arbeta för ett värdigt boende för de asylsökande och upphandlingarna innehåller därför olika krav som måste uppfyllas för att få en godkänd ansökan (Migrationsverket 2015g). Kraven gäller allt från fysisk miljö till hygien samt vilken mat de boende är berättigade. I de krav som finns på den fysiska miljön står bland annat att de boende ska ha rätt till gemensamma utrymmen motsvarande 0,5 m² per boende på anläggningen samt att det ska finnas lekrum på anläggningen med *”säkra, lämpliga och CE-märkta leksaker anpassade för barn i olika åldrar”* (Migrationsverket 2015f, s.15; Migrationsverket 2015b, s.15).

Det stora behovet av nya bostäder under 2015 och 2016 gjorde att nya boendeplatser i form av tillfälliga anläggningsbostäder direktupphandlades. Underlaget för upphandlingarna uppdaterades kontinuerligt i takt med det då ökade behovet av bostäder. En jämförelse mellan olika upphandlingsdokument (Migrationsverket 2015b; Migrationsverket 2015f) för tillfälliga bostäder i område Syd, visar att de krav som tidigare hade ställts på boendemiljön minskade samt att fler boendeformer inom ABT hade skapats med mindre privat boendeutrymme som en följd. I början av 2015 fanns krav på:

“[...] en trygg, säker och stimulerande utemiljö. Gungor och sandlåda eller liknande lekmiljö ska tillhandahållas för barn. Monterad lekutrustning/lekmiljö ska vara godkänd för användning enligt SS-EN 1176 och 1177 [...] Lekmiljö ska finnas på anläggningen eller i anläggningens närhet med ett gångavstånd om max 500 meter med en betryggande färdväg.”

(Migrationsverket 2015b, s.16)

Senare samma år hade kraven reducerats till att det ska *”finnas en trygg, säker och stimulerande utemiljö”* (Migrationsverket 2015f, s.15). Krav på lekutrustning och avstånd till lekmiljöer hade alltså strukits. Gällande boendeformer finns i den senare upphandlingen (Migrationsverket 2015f, s.15) alternativ med sovsalar där minst sju personer ska rymmas jämfört med flerbäddsrums med fyra bäddar i den tidigare (Migrationsverket 2015b, s.16). Under hösten 2015 beslutade man dessutom att förtäta de redan trångbodda anläggningarna för att ytterligare skapa plats. Minimikravet för eget boendeutrymme ändrades från 5 m² per person till 3 m² per person (Riksrevisionen 2016).

Enligt Migrationsverkets underlag för direktupphandling (Migrationsverket 2015b; 2015f) måste verksamheten styras av lagar och riktlinjer som Miljöbalken, Plan- och

bygglagen, Livsmedelslagen etc. (punkt 3.6 respektive 3.4). Enligt Miljöbalken är det leverantörens ansvar att uppfylla de krav som ställs gällande miljö och hälsa samt även att åtgärda eventuella brister på anläggningen. Kraven måste då vara tydliga för att de ska kunna bli uppfyllda (Socialstyrelsen 2004).

Migrationsverket säger sig sträva efter värdiga boenden för de asylsökande och ställer krav i upphandlingarna (Migrationsverket 2015g). Samtidigt så är det den leverantör som erbjuder lägst pris per asylsökande och dygn som myndigheten väljer i upphandlingarna (ibid.). Migrationsverket har i slutet av 2016 börjat avveckla boendeplatser på tillfälliga asylanläggningar då prognoser pekat på minskat antal asylsökande (Migrationsverket 2016b). Avvecklingen följer lagen om offentlig upphandling och senast upphandlat boende avvecklas först (ibid.).

Barn på flykt

Av de miljoner människor som befinner sig på flykt är många barn. De erfarenheter som dessa barn bär med sig och de bakgrunder som de har lämnat bakom sig är långt ifrån homogena. Vissa flyr tillsammans med sina familjer, andra ensamma eller tillsammans med syskon, släktingar eller bekanta. Många barn som når Sverige är på flykt för första gången. Andra har varit på flykt i månader eller år, antingen som internflyktingar i det egna landet eller som transitflyktingar vilka flytt från land till land. Hur barnen har färdats under sin flykt skiljer sig från fall till fall; flyg, båt, tåg, buss, lastbil eller ibland till fots. Somliga barn har varit delaktiga i beslutet om att fly och ibland varit en del av planeringen av flykten. För andra har flykten varit plötslig. Kunskapen om Sverige skiljer sig precis lika mycket. Vissa familjer eller barn har haft Sverige som mål under hela sin flykt, andra har hamnat i Sverige helt utan kunskap om vart de befinner sig. (Backlund et al. 2012)

Det barnen på flykt har gemensamt är deras uppväxt i länder där konflikter och osäkerheter dominerar. Den varierande delaktigheten i beslut kring sin egen flykt, bristande kunskap kring det nya landet och språket tillsammans med skrämmande upplevelser som de kan ha upplevt i sitt hemland eller under sin flykt gör barnen utsatta och sårbara (Andersson et al. 2010). De har även mötet med en ny kultur med nya koder kring beteenden och förväntningar gemensamt. De flesta har lämnat en tillvaro med vänner och ett socialt nätverk, där de förstår outtalade koder kring hur man ska eller inte ska bete sig (Ascher 2012).

Sedan 90-talet och Jugoslaviens sönderfall har man sett en ökning av barn som befinner sig på flykt utan föräldrar eller vårdnadshavare (Andersson et al. 2010). Enligt Migrationsverkets datainsamlingar under 2014 är runt 52 % av de ensamkommande barnen mellan 16 och 18 år gamla och så mycket som vart tionde barn som anländer utan förälder har beräknats vara under 12 år (Migrationsverket 2015a). Hur Sverige ska hantera det ökande antalet ensamkommande barn har fått stor medial uppmärksamhet.

Barnens livssituation och hälsa

Den tid då man väntar på svar på sin asylansökan är för många av stor betydelse för hälsan och måendet, både ur ett kort och ett längre perspektiv. De som väntar länge på ett svar uppvisar oftare tecken på sämre hälsa än andra, såväl psykiskt som fysiskt. Introduktionen till det nya landet under denna period har visat sig vara viktig för

hur hen i framtiden klarar sig och integreras i det nya samhället (Lennartsson 2007; Andersson et al. 2010; Ascher 2012).

Många barn och familjer känner sig isolerade under denna tid. För de barn som går i skolan kan det på grund av dålig ekonomi vara svårt att följa med på aktiviteter som utspelar sig efter skoltid och under helger (Barnombudsmannen 2011). I en studie av Lennartsson (2007), undersöktes orsakerna till dåligt mående hos asylsökande. Främst lyfts den långa väntetiden, samt den brist på mening och aktiviteter många upplever, fram som orsak till dåligt mående hos asylsökande. För många är även bristen på utrymme och rätt till privatliv bland de överst listade orsakerna (ibid.). Angel och Hjern (2004) menar att barn är känsliga för det mentala klimatet på asylanläggningarna. De indikerar även att ju större förläggning man bor på desto större är sannolikheten att ångest- och stressnivån är hög hos alla de boende.

Migrationsprocessen och de upplevda förlusterna ser annorlunda ut för barnet gentemot föräldrarna. För barnet handlar sorgen om förlusten av vänner och familj, en välkänd omgivning, språk och smaker. Medan många vuxna som flyr även går igenom en typ av social degradering, där deras yrke, karriär och tidigare ställning i samhället förlorar sin betydelse. Den vuxnes tidigare nätverk och hierarkiska ställning byts ut mot en ny identitet, som främling och representant för en viss kategori av människor; invandrare och flyktingar. Att processerna ser olika ut för föräldrar och barn kan försvåra för föräldrarna att upptäcka eller koppla symptom till eventuella trauman som barnen har upplevt. (Nestler 2007)

Angel och Hjern (2004) menar att barn som befunnit sig på flykt, utöver sina egna trauman, även påverkas av föräldrarnas trauma. Det indirekta våldet har en lika traumatiserande effekt som det direkta våldet (Gustafsson 2006). Att närstående ska dödas och lämna dem ensamma i kriget upplevs ofta av barn som ett större hot än skada mot den egna personen (ibid.). I flera fall kan traumatiserade vuxna lida av en stark nedsatt förmåga att hjälpa sina barn (Nestler 2007). Det är heller inte ovanligt att barnen får ett ökat ansvar för familjens välmående och integration, då de genom skolan får hjälp att lära sig det svenska språket (Andersson et al. 2010). Barnets kunskaper påverkar familjens möjligheter att kommunicera med myndigheter och dylikt och kan vara avgörande för vilken hjälp familjen får ifråga om boende och sjukvård (ibid.). Gustavsson (2006) menar att det stora ansvaret vissa barn axlar under och efter flykt kan bli för stort för barnen att hantera. En del kan gå in i en form av uppgivenhetstillstånd medan andra antar en prematur vuxenroll. På kort sikt tillåter den barnen att klara av det ökade ansvaret men som konsekvens har flera barn i dessa fall haft svårigheter att i vuxen ålder klara av situationer som kräver ansvarstagande (ibid.).

Får barn i traumatiserade familjer efter flykten inte hjälp att hantera posttraumatisk stress kan det leda till problem med magont, sömnproblem, mardrömmar och ätstörningar. Vissa barn uppvisar ett överdrivet föräldraberoende, håglöshet och separationsångest medan andra barn upplevs som aggressiva och rastlösa. Det är inte heller ovanligt att barn i traumatiserade familjer backar i sin utveckling och betar sig yngre än sin ålder (Almqvist & Jansson 2000; Gustavsson & Lindberg 2016).

Bland de ensamkommande barnen uppvisar många symptom på nedsatt hälsa av olika svår grad. PTSD, depression och ångest är inte ovanligt (Havelius & Yue Liu 2010; Bren-dler-Lindqvist & Larsson 2004). Utöver dessa symptom menar Barnombudsmannen

(2011) att ensamkommande barn jämfört med andra barn oftare har problem med koncentrationssvårigheter och motoriska störningar. Om det utbrett dåliga måendet i denna grupp beror på tidigare trauman eller om den långa och psykiskt prövande vänteperioden spelar in är inte alltid klart (Brendler-Lindqvist & Larsson 2004).

Att möta barnen i det nya landet

Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder för att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning av ett barn som utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp; tortyr eller någon annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning; eller väpnade konflikter. Sådan rehabilitering och sådan återanpassning skall äga rum i en miljö som befrämjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.

(Barnkonventionen, art. 12, § 1)

I en rapport om mottagandet av flyktingbarn och ungdomar, utgiven av Stiftelsen Allmänna Barnhuset, menar Malmström (2006) att den bästa hjälp man kan ge i många fall är en fungerande vardag med skola och fritidsaktiviteter. I en ordnad och trygg tillvaro där barnen kommer till ro kan symptomen på stress och trauma minska eller försvinna menar Gustavsson, som 1980 även varit med och utvecklat en modell för att minska stressen hos nyanlända barn; STOP-modellen (Gustavsson & Lindberg 2016). Modellen utgörs av fyra punkter:

Structure and Safety (struktur och säkerhet)

Talking and Time (tala och tid)

Options and Organized activities (möjligheter och organiserade aktiviteter)

Parent and Acting Parent support (stöd till föräldrar och vikarierande föräldrar)

Gustavsson och Lindberg menar att det är viktigt att föräldrarna får ett bra stöd, känner sig accepterade och välinformerade av samhället, och vidare att det kan ta tid för barn att berätta om sina upplevelser och att det är viktigt att det finns någon som lyssnar på dem när de är redo att prata. Man bör om möjligt undvika provisoriska boenden och förflyttningar och försöka återställa dygnsrytm och vardagliga rutiner, som måltid på någorlunda bestämd tid eller återuppta tidigare aktiviteter som varit viktiga för barnet. Det är också viktigt att informera barnet om asylprocessen samt att boendet har en fungerande organisation så att barnet får en förutsägbar och lugn tillvaro. Författarna menar att forskning om traumatiserade barn visar på att det är viktigt att barn hittar egna strategier för att hantera sin oro, ångest och minnen. Vad som fungerar för det enskilda barnet kan vara olika, exempelvis fotboll, bildskapande eller bön, därför är det viktigt att lyssna på barnet för att kunna hjälpa dem med lämplig aktivitet. Fritidsaktiviteter utanför boendet brukar passa för de äldre barnen medan man kan leka, läsa och sjunga med de yngre barnen. (Gustavsson & Lindberg 2016)

Det är väldigt viktigt att låta barnen leka, leken kan bidra med en fristad från all stress och oro runt omkring och barnet kan med fantasins hjälp skapa en värld som de har möjlighet att påverka (Gustavsson & Lindberg 2016; Henning-Mäki & Green 2008). Samtidigt kan leken också ge möjlighet till bearbetning av vad som tidigare skett (ibid.). Via leken får barnen även möjligheter att utvecklas emotionellt, intellektuellt, socialt och motoriskt (Henning-Mäki & Green 2008). Skolan är också viktig för barnet då den ger dagarna ordning och innehåll utöver de kunskaper och färdigheter som barnet lär sig där (Gustavsson & Lindberg 2016). Barnets egna strategier tillsammans med skola/förskola och fritidsaktiviteter tycks vara det viktigaste för barns möjlighet till återanpassning och rehabilitering (ibid.). Ibland behövs dock ytterligare åtgärder och barnet behöver få träffa en terapeut; en vanlig metod att använda inom terapin för barn är så kallad lekterapi, där man använder leksaker som stöd i bearbetningen (Henning-Mäki & Green 2008).

del 2.

BARN & UNGA I SAMHÄLLSPLANERINGEN

“Konventionsstaterna skall tillförsäkra det barn som är i stånd att bilda egna åsikter rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som rör barnet, varvid barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.”

(Barnkonventionen, art. 12, § 1)

Delaktighet

Synen på barns kompetens och betydelse som medlemmar i samhället har under de senaste årtiondena förändrats. Den nya framväxande synen på barn har sina rötter i FN:s Barnkonvention från 1989 (Änggård 2015). Barnkonventionen (se *Bilaga 2* för hela Barnkonventionen) arbetar för att säkerställa alla barns rättigheter till lika villkor och möjligheter och är idag den konvention som fått mest genomslag i världen, med 196 länder som har skrivit under på att upprätthålla den (Unicef 2016). I början av 2016 kom ett betänkande från Barnrättsutredningen (SOU 2016:19) med förslag om att inkorporera Barnkonventionen i svensk lag 2018. Här diskuterar man särskilt förändringar i utlänningslagen (2005:716), då man anser att det finns särskilda brister i förhållandet till Barnkonventionen för barn i migrationsprocessen. Främst är det artikel tre om barnets bästa och artikel tolv som fastställer barns rätt att komma till tals i frågor som påverkar dem som lyfts fram som viktiga att införliva från Barnkonventionen (SOU 2016:19).

Genom att erkänna och se till barns kompetens om sin egen utemiljö motverkar man deras underlägsna position i samhället (Mårtensson 2004) och en mer demokratisk planeringsprocess kan skapas (Boverket 2015a). Möjligheter för barn att påverka sin närmiljö kan leda till en positiv utveckling där barnet känner ett större ansvar för sin omgivning och även uttrycker en större tilltro till samhället i stort (Boverket 2015a). Att få vara delaktig i sin omgivning kan påverka barn och ungas utveckling och kan även påverka deras välbefinnande (ibid.). Parallellt med att barnkonventionen fått ett visst genomslag har samhällets engagemang för barns fysiska miljö ökat (Änggård 2015). Enligt rapporten *Gör plats för barn och unga!* från Boverket (2015a) så är det en skyldighet gentemot Barnkonventionen att främja barns rörelsefrihet och tillgång till goda platser i det offentliga rummet. Enligt Plan- och bygglagen, PBL, ska planeringen baseras på god kunskap om platsen och en demokratisk planeringsprocess. Om man planerar med kunskap om barn och ungas behov gör man det utifrån ett *barnperspektiv*. Men för att göra det utifrån *barnets perspektiv* och få mer specifik kunskap måste berörda barn få vara delaktiga i planeringsprocessen. Berörda barn är experter på sin närmiljö och blir därför mest kvalificerade att göra bedömningar av den (ibid.).

För att hjälpa barn uttrycka tankar kring sin egen miljö behöver vuxna i planeringsprocessen utveckla rutiner som kan hjälpa barn att komma till tals samt förstå hur olika perspektiv på barns delaktighet ser ut (Boverket 2015a). En viktig utgångspunkt i detta arbete är att bli uppmärksam på skillnaden mellan *platser för barn* och *barns platser*. Platser för barn är skapade av vuxna för barn, med de förutsättningar som vuxna anser att barn vill ha av en plats (Änggård 2015), som exempelvis en lekplats. För att verkligen förstå barnens perspektiv när det gäller platser kan det vara viktigt att inte bara se

till den fysiska utformningen utan även de fantasier och lekar vilka är kopplade till och skapar platsen för barnet (Cele 2007). En förutsättning för att barn ska kunna göra en plats till sin egen är möjligheten att påverka och manipulera den (Änggård 2015; Kylin 2004) samt skapa och lämna spår i miljön utan att det uppfattas som störande (Kylin 2004). Möjligheten att bygga kojor på platser där barnen själva får lov att manipulera och skapa i miljön upplevs av barnen som speciellt värdefullt (Kylin 2004; Sandberg & Vourinen 2008).

Att planera för barns delaktighet i boende vid asylanläggningar är en särskild utmaning då det sker under mycket pressade förhållanden och med begränsade ekonomiska resurser. Hur man kan skapa delaktighet och förutsättningar för att integrera barns platser i miljöerna kring boendena blir därmed desto viktigare.

Översiktlig planering

“Inom eller i nära anslutning till områden med sammanhållen bebyggelse skall det finnas lämpliga platser för lek, motion och annan utevistelse [...]”
(Plan- och bygglagen, 2 kap., § 4)

Det är upp till kommunerna att tolka Plan- och bygglagen och ställa krav på utemiljön. I översiktsplanen specificeras hur kommunen ska förhålla sig till olika mål och riktlinjer, såsom t.ex. folkhälsomålet och miljömålen. Det är även här lokaliseringen av skolor, förskolor och liknande verksamhet sker. I den översiktliga planeringen planerar kommunerna för markanvändningen inom respektive kommun och skapar strategier för att säkerställa storleken på parker, grönområden och andra markytor. Bostadsgårdar, lekplatser, parker, naturområden och skolvägar bildar tillsammans med skolans och förskolans utemiljö en infrastruktur för barns och ungas kontakt med natur och vardagsrörlighet. Det är därför viktigt att tidigt i planeringen ta hänsyn till barns utemiljöer, utbildningslokaler och verksamheter för att undvika att de i ett senare planeringsskede får sämre lösningar med för små och otillfredsställande ytor eller olämplig placering i förhållande till omgivningen (Boverket 2015a).

1999 gav Boverket ut rekommendationer om avstånd till olika typer av grönytor (Boverket 2007). Boverket rekommenderar att “Närparken” ska ligga inom 50 m från bostaden, “Lokalparken” inom 200 m och “Stadsdelsparken” inom 500 m, med en maxgräns på 800 m (Boverket 2007, s. 44). Just närheten till ett grönområde har stor betydelse för hur den nyttjas och forskning pekar på att 300 meter är gränsen för hur långt man är beredd att gå för att regelbundet nyttja ett grönområde (Grahns & Stigsdotter 2003, Boverket 2007). Boverket har därför även gått ut med en rekommendation om bostadsnära natur inom 300 m från bostad och skola (Boverket 2007).

Plan- och bygglagen preciserar varken storlek eller innehåll på ytor, inte heller vilket avstånd det ska vara till lämpliga platser för lek (se citat ovan), vilket innebär att förskolor och skolor kan ha väldigt skiftande lekmöjligheter och möjligheter till naturkontakt på skol- och förskolegårdarna eller till och med helt sakna utemiljö (Mårtensson et al. 2011, Boverket 2015a). För att förtydliga innebörden av PBL för barns utemiljöer instiftades under 2015 ett s.k. allmänt råd för avsättning av friyta för lek och utevistelse

vid verksamheter för barn samt vägledningen *Gör plats för barn och unga!* för planering, utformning och förvaltning av dessa miljöer (Boverket 2015a). För barn i förskolan och grundskolan menar Boverket att det är rimligt att planera för 40 respektive 30 m² friyta per barn för att undvika att barns lek inte blir lidande. Med friyta menas den tillgängliga yta som barn på egen hand kan nyttja vid utevistelse; parkeringsplatser, lastzoner och förråd räknas därmed ej in i friytan (ibid.). Samtidigt menar Mårtensson (2009) att det även är av betydelse att se till den totala friytan, oavsett antalet barn som ska vistas där. För att barnens lek och samspel inte ska påverkas negativt bör den totala sammanhållna friytan vara över 3000 m² (Mårtensson 2009; Mårtensson et al. 2009).

Även om intresset för barns utemiljö ökat, både inom planerings- och forskningsvärlden, är tanken på den täta staden dominerande inom stadsplaneringen, en stad där barnets plats är en sekundär prioritering (Klasander: i Bergsten 2010). Genom nya förtätningsprojekt finns det risk att man bygger bort friytor som idag används som lek- och mötesplatser för barn i olika åldrar. Lämpligheten i att förtäta de redan mest tätbebyggda områdena borde därmed ifrågasättas (ibid.). Även för äldre barn och ungdomar, vilka ofta använder sig av stadens platser och friytor som sociala plattformar där de kan mötas, kan förtätning få en negativ effekt (Andersson: i Bergsten 2010). Redan idag finns få rum i staden som är anpassade efter just denna befolkningsgrupp vars behov av att möta jämnåriga kamrater är större än under resten av livet (Bergsten 2010). Att låta barn vara delaktiga vid utveckling av stadsdelar och offentliga miljöer är ett sätt att lokalisera och värdera friytor med sociala värden för barn och unga.

Närmiljöns betydelse

Området kring bostaden är en väldigt viktig miljö för barns förutsättningar till lek och aktiviteter (Faskunger 2008). Den fysiska aktiviteten ökar hos både yngre och äldre barn om de har god tillgång till lekplatser, parker och andra grönytor (ibid.) och det finns det ett starkt samband mellan aktivitet och tillgång till närliggande grönområden och lekplatser (Schäfer Elinder, Faskunger 2006). Den fysiska aktiviteten har en positiv inverkan på vår fysiska såväl som psykiska hälsa (Ulrich 1999). Ascher (2012) menar att vänner och fritidsaktiviteter är en viktig faktor för nyanlända barns hälsa och välmående eftersom de bidrar till att skapa en tillhörighet och ett sammanhang. Att träffa nya vänner kan underlätta förlusten av de vänner man förlorat i samband med flykten och kan samtidigt bidra med integration i det nya samhället (ibid.).

I rapporten *Grönområden för fler* från Statens folkhälsoinstitut (Johansson, Kollberg, & Bergström 2009) påpekas vikten av tillgång till närbelägna grönområden och bland annat barn, personer med utländsk bakgrund och grupper med låg socioekonomisk status pekas ut som särskilt viktiga grupper i sammanhanget.

De offentliga miljöerna kan fungera som viktiga platser för ökad integration och social sammanhållning i samhället (Boverket 2007). Som en del av det offentliga rummet är grönområden tillgängliga för alla, oavsett ålder, etnicitet eller inkomst och blir därför till en plats där människor kan mötas på lika villkor (Schäfer Elinder, Faskunger 2006). Om grönområdena är rätt placerade och utformade bidrar de med en viktig funktion för mindre bemedlade som i lägre grad har råd med trädgård eller utflykter och blir mer beroende av sin närmiljö (Johansson, Kollberg, & Bergström 2009).

Tillgänglighet

Det är inte bara närheten till ett grönområde som avgör vilken relation barn kommer att skapa till den. Hur närmiljön och dess grönområden nyttjas har även att göra med ekonomiska förutsättningar och påverkan från socialt umgänge och samhällsnormer (Johansson 2006). Liksom miljöns utformning, kvalitet och tillgänglighet (Johansson 2006, Boverket 2007). Närmiljön med bostadsnära natur kan vara nära geografiskt, men ändå inte vara tillgänglig för alla (Boverket 2007). Större vägar, industriområden, jord- eller skogsbruk kan fungera som fysiska barriärer i närmiljön och tillgängligheten kan även påverkas negativt i form av bristande information och kunskap om närmiljön (ibid.).

Var barnen leker har även med ålder att göra, ju äldre barnen blir desto längre ifrån bostaden förflyttar de sig för lek och andra aktiviteter (Faskunger 2008). För barn finns det ett starkt samband mellan aktivitet och tillgänglighet till närliggande grönområden och lekplatser (Schäfer Elinder, Faskunger 2006). Mycket tyder på att den spontana fysiska aktiviteten bland barn har minskat samtidigt som stillasittande aktiviteter har ökat, framför allt hos lågutbildade och socioekonomiskt svaga familjer (Faskunger 2008). Barn har troligen även generellt mindre spontan kontakt med natur än tidigare (Mårtensson et al. 2011) och har även fått en minskad rörelsefrihet (Faskunger 2008).

Faskunger (2008) menar att barns minskade fysiska aktivitet delvis kan förklaras genom förändringar i samhället som påverkat barnens vardag. Barns medievänor har förändrats (Faskunger 2008) och eftersom de kan nå varandra genom datorer eller mobiler så utspelar sig en allt större del av det sociala livet digitalt istället för i verkligheten (Mårtensson et al. 2011). Barn har dessutom sämre förutsättningar än vuxna att självständigt ta sig till olika platser och idag har andelen barn som självständigt går eller cyklar till skola och aktiviteter minskat och bilskjutsandet har i sin tur ökat (Faskunger 2008). Detta beror delvis på föräldrars rädsla över trafiken och främlingar men det ökande skjutsandet kan också bero på att bland annat skola och vardagliga målpunkter ligger allt längre bort från hemmet (Faskunger 2008, Mårtensson et al. 2011). Att föräldrar idag ofta är mer engagerade i sin barns fritidsaktiviteter och därmed benägna att skjutsa barnen kan även det vara en bidragande faktor (Mårtensson et al. 2011).

Tendensen är synlig i staden såväl som på landsbygden. Även på landsbygden har skolor, aktiviteter och butiker hamnat allt längre från hemmet med ökande biltransporter som konsekvens, menar Mårtensson et al. (2011). På landsbygden har jordbruksbedrivningen förändrats stort genom åren och stora åkerlandskap och landsvägar utgör barriärer för barnen. Mårtensson et al. (2011) hävdar att det inte är någon direkt skillnad på naturkontakt mellan barn på landsbygden och städerna.

Föräldrars oro över risker, både verkliga och upplevda, har lett till att barns rörelsefrihet har begränsats (Mårtensson et al. 2011, Faskunger 2008). Bara för att det finns tillgängliga grönområden så betyder det inte att de kommer nyttjas (Mårtensson et al. 2011). Mårtensson et al. (2011) menar att det viktiga för en god utevistelse är att miljön erbjuder goda lekerbjudanden samt att både barn och vuxna känner sig trygga med omgivningen. Utomhusleken påverkas av den fysiska- och sociala miljön men det är främst de vuxnas inställning som påverkar barnens rörelsefrihet (Mårtensson 2009, 2012). Istället för självständig rörelsefrihet i närområdet så är barn idag ofta övervakade

av vuxna när de leker ute, vilket i sin tur leder till att platserna att vistas på i närmiljön blir begränsade (Mårtensson et al. 2011).

Samtidigt pågår det ofta utelek, utan vuxet överseende, i de mer invandrartäta områdena (Mårtensson et al. 2011). De beror troligen dels på att nyanlända invandrarfamiljer ofta bor trångbott och för att kunna få plats med lek så får den helt enkelt ske utomhus. Men det kan också finnas en kulturell förklaring, att föräldrar i högre grad förväntar sig att barnen kan passa varandra i grupp, att de äldre passar de yngre när de är ute och leker (ibid.). För låginkomsttagare finns inte heller den ekonomiska möjligheten till exempel fritidshus eller trädgård vilket ger sämre förutsättningar till att vistas i gröna miljöer och barnen hänvisas istället till närmiljön (Mårtensson et al. 2011, Johansson, Kollberg & Bergström 2009). Det kostar även ofta att delta i olika aktiviteter, vilket delvis kan förklara varför det är främst barn från högutbildade och socioekonomiskt starka familjer som har ett högt deltagande i fritidsaktiviteter (Faskunger 2008).

Statistiska centralbyrån menar att personer med utländsk bakgrund inte är ute lika mycket i naturen som personer med svensk bakgrund (Nordström & Lindkvist 2004). Johansson, Kollberg & Bergström (2009) menar att det delvis kan förklaras genom ovana vid naturtypen, bristande kunskap om allemansrätten, otrygghet och brist på information. Samtidigt visar en studie, om utomeuropeiska invandrare i Sverige, att föräldrarna hade en positiv inställning till barnens utevistelse (Mårtensson et al. 2011).

UTEMILJÖNS ROLL FÖR BARN PÅ FLYKT

“Varje barn har rätt till lek, vila och fritid./ Konventionsstaterna erkänner barnets rätt till vila och fritid, till lek och rekreation anpassad till barnets ålder samt rätt att fritt delta i det kulturella och konstnärliga livet.”

(Barnkonventionen, art. 31, § 1)

Barns lekmiljöer

Utomhusleken uppstår där barn möts och därför är det viktigt att tillgodose barns behov av goda mötesplatser i deras närmiljö. Barn använder sig mycket av sin omgivning, både till lek, häng, som transportsträcka, rekreation och utforskar samtidigt sin närmiljö och lär sig hur den fungerar. Bostadsgårdar, lekplatser, parker, naturområden och skol- och förskolegårdar utgör tillsammans viktiga miljöer för barnens vardagsrörelser och möjlighet till naturkontakt (Boverket 2015a). Särskilt utemiljöerna vid skola och förskola utgör viktiga miljöer eftersom barn spenderar mycket av sin vakna tid där.

Leken är viktigt för barn under hela uppväxten. Genom den får barn en möjlighet att utveckla och träna en mängd egenskaper som; social kompetens, fysik & motorik, fantasi, kreativitet (Boverket 2015a; Faskunger 2008, Henning-Mäki & Green 2008) och de utvecklas även emotionellt och intellektuellt (Henning-Mäki & Green 2008). Leken skapar också goda förutsättningar för ökad självkänsla och självkännedom (Boverket

2015a) och är viktigt för barns fysiska hälsa (Faskunger 2008). Som nämnt tidigare, i *del 1*, ger leken även en möjlighet att uttrycka och bearbeta känslor och tankar (Gustavsson & Lindberg 2016; Henning-Mäki & Green 2008). Genom lek kan barn skapa en egen slags värld som de har möjlighet att påverka (ibid.), vilket de inte alltid har möjlighet till i den verkliga världen.

Bostadsnära miljö

Hur ett boende och dess utemiljö är utformat beror delvis på tidens stadsbyggnadsideal vid anläggandet (Kristensson 2007) men också om byggnaden haft en tidigare användning och därefter omvandlats (Boverket 2015b). Asylanläggningar är sällan nybyggda utan består ofta av en omfördelning av befintliga bostäder eller en omvandling av en befintlig lokal (Boverket 2015b), vilket kan bidra till en varierande kvalitet på den bostadsnära utemiljön. Modulbyggnader kan användas i vissa fall men att använda sig av dessa är idag relativt nytt (Boverket 2015b). Oberoende av utformning så utgör anläggningen ett barns och dess familjs nya hem och omgivningen kring anläggningen dess bostadsnära utemiljö.

Kristensson (2005, 2007) menar att bostadsgårdens rymlighet har stor betydelse för hur väl den fungerar, främst genom att en rymlig gård helt enkelt ger mer plats för olika användningssätt. Att en rymlig utemiljö ger bäst möjligheter att skapa olika rumsligheter och ytor som kan bidra med olika miljöer menar även Lindholm (Lindholm 1995).

Enligt Kristensson (2005, 2007) bör utemiljön bör vara utformad för att passa många olika personers behov och önskemål och innehålla möjligheter för både passiva och aktiva aktiviteter. Lindholm (1995) rekommenderar en blandning mellan ett större antal mellanstora ytor och ett mindre antal små ytor för att skapa goda lekmöjligheter för barn. Ulrich (1999) har liknande tankar kring utformning av utemiljöer. För att utemiljön ska gynna alla brukare menar han att det bör finnas möjlighet till privata zoner, känslomässigt såväl som visuellt. En design innehållande både öppna och stängda utrymmen som tillåter både stora och små sällskap borde kunna främja sociala möten samtidigt som det ger möjlighet till privata zoner för de som inte vill vara delaktiga (ibid.).

Precis som Mårtensson et al. (2011) menar Kristensson (2005, 2007) att de sociala relationerna har stor påverkan på hur miljön används, rymligheten och gårdens utformning skapar *möjligheter* för hur gården kan användas, inte hur den *faktiskt* kommer att användas.

För barn är tryggheten viktig vid utomhusvistelse, särskilt i den bostadsnära miljön. Bor barn i ett område med sociala problem och oroligheter minskar mängden fysisk aktivitet (Faskunger 2010). Olsson & Sondén Cruse (1997) menar att om de boende upplever att de på något sätt kan påverka utemiljön, känner sig delaktiga och tar ansvar för den så brukar området påverkas i positiv riktning. En gemensamhetskänsla skapas vilket bidrar till att utemiljön känns trygg och organiserad (ibid.).

Moore (1999) menar att övergången mellan inomhus och utomhusmiljön inverkar på barns vilja och dragningskraft till utemiljön och att detta är särskilt tydligt för barn med trygghetsproblematik. Vidare menar Moore (1999), liksom Ulrich (1999), att närheten från bostaden till utomhusmiljön och utomhusmiljöns tillgänglighet spelar roll för hur väl den används.

Utomhuslekens sociala effekter

Lekens uppbyggnad (Mårtensson 2012) och de strukturer som styr social rörlighet (Nilsson 2009) gör att leken utomhus gentemot inomhus tar olika form. Miljön för utomhusleken är mer oförutsägbart och främmande än inomhusleken och kan erbjuda plötsliga överraskningsmoment (Mårtensson 2012). När leken flyttar sig inifrån och ut rör den sig från en mer trygg och bekant miljö ut i det okända och främmande (ibid.).

Nilsson (2009) menar att man genom studier från klassrummet kunnat se att det är lättare för barn att blanda sammanhang och umgås i olika konstellationer när de befinner sig utomhus. Detta tros bero på att de fasta strukturer och regelverk som efterföljs inomhus har en negativ inverkan på social rörlighet. I utomhusmiljön luckras de grupperingar som dominerar inomhus upp och barn som är isolerade i klassrummet kan lättare bli en del av de sociala sammanhangen (ibid.). Mårtensson (2012) tillstyrker att utomhuslekens uppbyggnad i miljöer med större rumsligheter gör att barn lättare kan välja att delta eller dra sig ur en lek samt iakttä och lära sig av andra barns lek. Det sociala samspelet i leken underlättas dessutom när barn använder sig av naturligt material utomhus då det ofta finns i stora mängder vilket minskar konkurrensen om föremålen (ibid.).

Material som inte är definierade i förväg, som t.ex. naturmaterial, har många användningssätt och kan användas för att skapa variation i lekens innehåll (Grahns 1997; Engdahl 2014). De naturliga materialen har ingen "rätt" eller "fel" användning (Mårtensson 2012) och signalerar varken funktion eller könstillhörighet (Änggård 2011). Barnen är tvungna att utforska och använda sin fantasi för att tolka och ge tingen en innebörd. Även löst material som klossar, plankor och dyl. kan bidra till ökade lekmöjligheter (Maxwell, Mitchell & Evans 2008). Enligt Engdahl (2014) föredrar yngre barn i allmänhet naturligt och löst material framför den fasta lekutrustningen, fränsett sandlådan. Samborski (2010) menar att en varierad och naturlig lekmiljö, kan främja interaktion i leken över kön såväl som ålder, etnicitet och handikapp. Även Årlemalm-Hagsér (2008) anser att den naturliga miljön med sin variation och tillgång på löst material gynnar jämställdhet och jämlikhet.

Naturens betydelse för barn och deras lek

Tanken om en koppling mellan välmående och natur sträcker sig över flera religioner och kulturer (Barnes & Marcus 1999) och kopplingen mellan natur och stresshantering tillbaka till de första städerna i Kina, Persien och Grekland (Ulrich 1999). Även om det fortfarande är mycket vi inte vet om relationen mellan barns hälsa och natur är det mycket som indikerar att den är hälsofrämjande (Mårtensson et al. 2011; Mårtensson et al. 2009). Många forskare har konstaterat att barns relation till natur ofta är intensiv och viktig både för deras lek och utveckling (Moore 1999; Cele 2007; Änggård 2015).

Enligt Grahns et al. (1997) har barn som på förskolan vistas mycket utomhus med tillgång till stor friyta, natur och grönska uppvisar högre koncentrationsförmåga samt bättre hälsa, koordinationsförmåga, styrka och balans. Genom att vistas i och använda sig av den fysiska miljön gör sig barnen egna erfarenheter och skaffar egna styrkor. Att klättra upp för en sten innebär för det lilla barnet en utmaning i balans, styrka och smidighet som leder till att barnet inte bara lär sig om stenens förmågor utan även sina egna (ibid.). Liknande beskriver Sandseter (2009) risktagande i lek ("*risky play*") som en naturlig del

av barns lek och viktig för deras utveckling. Den risktagande leken kan t.ex. bestå av att balansera på stenar, klättra i träd, gå på upptäcktsfärd själv eller cykla riktigt fort. Den risktagande leken är utmanande och involverar ofta en risk att skada sig men leks ofta med skräckblandad förtjusning. Barnet testar genom leken sina gränser, både fysiska och psykiska, och lär sig genom resultatet (ibid.).

Lekmiljöer som har variation i topografi, vegetation och innehåll ger ökade möjligheter till variationsrik lek (Fjørtoft 2001; Mårtensson 2004). I utemiljöer som är rymliga, gröna och varierande uppstår ofta vad Mårtensson (2004) valt att kalla "*den platsrelaterade och lustfyllda rörelsen*". Lekens vidlyftighet utgörs av lekens mentala och fysiska rörlighet där händelser i omgivningen och stundens infall kan ge leken nya vändningar, t.ex. att det börjar regna eller en katt springer förbi (Mårtensson 2004). Leken kräver dock utrymme, och Mårtensson (2009) rekommenderar en sammanhållen friyta på 3000 m² vid förskolor för att leken ska få tillräckligt med utrymme. Mårtensson (2012) menar vidare att det gynnar leken att använda sig av en integrerad blandning av vegetationsmaterial och lekutrustning. För att inte riskera att minska lekens fysiska och mentala rörlighet är det bra om lekutrustningen inte står för tätt och att den är integrerad med vegetation (ibid.).

Relationen mellan barn och fysisk miljö är en viktig beståndsdel i barns utveckling (Moore 1999; Cele 2007; Änggård 2015). Precis som för vuxna kan utemiljön fungera som en plats där barn kan släppa bekymmer kopplade till en kontrollerad vardag (Ulrich 1999; Moore 1999). I den viktiga utomhusleken finns inga krav vilket gör att barnen kan använda miljön på sitt eget sätt (Mårtensson 2012). Moore (1999) menar vidare att naturen har en särskild vikt för barns utveckling. Genom den kan barn på ett hälsosamt sätt öka sin förståelse för naturens och livets kretslopp.

Titman (1994) och Moore (1999) menar att den starka kopplingen mellan barn och fysisk miljö gör att faktorer som skötsel av utemiljön samt vilken färg och vegetation som används kan påverka hur barnen ser på sig själva och deras självförtroende. Exempelvis kan ett överdrivet användande av asfalt eller betong på en skolgård ge barn intrycket av att de är mindre värda att satsa på, medan en välskött utemiljö med gräsmattor och blommor i olika variationer och färger, sänder en signal barnen om att de är betydelsefulla och lika värda att tas om hand som blommorna (Titman 1994). Gröna element på förskolegårdar har vidare visat sig bidra till miljöer där barn lättare kan engagera sig i fysisk aktivitet och utgör i flera fall barnens favoritplats (Mårtensson et al. 2014). Barns anknytning till platser underlättas även när de fritt kan använda sig av och utforska naturen i omgivningen (Mårtensson et al. 2011).

Moore (1999) menar att det finns en rad med designprinciper man bör ha i åtanke när man anlägger en trädgård för barn, bland annat bör det finnas tillgång till natur, dofter, ljud av olika slag samt mobila objekt, vilka barnen själva kan flytta och interagera med. För barn som är känslomässigt avtrubbade eller traumatiserade har närvaron av djur visat sig ha en väldokumenterad och välgörande effekt. Även smådjur såsom fåglar, insekter och fjärilar är tillräckliga för att väcka intresset hos barn (ibid.). Moore (1999) liksom Årlemalm-Hagsér (2008) menar att man kan skapa trygghet i utemiljön genom att skapa flera olika rumsligheter, istället för en stor och öppen yta, så att barn kan välja att dra sig undan om de vill.

del 3.

METOD

Fallstudiens struktur

Då vi vill undersöka barns uppfattning och användning av anläggningarnas fysiska miljö och lekmöjligheter, samt eftersträvar att tolka barnens kommentarer utifrån barns perspektiv, har vi valt att använda oss av en *kvalitativ undersökning*, då den bygger på att beskriva eller tolka olika företeelser genom en datainsamling som fokuserar på s.k. "mjuk data" (Patel & Davidsson 2003, s. 14).

Cele undersökte i sin doktorsavhandling, *Communicating place: methods for understanding children's experience of place*, olika metoder för barn att prata om den fysiska miljön. Enligt Cele (2006, 2007), är *platsintegrerade metoder* lämpligast för att undersöka barns förhållande till den fysiska miljön. Eftersom det blir både lättare för barnet att uttrycka sig och för den vuxne att förstå om man vistas på den aktuella platsen (Cele 2007) då interaktionen med miljön möjliggör för en kommunikation som både kan ske verbalt och genom rörelser, lek eller kroppsspråk. Genom att vistas på aktuell plats blir det också lättare för barnet att referera till minnen och händelser som är förknippade med platsen (Halvars-Franzén 2007).

Vi har valt att utföra fallstudier på två asylanläggningar med hjälp av ett antal datainsamlingsmetoder för att få en bredare belysning av vårt ämnesområde. Eftersom vi inte delar samma modersmål som barnen valde vi att använda oss av datainsamlingsmetoder där den verbala kommunikationen inte alltid står i fokus; *gåtur* och *observation*. Men även *samtalsintervju* för djupare förståelse och komplettering av kunskap. De tre metoderna är beprövade vid studier kring barns upplevelser och nyttjande av den fysiska miljön (exempelvis: Cele 2007; Ånggård; 2015; Mårtensson 2004). Vi har även dokumenterat den fysiska miljön för en miljöbeskrivning samt använt oss av litteratur för att få djupare förståelse för barns relation till den fysiska miljön, lek och utveckling samt asylsökandes vardag.

Urval

En förutsättning för att kunna besvara våra frågeställningar var att besöka asylanläggningar. Urvalet baserades på närhet till Malmö, där vårt arbete utgick ifrån. Malmö kommun och Migrationsverket valde att sekretessbelägga sina boenden i slutet av oktober 2015 (Svensson 2015; Migrationsverket 2015c) och andra kommuner nekade till att delta i studien, bland annat på grund av hög arbetsbelastning, varpå vi vände oss mot tillfälliga anläggningsboenden (ABT), vilket innebär den privata sektorn.

Till studien valdes två anläggningar ut som skiljer sig åt avseende bland annat storlek och omgivning (Härefter kallade *Landsortsanläggningen* och *Småstadsanläggningen*), för att skapa en bredd i förståelsen kring barnens relation till den fysiska miljön. Eftersom arbetet handlar om barn sökte vi deltagare upp till 18 års ålder genom ett så kallat tillfällighetsurval, d.v.s. de barn som var intresserade och där vi fick samtycke från föräldrarna. Till metoden *samtalsintervju* valde vi att även inkludera vuxna på anläggningen för att få en ökad förståelse om barnens vardag.

Datainsamling

Inför utförande

Fallstudierna genomfördes i februari 2016. Landsortsanläggningen besöktes en helgdag och Småortsanläggningen en vardag. Datainsamlingsmetoderna utfördes parallellt under besöken som varade mellan ca 9-17.

Inför fallstudien förbereddes material för dokumentation samt material för fallstudiens olika delmoment. Flygfoton skrevs ut och pennor och papper införskaffades som stöd till samtalsintervjuerna och slutligen inhandlades några mindre gåvor till barnen för att ge som tack för hjälpen.

Inför respektive fallstudie skickades informationsblad samt blanketter på svenska, engelska, arabiska och dari (se *Bilaga 3 - Informationsblad och blanketter*) till respektive anläggning. Efter dialog med respektive platsansvarige skulle informationen ges ut till de boende innan ankomst. Så blev inte fallet och vi fick istället söka upp och informera deltagare på plats.

På Landsortsanläggningen var de boende kontaktsökande och nyfikna. Vi fick hjälp av boende att få blanketterna för de deltagande barnen signerade av respektive målsman. Vid Småstadsanläggningen fick vi, genom platsansvarige, tillgång till en icke auktoriserad tolk som bodde på anläggningen. Vår närvaro inte lika uppenbar här och vår tolk hjälpte oss att söka upp deltagare. På grund av väderförhållanden var det svårt att hitta deltagare till gåturen på Småstadsanläggningen. Men barn och vuxna var annars positivt inställda till att medverka i vår studie på båda anläggningarna.

Deltagandet fördelat på de två boendena såg ut som följer – med reservation för att deltagarna till viss del avvek och anslöt efterhand:

Småstadsanläggningen

Gåtur: 1 barn

Samtalsintervju: 18 barn

Samtalsintervju: 6 vuxna

Samtalsintervju: 1 anställd

Observation: 18 barn

Landsortsanläggningen

Gåtur: 7 barn

Samtalsintervju: 15 barn

Samtalsintervju: 11 vuxna

Samtalsintervju: 1 anställd

Observation: 15 barn

Gåtur

Gåturen är en utvärderingsmetod av den fysiska miljön som bygger på att individer besöker en miljö och noterar sina upplevelser av denna. Därefter diskuteras de olika erfarenheterna av platsen varpå gåtursledaren sammanställer resultatet (de Laval 2014). Flera forskare som Cele, Änggård och Halvars-Franzén har använt metoden vid studier kring barns relation till olika utemiljöer. Metoden gåtur har flera olika benämningar och varianter. Skillnaderna mellan dem beror på studiens syfte och upplägget, vilket också påverkar deltagarnas inflytande över gåturen.

Vi ville hålla gåtursgrupperna små, då detta är rekommenderat vid gåturer för barn (De Laval 2014), samt låta grupperna baseras på vilka barnen känner sig trygga med eller

delar lekerfarenheter med, t.ex. kompisar eller syskon, för att få ut rikare information (Änggård 2015). På Landsortsanläggningen valde vi att utföra gåturen med tre syskon och på Småstadsanläggningen med en yngre pojke, ihop med en tolk som han kände väl. Vi hade ett flexibelt upplägg av vår version av gåtur. Gåturerna inleddes genom att vi bad barnen visa sina favoritplatser, efter inspiration från Halvars- Franzéns version av gåtur (2007). Därefter var tanken att barnen, likt Celes variant (2007), själva skulle bestämma stopp-punkterna och att gåturen skulle styras efter barnens intresse; för att öka barnens inflytande och därmed minska maktbalansen mellan vuxen och barn. (Cele 2007; Änggård 2015). Så blev dock inte fallet vid någon av de utförda gåturerna, vilket kan bero på att vi inte lyckades entusiasmera eller informera barnen tillräckligt väl. Istället använde vi oss av ett antal, i förväg utvalda, stopp-punkter som vi trodde skulle kunna vara av intresse för barnen.

Diskussioner och samtal fördes under, istället för efter, gåturen då samtal ofta flyter på bättre när man befinner sig på den aktuella platsen (Änggård 2015). Vid Landsortsanläggningen var intresset för gåturen stort och en grupp nyfikna barn anslöt efter första stopp-punkten, därmed växte gruppen och vi hade sju deltagare. Vid gåturen på Småstadsanläggningen fick vi avsluta gåturen i förtid, vid näst sista stoppunkten, eftersom både tolk och barn var frusna.

Dokumentation under gåturen skedde genom ljudupptagning och anteckningar. Rollerna sinsemellan uppsatsförfattarna delades: en person förde anteckningar över samtalet och observerade medan den andre ledde dialogen och spelade in samtalen.

Samtalsintervju

Som komplement till gåturen och observationerna utförde vi samtalsintervjuer med barn, vuxna och anställda på boendet, kring både den fysiska och sociala miljön, för att få en god bild om hur vardagslivet på boendet fungerar.

Våra samtal liknar en intervjuform med generellt låg standardiseringsgrad (Patel & Davidsson, 2003), då vi ville anpassa frågeställningar och frågeföljden efter individen, samt ville ha en möjlighet att bygga vidare på samtalet om något intressant ämne dök upp. Vi strävade också efter ha en låg struktureringsgrad för att möjliggöra ett större svarsutrymme (ibid.). Vi ansåg att den här typen av samtal passade studien bäst då vi ville ha ett bra samtalsflöde och det handlar om att bygga upp ett samspel och tillit med individen i fråga. Vi hade förberett olika ämnesområden och ungefärliga frågeställningar som handlade om vad barnen tyckte om att göra, vad och var de brukar leka, hur de tar sig till skolan, om de har någon favoritplats/hemlig plats eller om det finns någon plats de ogillar/tycker är läskig etc. När vi samtalade med personal och vuxna frågade vi också om vad och var barnen brukar leka, men framför allt mer frågor kring skolgång, hälsa, barnens rörelsefrihet och dylikt. Frågor och följdfrågor anpassades och varierades beroende på svar och berättarlust hos individen. Några samtal blev spontana och svävade ut en del, medan vi vid andra samtal strikt höll oss till våra frågeområden.

Vid en del samtal med barn användes flygfoton för stöd i samtalen, ett inslag som är ganska vanligt vid barnstudier (Cele 2007; Mårtensson 2004). Vi använde oss av ett inzoomat och ett utzoomat flygfoto för att prata kring boendemiljön och närområdet, eftersom kommunikationen kan underlättas och förtydligas genom att man låter barnen peka och visa samtidigt som de berättar (Cele 2007). Vid samtalen valde vi att inleda med att fråga om de kunde peka ut var de bor och lät sedan frågor och samtalet flyta

på efter intresse. Samtalen kring flygfotona utspelade sig i samband med att en stor del av de deltagande barnen befann sig samlade kring antingen ett eller två bord. Vi hade därmed möjlighet att ställa frågor till barnen om deras närmiljö men samtidigt även låta dem prata med varandra och peka ut platser de tyckte var intressanta och engagerande.

Vi använde oss också av den relativt vanliga metoden att samtala kring teckningar (Cele 2007, 2006) och vi hade därför med oss färgpennor och ritpapper. I samband med samtalen kring flygfoton delade vi ut dem och bad barnen rita något de tycker om att göra, då tecknande kan göra det lättare för barn att uttrycka sina känslor och tankar (Cele 2006). När de ritat klart fick de berätta om bilden om de ville. Barnen tolkade uppgiften på olika sätt och ritade både saker de tycker om att göra, saker de tycker om, minnen från flykten eller hemlandet.

Alla samtal fördes på engelska eller en blandning av svenska och engelska och ofta med gester som hjälp. På Småstadsanläggningen hade vi hjälp av tolk, som översatte mellan engelska och arabiska, vid större delen av samtalen. Dokumentation av samtal skedde via anteckningar och ljudupptagning. Kortare, oförberedda samtal antecknades enbart.

Observation

Att använda sig av observation är vanligt då man vill samla information om beteenden och företeelser i naturliga situationer (Patel & Davidson 2003). Vårt syfte var att samla in så mycket information som möjligt om barnens förehavanden och sociala relationer, även om vårt fokus var riktat på att notera leksammanhangen. Då våra observationer har haft ett utforskande syfte valde vi att använda oss utav en ostrukturerad, även kallad osystematisk, variant av observation där man inte använder sig av förutbestämda observationsscheman (Patel & Davidsson 2003).

Observationerna utfördes mer eller mindre ständigt under besöken. Då det inte var så många barn som lekte samtidigt på någon av anläggningarna var det inga problem att simultant observera och föra fältanteckningar. Som deltagande observatörer befann vi oss tillsammans med de boende på anläggningen. Vi försökte skapa en vänskaplig relation till både barn och vuxna, utan en forskares auktoritet. Vi ansträngde oss för att hålla oss i närheten av barnens lekar för att kunna uppfatta deras samspel, men försökte samtidigt hålla tillräckligt avstånd för att inte störa.

Vi noterade även mer allmänna intryck som stämning på anläggningen, hur verksamheten fungerade, hur inom- och utomhusmiljön såg ut samt spontana tankar eller intryck som uppstod. Fältanteckningar och foton av den fysiska miljön kompletterades därefter med kartor, ortofoton och kollektivtrafikens tidtabeller för att få information om förhållande till kringliggande samhällen, närmiljön, dess målpunkter och eventuella barriärer. Informationen om den fysiska miljön ligger till grund för de grafiska illustrationer av anläggningarna som återfinns i *del 4*.

Observationerna dokumenterades genom fältanteckningar och understöddes av insamlad information av den fysiska miljön. Fältanteckningarna utfördes separat och kompletterades sedan med en fullständig redogörelse kort efter att vi lämnat boendet, vilket även detta utfördes separat.

Bearbetning och analys

Litteratur

Arbetet med vårt examensarbete inleddes med att söka relevanta dokument och en generell inläsning på våra ämnesområden genom bland annat rapporter och information från Migrationsverket, om barn och utomhuslek och barn i migrationsprocessen (ex. Migrationsverket 2015a; Mårtensson et al. 2011 & Gustavsson & Lindgren 2016). För att få kunskap om vad som tidigare skrivits och forskats inom ämnena har vi använt oss av databassökning via Primo, Libris, Google Scholar, och Google. I de fall vi använt oss av Google har sökandet främst handlat om att hitta dokument som rör upphandlingar om asylanläggningar o. dyl. Vi har även till stor del använt oss av manuell sökning, d.v.s. att söka vidare på artiklarnas och böckers referenser samt fått tips från vår handledare och andra informatörer. Vårt material består främst av avhandlingar, rapporter, vetenskapliga artiklar, tidskriftsartiklar och material från statliga myndigheters hemsidor.

Sökord: barn + utomhuslek, barn + utemiljö, lekmiljö, barn + flykt, asylprocess, barn + trauma + flykt, rehabilitering + barn, asylanläggning och ABT

Vi har till viss del använt oss av dokument och litteratur som normalt faller utanför landskapsarkitektens ämnesområden men som vi ansett väsentliga för att få en ökad förståelse för arbetet. Vårt material har bearbetats kvalitativt och redogörs för i *del 1* och *del 2* samt utgör en grund till vidare analys och avslutande diskussion tillsammans med resultatet från fallstudien.

Inför val av metod samt utförande och analys av fallstudie har vi, förutom stöd från vår handledare, tagit hjälp av litteratur kring olika metoder (ex Kvale 1997, Patel & Davidson 2003, Miles et al. 2014) men även läst litteratur kring miljöpsykologi för att få en ökad förståelse av relationen mellan barn och miljö (ex Laike 2005, Grahn et al. 1997) samt kring att möta och kommunicera med barn och barn på flykt (ex: Gustavsson & Lindberg 2016).

Analysprocessen

Vår analys av insamlat material från fallstudierna har i stort sett pågått från start, då vi har tolkat och analyserat material för att ta oss vidare i arbetet, men största delen av analysen har självfallet skett efter utförda fallstudier. Eftersom vi har valt en kvalitativ metod har vi även använt oss av en kvalitativ bearbetning och analys. Vid bearbetning och analys av datan har vi utgått från Miles, Huberman och Saldañas analysform för kvalitativ dataanalys vilken de redogör för i *Qualitative Data Analysis* (2014).

I linje med Miles et al. (2014) arbetade vi med datainsamling och en slags analys simultant för att upptäcka eventuella kunskapsluckor. Denna mindre analys utfördes på plats och simultant med datainsamlingen genom diskussioner oss emellan.

Det insamlade materialet, rådatan (anteckningar, fältanteckningar, ljudinspelningar etc.), bearbetades innan själva huvudanalysen genom renskrivning och transkribering. För att minnen inte skulle förvanskas så renskrevs och kompletterades fältanteckningar och andra noteringar samma kväll och morgonen därpå. Renskrivningen av fältanteckningar utfördes separat och resulterade i sammanlagt 17 datorskrivna sidor. Därefter transkriberades samtliga ljudupptagningar från gåturerna och samtalen. Transkriberingen utfördes även den separat och resulterade i sammanlagt 25 datorskrivna sidor. Genom dessa första steg av materialbearbetning kunde vi upptäcka situationer där vi tolkat

händelseförlopp och samtal olika. Genom att jämföra och diskutera vår bearbetade data kunde vi upptäcka eventuella fel, så kallad triangulering.

Nästa steg i analysen var att identifiera olika enheter i textmaterialet. En enhet utgörs av information som fungerar på egen hand, utan stöd av annan information och kan vara så liten som ett ord (Ryen 2004) men som i vårt fall mestadels bestod av meningar och kortare stycken. Därefter kodades enheten till sitt ämnesinnehåll (Miles et al.: *First Cycle Coding*). Vi utförde den här delen separat för att sedan kunna jämföra diskutera och bearbeta till en version, vilket i sig utgör en typ av verifiering av materialet.

Nästa steg i analysprocessen var att kategorisera koderna (Miles et al.: *Second Cycle Coding: Pattern Codes*). De kodade enheterna delades in i ett antal kategorier där enheterna tillsammans skapade ett sammanhang. Vid både kodning och kategorisering arbetade vi med ett antal huvudrubriker som sedan delades in i underrubriker. Även kategoriseringen utfördes separat för att sedan diskuteras och bearbetas till en version. Därpå började tolkningen av datan och vi började arbeta fram preliminära rubriker för att sedan påbörja arbetet med vårt slutgiltiga resultat.

Metoddiskussion

Valet av kvalitativ undersökning passar vår uppsats kontext då den är behjälplig när en specifik situation eller miljö undersöks. Vi är medvetna av att resultatet av vår fallstudie enbart beskriver två anläggningar vid en viss tidpunkt och mycket kan förändras över tid eller se annorlunda ut på andra anläggningar. Men den kvalitativa metoden används inte för att få fram en generell bild utan snarare för att ge en möjlighet till ökad förståelse och förklaring av en specifik situation. I del 5 diskuteras studiens resultat och kopplas till ett bredare perspektiv.

Då få liknande undersökningar på asylboende är genomförda ansåg vi att det var viktigt att våra datainsamlingsmetoder skulle kunna användas flexibelt. Upptäckte vi något intressant under datainsamlingen kunde vi inkludera detta i studien och bygga vidare på det under besöket. Alltså påbörjades en viss analys redan under utförandet av fallstudien. Användningen av våra datainsamlingsmetoder användes inte på exakt samma sätt på de båda boendena. Fallstudiens upplägg anpassades till viss del utefter mötet med de boende och de situationer som uppstod vid de olika besöken.

I de tre olika datainsamlingsmetoderna (observation, samtal och gåtur) interagerar barnen i olika grad med plats och oss. Användandet av flera datainsamlingsmetoder bidrar till en bredare belysning av ämnet där informationen från de skiftande metoderna stödjer varandra, en så kallad metodtriangulering (Patel & Davidsson 2003) och vi tycker att fallstudien med tre datainsamlingsmetoder är lämpligt vid denna typ av studie.

Samtalen har tillfört studien mer än vi anat, genom intervjuerna med barn och vuxna har vi fått information kring barnens vardag och rutiner. T. ex. om hur de tar sig till skolan eller att de inte får vistas vid sjön utan en vuxen. Ett problem var dock att vi inte talade samma modersmål som informanterna. Vid vissa tillfällen blev det svårt för oss att avgöra om de medverkande till fullo förstod fallstudiens syfte och våra frågor. Vid samtalen med fallstudiens deltagare kan även olika faktorer hos oss, som kön, ålder och bakgrund ha färgat dels samtalens struktur och dels vår tolkning av svaren. Som inter-

vjuare står vi i maktposition eftersom vi är styrande i samtalet via frågor och teman. Vi kan inte heller vara helt säkra på att informanterna alltid svarade vad de själva tyckte eller om de svarade vad de trodde att vi ville höra.

Under bearbetningen av vårt material från samtalen upptäckte vi hur vi uppfattat samtal och situationer olika ibland. Vid hjälp utav tolk, en tredje part, kan det bli än mer komplicerat. Med tolkens hjälp har vi kunnat prata med personer vi annars inte hade kunnat kommunicera med. Men vi upplevde att vi hade lättare att avgöra om våra frågor, information och svar gick fram fullständigt och korrekt när vi inte använde oss av vår tolk. Användandet av tolk har varit nödvändigt men har också medfört att nyanser i språket gått förlorade. Särskilt gällande samtalen med barn, då deras språk översätts till en vuxens språk.

Observationerna var behjälpliga för att få fram de kvalitativa delar i barnens vardagsliv som kan vara svåra att beskriva i samtal. Metoden var också behjälplig då studien även behandlar yngre barn, som ännu inte riktigt lärt att uttrycka sig och den allmänt rådande språkförbistringen. Genom observationen kunde vi jämföra vad barn och vuxna sade med vad de faktiskt gjorde. Då hela vår fallstudie till viss del lider av språkförbistringar anser vi att våra observationer hade stor vikt i informationsinsamlandet. Samtidigt kunde det ibland vara svårt att avgöra vad som skedde då barnen kommunicerade med varandra på sitt modersmål. För att tolka situationerna fick vi vara observanta på minspråk, kroppsspråk eller tonläge.

Som observant finns det en nackdel med att vara en känd, deltagande observatör, vilket är att man kan bryta det naturliga beteendet hos informanterna (Patel & Davidson 2003). Vi tror inte att barnen alltid förstod när vi observerade dem, däremot påverkade vår närvaro vad som skedde. Många barn var nyfikna och kom fram till oss och ville prata, dock ebbade intresset för oss gradvis ut under besöken.

Gåturen i sin tur gav oss inte den information vi hade hoppats på då vi hade svårt att förklara upplägget för barnen. Det blev vi som ledde runt barnen och ställde frågor istället för barnen som ledde oss och berättade. Vi trodde att denna metod skulle utgöra vår huvudmetod för insamling av data men den kom istället att utgöra den metod som gav minst användbar information. Samtalen och observationerna är istället de metoder som tillfört studien mest information.

Studien har genomförts under vinterhalvåret, vilket medfört att observationer av barns interaktioner med utemiljön under sommarhalvåret inte har dokumenterats i denna studie. Hur utemiljöerna används på sommar- respektive vinterhalvåret skiljer sig troligen åt. Men vi tror att vår studie i alla fall kan ge en hint om hur barnens lekmöjligheter ser ut på respektive anläggningen genom fallstudien.

Vi hade hoppats på ett jämnare åldersspann bland de deltagande barnen, men vi träffade generellt få tonåringar under våra besök. Det kan bero på att de inte uppehöll sig i anläggningarnas offentliga miljöer, utan istället höll sig på sina rum. Eller också att det helt enkelt inte fanns lika mycket tonåringar som yngre barn på anläggningarna.

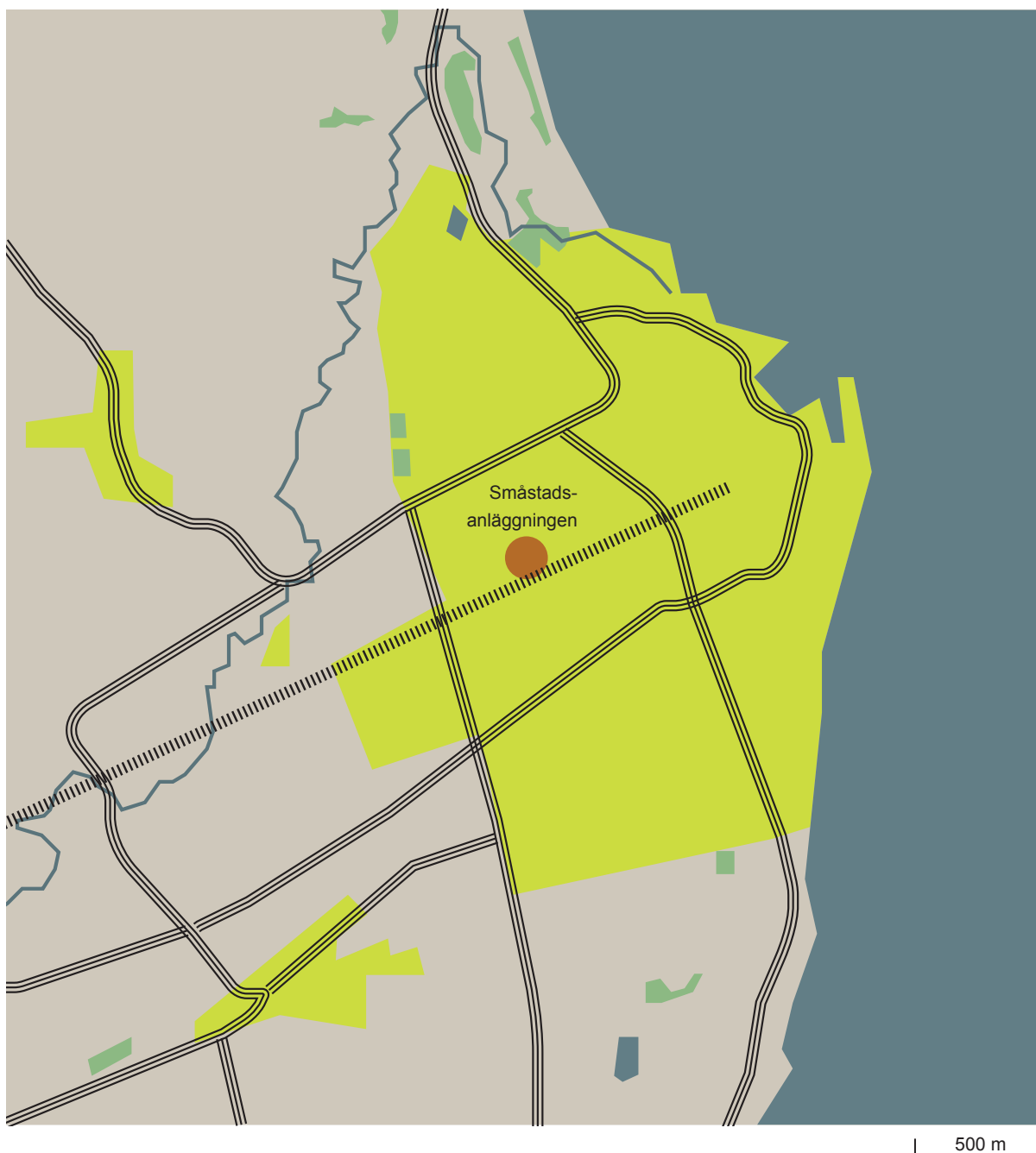
Vi lade stor vikt vid att informera om studiens syfte, och hur informationen kommer användas, både genom informationsblad översatt till tre olika språk (se *Bilaga 3 - Informationsblad och blanketter*), samt muntligt. Vi berättade även att man som deltagare när som helst kunde dra sig ur, även om man sagt ja, samt att alla deltagare

skulle anonymiseras. Samtyckte har givits av alla deltagarna muntligt. För barns deltagande har vi även samlat in skriftligt samtycke från respektive målsman, genom blanketter översatta till tre olika språk (Se *Bilaga 3 - Informationsblad och blanketter*). Vi började med att fråga barnen och ville ett barn delta sökte vi upp målsman för skriftligt samtycke. Vårt intryck är att både barn och vuxna har varit positiva till kontakten, nyfikna på vår studie och kände tillit gentemot oss. Intervjumaterial och fältanteckningar har efter insamlandet förvarats på ett säkert sätt och alla personer har anonymiserats i resultatdelen. Vid besöken fotograferade vi anläggningen. I största mån har vi försökt undvika att få med barnens ansikten på fotografier. Då det har varit oundvikligt har vi valt att dölja deras ansikte i bild.

Våra egna värderingar och erfarenheter har behövts för att tolka informationen vi fått genom fallstudierna, samtidigt är vi medvetna om att detta såklart även påverkar vår tolkning och analys av informationen. I arbetet har vi försökt säkerhetsställa validiteten och reliabiliteten via triangulering, både via olika metoder vid utförandet av fallstudien samt att vi var två personer som utförde, bearbetade och analyserade materialet. Genom att vi försökt ge en så tydlig beskrivning av vårt tillvägagångssätt som möjligt hoppas vi att läsaren får en god förståelse för vårt arbete.

Att vara två författare har varit särskilt värdefullt under fallstudien och i mötet med våra informanter. Vid besök på anläggningarna har vi kunnat dela upp arbetet vilket lett till att vi fått mer information per besök än om fallstudierna gjorts enskilt. Vi har också på ett lätt sätt kunnat verifiera vårt material genom att jämföra våra olika upplevelser, tolkningar av situationer och våra transkriberingar. Då vi uppfattat situationen olika, mött motstånd eller har varit oense om något har vi fått diskutera och resonera oss fram. Diskussionerna har ibland tagit tid men vi hade inte kunnat vara utan dem.

del 4.

RESULTAT & ANALYS AV SMÅSTADSANLÄGGNINGEN

Presentation av anläggningen

Verksamheten

Anläggningens lokaler har tidigare nyttjats av ortens sjukhus. Anläggningen idag befinner sig i utkanten av sjukhusområdet och är genom huvudbyggnaden fortfarande sammanlänkad med sjukhusets lokaler. Boendet, vilket öppnade våren 2014, drivs av branschens största privata företag med anläggningar över hela Sverige. Under sommaren 2015 stängdes boendet då Migrationsverket nekade förlängt avtal på grund av fel i ansökan. Felet justerades i en ny ansökan och öppnades igen samma år. På anläggningen bor både familjer och ensamkommande män. Det arbetar ca 8

personer på boendet, varav ungefär hälften är kvinnor. Huvudansvarige på anläggningen har, utöver Småstadsanläggningen, ansvar för ytterligare ett boende, på annan ort, vilket inte är en del av vår studie. Huvudsakligen pratar personalen svenska och engelska med de boende. Ibland räcker detta inte till, men då är det ofta någon annan av de boende som kan agera tolk. Stämningen mellan personal och boende är god, även om personalen upplever en viss tidsbrist och har svårt att hinna med alla som vill ha hjälp. Den huvudansvarige skämtar hjärtligt och hälsar på alla hon möter. Ett barn ropar hennes namn och vinkar glatt när han ser henne. Samtidigt märker vi att missförstånd mellan personal och boende emellanåt uppstår vilket lätt kan leda till irritation eller frustration från båda parter. Anläggningen, som är relativt stor, tillhör en sådan boendeform där leverantören ansvarar för all mat. Personal tillagar och serverar all mat till de boende enligt fasta tider i anläggningens matsal.

Den fysiska miljön

Anläggningen ligger i kommunens centralort med ca 6500 invånare. Orten ligger belägen vid havet och erbjuder för-, grund- och gymnasieskolor, bibliotek, butiker och olika typer av fritidsaktiviteter. Det mesta kan nås inom 1 km radie vilket innebär gångavstånd från boendet. Runt 500 meter från boendet ligger en av ortens högstadieskolor med tillhörande idrottsplats, fotbollsplan, sporthall och badhus. Det finns tillgång till större parker, badstrand samt ett mindre naturområde ca 1,5 km bort. Öster och norr om anläggningen breder sjukhusområdet ut sig, vilket sedan mynnar ut i bostadsområden. Anläggningens västra och södra gräns utgörs av en väg med intilliggande jordbruksfält i väster samt parkering, järnväg och industriområde i söder.

När man anländer till boendet går man först genom en asfalterad parkering innan man når entrén vilken är placerad i mitten av huvudbyggnaden. Marken är lite nedsänkt så det bildas små sluttningar från vägen ner till parkeringen. Huvudbyggnaden som används av Småstadsanläggningen är något E formad vilket skapar tre flyglar med två rektangulära innergårdar. Matsalen ligger i en separat byggnad omkring hundra meter från huvudingången. Större delen av huvudbyggnaden utgörs av två våningar, men en av flyglarna är enplans. Flyglarna består av långa korridorer kantade av rum till de boende. Totalt finns 80 boenderum i huvudbyggnaden och 17 boenderum i de två fristående husen. I genomsnitt bor ca 4 personer per rum. De flesta delar badrum och de fåtal rum som har eget handfat och toalett ges främst till familjer med spädbarn. Till varje flygel hör ett gemensamt rum inrett med soffa och tv. Ett av de gemensamma rummen står helt tomt eftersom de möbler som funnits där har försvunnit genom att de boende har flyttat dem till sina egna rum. Personalen har inte möjlighet eller resurser att ta reda på vart de tagit vägen. Utöver detta finns det ett kontor för personalen, tvättstugor samt ett lekrum för barnen på bottenplan. Lekrummet består egentligen av två rum, ett större, med utgång till innergården, som är inrett med ett pingisbord och några stolar och ett mindre rum, som nås från det stora. I det rummet finns hyllor med leksaker som böcker, lego, mjukisdjur och större byggklossar. Utöver detta finns en matta och ett litet bord men inga sittmöjligheter. På väggarna sitter uppnålade teckningar och fönstret är dekorativt skyddat från insyn genom olika bilder och foton.

Runt byggnadskroppen löper en gräsyta prydd med spridda träd och ibland avgränsande häckar. På byggnadens västra sida finns en avgränsad uteplats, sammankopplad med ett gemensamhetsutrymme i byggnaden, vilken används som rökruta för de vuxna. Anläggningens två innergårdar är placerade mellan byggnadens flyglar. De båda innergårdarna är flacka och relativt sparsamma gällande vegetation och löst

vegetationsmaterial. Sparsamheten gör gårdarna lättskötta och de ger ett ordentligt intryck. Den västra innergården är runt 490 m² stor och har ett högt staket längs med gårdens öppna sida med en grind till bakre delen av gräsytan som löper runt byggnaden. Grinden hålls stängd så att barnen fritt kan vistas på innergården utan vidare övervakning av föräldrar. Det finns inga fasta sittplatser där föräldrarna kan vistas under barnens lek. Innergården är sammanlänkad med anläggningens lekrum och är särskilt till för barnen på anläggningen. Utgången från lekrummet är markerad av en rektangulär stenbelagd uteplats inramad av prydnadsbuskar och klätterväxter. Snett över innergården, vilken i övrigt är grästäckt, finns två små träd av körsbärstyp. Under ett av träden finns ett mindre landskap av formklippta vintergröna buskar. Lekutrustningen består av en sandlåda med hinkar och spadar placerad mitt på gräsytan. Den östra innergården är lite mindre, ca 420 m², men pryds av fler vegetationselement. Längs med väggarna som definierar gården löper rabatter med lägre buskar och vintergröna enar. Två centralt placerade träd ger volym till gården. Vid den öppna änden av denna gård ligger under vintertid en container, dit rökare kan gå för att slippa frysa. Även denna gård har en stenlagd uteplats i anslutning till utgången, vilken är placerad i korridoren utanför personalens kontor. På uteplatsen finns en pergola med klätterväxter, dock inga sittmöjligheter. Precis vid utgången finns det två fastgjutna bänkar och ytterligare en finns intill respektive brandtrappa på två av kortsidorna. Det är i övrigt knapert med sittplatser utomhus, något som förklaras med att det är fel säsong och för kallt ute.

Den sammanlagda utemiljön vilken kan tas i anspråk av anläggningen är stor, ca 10 000 m² inklusive parkeringen samt gräsytan fram till den angränsande järnvägen. Stor del av utemiljön är semioffentlig och gränserna mellan vad som tillhör sjukhuset respektive anläggningen är oklara. Av utemiljöns totala area uppfattas ca 1 000 m² som privat och tillhörande enbart anläggningen, vilket motsvarar ca 10,4 m² per boende.

De boende

På anläggningen bor ca 345 personer, varav majoriteten är arabisktalande. De flesta kommer från Syrien eller Irak, men det finns även familjer från Afghanistan och Somalia som talar persiska respektive somaliska. De flesta av de boende har befunnit sig på anläggningen i ca fyra månader. Många av de boende kan inte tala engelska utan behöver hjälp av tolk, när de pratar med oss såväl som när de pratar med personalen. Barnen kan enstaka ord på svenska, främst räkneord och hälsningsfraser, som de har lärt sig i skolan eller när de övat tillsammans i lekrummet. Boendet är stort och de boende känner varandra till ansikte snarare än namn. En ung man, Anan, som är vår tolk på boendet anser att det är god stämning där. När vi går runt på anläggningen stannar han flera gånger för att hälsa på eller prata med de boende han möter. Han har hört talas om att det finns bråk på andra boenden, men det är inte någonting han kan relatera till. Personalen menar däremot att bråk ibland uppstår, särskilt mellan olika nationaliteter. Det är mycket samlingar i korridorerna, både vuxna och barn vistas här, samtidigt upplever flera av de boende att de inte har något att göra utan mest hänger på rummet. Utanför personalens kontor sitter det ständigt ett par män i en soffa och väntar på att få tala med någon. Vi ser att det finns barn på boendet som uppvisar tecken på trauma. Ett barn har svårt att klara skolan då han omväxlande är för arg eller ledsen. Han, tillsammans med flera andra barn, vill inte interagera eller leka med andra barn utan är antingen ensam eller med sin mamma.

Ett par av de boende kommer att ha en mer framträdande roll i vårt arbete och bör därför få en vidare presentation, med fingerat namn; vår tolk, Anan, de tre syskonen Fidda (16 år), Femida (15 år) och Fathia (7 år) samt Rafa (7 år), Rasheed (11 år), Abdal (10 år), Saifullah (2 år), Gergj (10 år), Yursi (9 år) och Wasim (2 år).

Barnens vardag

På anläggningen finns 73 st. barn vid vårt besök. Av dessa går 13 i förskola och 27 i grundskola respektive gymnasium. Resterande 33 barn står antingen i kö för att få börja i grundskolan eller så har de inte börjat på förskola än. Både förskola och grundskola finns inom ett par hundra meter från anläggningen. Enligt kommunens regler har alla barn över fyra år rätt att börja i förskola eller skola, vilket medför att de yngsta barnen spenderar stora delar av sin vardag på anläggningen.

På anslagstavlor i boendets korridorer hänger lappar om olika aktiviteter drivna av frivilligorganisationer i området, men ingen av dem sker på själva anläggningen. En lokal i ortens centrum erbjuder aktiviteter för nyanlända och asylsökande samt kan bistå med kläder till de som är i behov. Röda Korset ger hjälp med läxor tre dagar i veckan och anordnar pysseldagar för mammor och barn två gånger i veckan. Dessa aktiviteter är inte enbart till för de boende just på Småstadsanläggningen utan för alla i närområdet som kan tänkas ha behov. Verksamheten bedriver inga egna aktiviteter på boendet men två syskon som bor på anläggningen, Fidda och Femida, har tagit på sig ett visst ansvar för boendets lekrum och bedriver där vad som skulle kunna liknas vid en fritidsgård, ungefär tre eftermiddagar i veckan. Såväl personal som boende på anläggningen menar

att det saknas möjligheter att göra saker i närmiljön. Flera föräldrar och barn uttrycker att det saknas leksaker, speciellt leksaker anpassade för utomhuslek.

Barnens aktivitet

Kurragömma, pingis och fotboll

Den aktivitet som är mest återkommande i samtal med barnen är kurragömma, vilket verkar lekas både inomhus och utomhus. När vi frågar Saifullah om hans favoritplats berättar han att de ibland leker kurragömma bland bilarna på parkeringen på byggnadens baksida och vid den intilliggande träddungen. Även fotboll och olika bollekar är populärt och spelas både i korridorerna och utomhus. Att en mindre grupp pojkar passar en boll mellan sig är ingen ovanlig syn i korridoren. Flera av barnen, speciellt bland killarna, tar upp pingis som en omtyckt aktivitet. Pingisbordet finns i lekrummet och kan bara användas när det finns en vuxen närvarande som kan lösa ut en pingisboll åt barnen. Trots att barnen uppskattar att spela pingis är detta inget de gör under den tid vi är där och observerar.

Dans och häng i lekrummet

I lekrummet vistas större grupper med barn där de deltar i olika aktiviteter. Ibland målar Fidda ansiktsmasker och gör frisyrier tillsammans med och på barnen, eller så dansar de eller övar på svenskan. Hon är där ca 3 dagar i veckan efter att hon slutat skolan. Ofta tillsammans med sin syster Femida som även hon hjälper till. Fidda själv, liksom andra tonåringar, pluggar mycket och roar sig mest med mobilen. Mobilen anses för flera vara viktig, då den är deras främsta medel för att kontakta vänner från hemlandet. När vi vid ett tillfälle sitter i korridoren kommer Fathia och hämtar oss. Hon vill gärna visa för oss att hon kan dansa och tar med oss till lekrummet där vi blir ombedda att spela upp musik som hon kan dansa till, både amerikansk- och arabisk musik. Hon har olika danser till de olika typerna musik. Under tiden ser de andra barnen på. Efteråt vill flickorna gärna göra frisyrier på oss och turas om att fläta vårt hår.

När vi tar fram papper och pennor i olika färger och lägger ut på pingisbordet så ritar barnen. Flickorna ritar sina drömmhus, Fathia börjar rita ett hus, sedan ett äppelträd och skriver sitt namn stort i kanten på pappret. De andra flickorna gör sedan samma sak. Pojkarna börjar efter en liten stund att måla upp händelser, som inträffat längs deras flyktväg och som de sedan visar för oss. 10 åriga Abdal ritar en båt som brinner och berättar hur de blev räddade därifrån. Rasheed, 11 år, visar en teckning på ett par träd med streckgubbar emellan. Han förklarar att de gömde sig i skogen i Ungern på vägen hit. Rafa ritar en polisbil.

Fartfyllt i korridoren

Den mer fysiskt aktiva leken äger rum i korridorerna där barnen har frirum att springa och röra på sig. Korridorerna är långa och ca fyra meter breda. Här umgås barnen i mindre grupper: ca tre eller fyra killar spelar vid flera tillfällen fotboll, några försöker lära sig att hoppa hopprep och någon annan cyklar på en trehjuling. När vi anländer till anläggningen passar en grupp om tre pojkar en boll mellan sig. De passar välkomnande bollen till oss ett par gånger när vi kommer i närheten och även till en fjärde pojke som går förbi. Den fjärde pojken ansluter men efter en stund ebbar leken ut. Strax därpå märker vi att de fått tag på en äldre kontorsstol med vilken de skjutsar varandra genom korridorerna i full fart. Den som blir skjutsad får ha på sig simglasögon. Anan berättar att det alltid är väldigt mycket spring i korridorerna.

Innergården: snabbt ut och in

Innergårdarna leker barnen på i snabba vändor. I lekrummet är det lätt för barnen att blanda inomhus och utomhuslek då det finns en utgång direkt från lekrummet till ena innergården. Men de går sällan långt från dörren. Ett par killar ritar upp en hopphage på stenläggningen utanför dörren till lekrummet och börjar hoppa. De springer in och ut ur lekrummet samtidigt som de leker, och leken blir inte särskilt långvarig. Tidigare har en ensam pojke lekt med en boll på samma gård, medan hans syster kollade på ifrån ett fönster på första våningen. Vid ett annat tillfälle springer ett gäng killar ut på den västra innergården och leken verkar komma av sig. De har inte mycket kläder på sig och vänder snabbt tillbaka in.

Med boll på parkeringen

Platsansvarige säger att det brukar spelas mycket fotboll på parkeringen vid huvudentrén. Under varma dagar kan det anordnas turneringar, där de boende tävlar för respektive hemland. Jämfört med den mer spontana fotbollen som spelas i korridorerna verkar fotbollen på parkeringen vara mer uppstyrd och även vuxna tar en del av leken. Parkeringen är stor till ytan och här verkar de främst spela när många deltar. Annars verkar parkeringen liksom korridoren användas till olika fartfyllda lekar och spring.

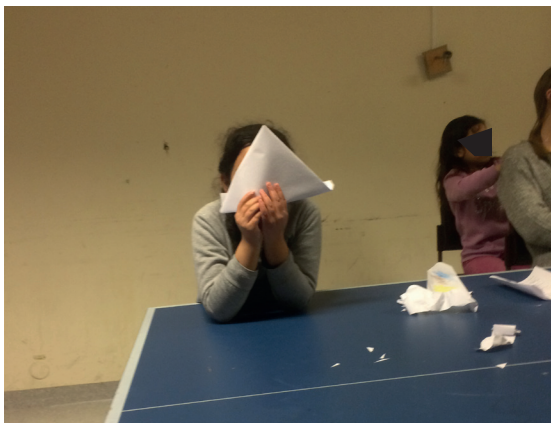
Hemlig plats och andra kvalitéer bortom boendet

När vi under våra samtal pratar med barn och föräldrar om var barnen föredrar att leka när de är utomhus, ligger de allra flesta föredragna platserna utanför anläggningens tomt. Föräldrarna menar att det finns för lite att göra på anläggningen. De går istället till olika lekplatser, vanligast bredvid ortens skola där det även finns en idrottsplats. När vi visar det övergripande flygfotot för barnen i lekrummet är just idrottsplatsen vid skolan det första de känner igen. Platsen är välkänd för alla barnen, trots att den ligger en bit bort och de berättar engagerat att de ibland går dit med sina föräldrar för att leka.

Gergis familj har släkt i närheten och han tycker om att åka dit istället för att vara på boendet. Där kan han bada i familjens swimmingpool och leka med sina släktingar. Mamman till Wasim, som inte vill leka med de andra barnen, säger att de istället för att vara på anläggningen går på promenad till ortens bibliotek eller leker ute tillsammans. Yusri som inte heller leker med de andra barnen är oftast på sitt rum. Det är den plats han går till för att leka men också för att vara själv när han känner sig ledsen. Gergi berättar att han har en hemlig plats utomhus på anläggningen dit han går för att vara ifred för föräldrar och vuxna.

Utemiljön som social arena

Utemiljön som tillhör anläggningen är uppdelad i flera fragment; de två innergårdarna med olika funktion, den inhägnade uteplatsen för rökare, parkeringen på framsidan, gräsytan som går runt huset etc. Denna uppdelning gör inte utemiljön till en central mötesplats för de boende. För att ta sig till de olika platserna måste man gå via anläggningens korridorer. Innergårdarnas placering i förhållande till vardagliga målpunkter på anläggningen såsom exempelvis matsalen gör att man inte naturligt passerar över dem i sitt vardagliga rörelsemönster. Vägen till matsalen, dit samtliga boende går enligt fasta tider, är en väg där många av de boende möts men miljön erbjuder inte platser till fördjupade samtal eller lek. De vuxna som är ute rör sig främst över den västra innergården för att ta sig till rökcontainern.

Vissa rum har fönster med utsikt över någon av gårdarna, men inte alla. Flera rum har utsikt mot matsalen eller parkeringen. För dessa boende är det därmed inte helt enkelt att se om det är någon som använder gården och kontakten mellan bostaden och innergården blir mindre. Då den mesta rörelsen på anläggningen sker inom byggnaden, i korridorerna, uppstår inte de utomhusmöten mellan barn och vuxna som annars gör spontan lek möjlig.

När det kommer till utomhuslek rör sig barnen främst på den inhägnade östra innergården. Utformningen är relativt strikt och ger inte möjlighet till fritt utforskande. Förutom sandlådan finns det väldigt lite möjligheter för barnen att själva ta kontroll över utemiljön och påverka den genom interaktiv lek, såsom att bygga kojor. Sparsamheten och bristen på kreativa utmaningar bidrar troligen till att gården inte lockar barnen till utomhuslek. Det finns inte mycket lekredskap på gården som barnen skulle kunna samlas kring. Den östra innergården är öppen och lättöverskådlig, liksom större delen av utemiljön vid anläggningen. På innergården är man synlig från de omkringliggande fönstren. På grund av platsens utformning, med staket och främst växtlighet längs fasaderna erbjuder innergården ingen plats att dra sig undan till.

Uteplatserna som finns på respektive gård fungerar som en plats för de boende att samlas på för mer sociala tillställningar, dock inte under vintern då det inte finns några utplacerade möbler där. Däremot är den separata inhägnade uteplatsen för rökare möblerad med sittplatser. Vi kan tänka oss att denna används flitigt som social mötesplats under sommaren eftersom rökcontainern som på vintern är utställd på den västra innergården är full av män under vårt besök. Rökcontainern och uteplatsen är zoner på anläggningen vilka helt är anpassade efter de vuxna, här är aldrig barnen. För de som vill dra sig undan för mer förtroliga samtal finns vid byggnadens kortsidor, vid brandtrapporna, ett litet utrymme med en bänk.

Boendets placering

Anläggningen ligger som tidigare nämnts i utkanten av en mindre ort, intill ortens sjukhus. När vi visar barnen ett inzoomat flygfoto över området är det få som kan känna igen sig. På fotot finns många sammanlänkade huskroppar, vilket troligen gör det svårt för dem att lokalisera sig. De frågar istället oss var lekrummet ligger. De har svårt för att peka ut platser kring boendet som de brukar leka på och visar ingen större berättarlust. När vi visar det andra fotot så känner de igen skolan och den intilliggande idrottsplatsen, som ligger en bit bort och en plats de gärna går till när någon kan följa dem dit. Att barnen inte i så hög grad vistas i närmiljön försvårar igenkänningsfaktorn. Men det kan också bero på närmiljöns komplexa struktur med stora sammanlänkade huskroppar samt anläggningens kopplingar mellan utomhus- och inomhusmiljöer.

Ramar och barnens rörelsefrihet

Barnen tar sig själva runt om på anläggningen där de kan springa i korridorerna och mellan de olika gemensamma utrymmena. Mindre barn samt traumatiserade barn som tvååriga Wasim rör sig dock sällan i korridorerna utan sällskap av sin mamma. I stort sett all lek vi observerar sker inomhus i korridorerna eller i lekrummet. Till lekrummet finns en nyckel som Fidda brukar ansvara för. Tack vare att hon har tagit på sig ansvaret och är där så pass mycket har barnen ofta tillträde till leksakerna där. Det är i korridorerna de flesta möten mellan de boende sker och det är tydligt att barnen känner sig

hemma där. Genom korridorerna kan de transportera sig i hög fart och sedan mötas för lugnare lek och häng i lekrummet. Vid ett par tillfällen ser vi hur några pojkar tar sig ut för att leka på gårdarna. De har då sällan varma kläder med sig och leken växlar mellan inomhus och snabba vistelser utomhus, som sker ett par meter från dörren.

Förutom de allra minsta verkar barnen, oavsett ålder, få leka utan övervakning på den inhägnade innergården men ingen av de yngre barnen verkar ha tillåtelse att gå långt från anläggningen på egen hand. Utan sina föräldrar är därmed rörelsefriheten för de flesta barnen begränsad till området precis intill boendet. Vissa barn i tolvårsåldern verkar få lov att röra sig relativt fritt men det är oklart hur långt från anläggningen de får gå. Gergi berättar t.ex. att han får lov att gå en bit ensam men inte så långt som till skolan. Han uttrycker att han vill ha en cykel så han kan ta sig dit själv men hans pappa är inte lika välvilligt inställd till det. Generellt verkar barnen gå till och från skolan eller till lekplatser tillsammans med sina föräldrar.

Det finns flera målpunkter i närheten dit barn och speciellt tonåringar som får lov att röra sig fritt utanför området kan gå. Men det verkar inte som att de brukar nyttja dessa platser. De äldre tonåringarna, t.ex. Fidda, går ensam till och från skolan och ibland lämnar eller hämtar hon sina yngre systrar på skolan. Efter skolan brukar hon gå direkt hem till anläggningen. Fidda och hennes syster Femida verkar inte delta i några aktiviteter utanför anläggningen. De har istället startat sin egna "fritidsgård" i lekrummet och håller kontakt med gamla vänner via sina mobiler.

Barngruppens dynamik

Under vårt besök är det fullt med barn, som leker i korridorerna trots att det var mitt på dagen, en vardag och därmed en tid då de flesta barnen befinner sig på förskola eller skola. Barnen leker i olika konstellationer och olika stora grupper beroende på plats och lek. Generellt ser vi att det främst är pojkar som leker i de offentliga inomhusmiljöerna som korridorerna, liksom att det främst är män som vistas i korridoren. En del flickor håller till i lekrummet men inte alla. Var de övriga är har vi inte kunnat finna något svar på.

Medan vi väntar på ett samtal med platsansvarige spelar vi lite fotboll tillsammans med tre killar som är mycket aktiva i korridoren. De pratar alla arabiska. Efter en stunds spelande går en annan pojke förbi. Han pratar persiska men blir snabbt inbjuden till spelet. Språket övergår då till enklare ord och gester vilka alla kan förstå. Enligt de boende är detta generellt för hur barnen, och även de vuxna, kommunicerar och umgås. Barnen leker tillsammans oavsett språk och bakgrund.

En återkommande plats där barnen möts är anläggningens lekrum. Som tidigare nämnt leds detta av de två unga arabisktalande systrarna, Fidda och Femida. Under vårt besök går Anan, vår tolk, med oss runt på boendet och översätter. Han menar att det är specifikt en grupp med barn som leker i lekrummet. Fidda och Femidas lillasyster Fathia är en av dem. Gruppen hänger alltid ihop och är i blandade åldrar mellan fyra och elva. Nästan alla är arabisktalande. Att de flesta barn i lekrummet är arabisktalande behöver inte vara av någon större vikt då en majoritet av barnen på boendet har arabiska som modersmål, men kan även tyda på en uppdelning av barnen. Trots att bilden bland de boende är att alla barnen får vara med verkar det finnas en dynamik i barngruppen som påverkas av modersmål. För de två systrar vilka leder aktiviteterna i lekrummet underlät-

tar det att de barn som leker där talar samma språk. Vi träffar flera barn med annat modersmål men dessa verkar alla leka på annat håll. En albansk pojke, Gergi, får inte vara med och leka i lekrummet eftersom han beskrivs vara för stökig, en "troublemaker". Istället tillbringar han dagarna i korridorerna. I våra samtal refererar flera boende även till "barngruppen i lekrummet", en grupp som enbart innefattar en mindre del av barnen på anläggningen. Av föräldrar beskrivs lekrummet som för litet för alla barn på boendet. Då vi är där är det som mest mellan 15-20 barn i lekrummet, enbart en grov fjärdedel av barnen på boendet.

Årstid

Lekrummet har en direkt utgång till den ena innergården vilket underlättar för barnen att ta sig in och ut. Men från den egna bostaden till lekrummet behöver de ibland passera flera korridorer och våningsplan. När barnen inte har några ytterkläder med sig till lekrummet blir det därmed en lång och ibland krånglig väg att ta sig för att hämta varma kläder för utomhuslek under kallare dagar. Den annars enkla övergången mellan inomhus och utomhus kompliceras därmed av själva byggnadens fysiska struktur. Flera gånger är en grupp med barn på väg ut men har inte tillräckligt med kläder på sig och vänder tillbaka in, alternativt växlar snabba vändor utomhuslek med inomhuslek som i exemplet från lekrummet.

Det verkar finnas en viss ovilja att gå ut med barnen under vintertid då det ses som för kallt, speciellt när det handlar om de yngsta barnen. Föräldrarna är oroliga att de ska bli sjuka. Wasims mamma vill inte alls gå ut med honom under vintern. Däremot får hans storebror som är 5 år vara ute. Fathia säger att hon ibland är ute och leker tillsammans med barnen i lekrummet, men att hon enbart gör det när det är varmt ute. Flera av dem är inte vana vid klimatet och påpekar att det är kyligt, men det kan också vara så att barnen inte har tillgång till tillräckligt bra vinterkläder.

Sammanfattning

Anläggningen ligger i utkanten av en ort och är relativt stor med sina ca 345 boende. Det är överlag en god stämning på boendet. De boende hejar när de möter varandra och säger sig känna varandra i någon mån, trots storleken på boendet.

Merparten av barnen, över fyra år, går i skola eller förskola men många står i kö för att placeras i en grundskola. De yngre barnen följs dit av sina föräldrar eller ett äldre syskon. De aktiviteter som de boende erbjuds sker inte på anläggningen utan i ortens centrum, vilket ligger inom promenadavstånd. Föräldrarna brukar också besöka lekplatser, biblioteket och liknande tillsammans med sina barn. De äldre barnen och tonåringarna har lite större rörelsefrihet än de yngre barnen och kan därmed i viss mån lämna anläggningen för underhållning, men de verkar främst hänga på anläggningen.

Var anläggningens utemiljö börjar och slutar är lite oklart då anläggningen ligger i utkanten av ett sjukhusområde och utemiljön är uppdelad i flera fragment; två innergårdar, en inhägnad uteplats för rökare, parkering på framsidan och gräsytor som sträcker sig runt huset. Detta bidrar till att det inte skapas någon central mötesplats utomhus. Man passerar inte heller utemiljön under de vardagliga rörelserna på boendet, vilket kan vara en förklaring till varför utemiljön inte används så mycket.

Den östra innergården, som är till för barnen, innehåller en sandlåda men det är knapert med andra möjligheter till lek. Gårdsplanen avgränsas av ett staket vilket gör att barnen får lov att leka där utan översyn av föräldrar. Det slutna utrymmet samt bristen på lekredskap, varierad topografi och vegetation försvårar för barnens fantasiskapande, upptäckslustnad och lek. Både barn och vuxna tycker att saknas leksaker och lekutrustning, främst utomhus.

Vid vårt besök är det få barn som leker utomhus; när det väl sker är den kortvarig och barnen är inte lämpligt klädda. Byggnadens fysiska struktur gör att det tar lång tid att hämta ytterkläder, vilket kan påverka barnens möjlighet till spontan lek utomhus under vinterhalvåret. En annan möjlig förklaring är att föräldrarna gärna håller barnen inne när det är kallt ute, eller att utemiljön helt enkelt inte är så lockande.

Det är istället främst inomhus som leken och de vardagliga mötena äger rum. I anläggningens långa och breda korridorer är det ständigt liv och rörelse. Barnen springer, hoppar, hoppa, leker kurrageömma eller spelar fotboll. Anläggningens lektrum fungerar som en nod för många av barnen och här pågår de lite lugnare lekarna. I rummet finns hyllor med leksaker, mjukisdjur och ett populärt pingisbord. För att barnen ska få tillgång till lekrummet behöver en vuxen eller ett äldre barn vara närvarande. Tre dagar i veckan ansvarar två tonåriga systrar, som själva bor på boendet, över lekrummet och barnen som är där och bedriver en fritidsliknande verksamhet. Det verkar främst vara en sammanhållen grupp barn, de flesta arabisktalande, som håller till i lekrummet. Vissa barn vill inte eller får inte vara i lekrummet. Dessa barn tillbringar sin tid i korridoren eller i de egna rummen. Både barn och vuxna säger sig sakna saker att göra på anläggningen och efterfrågar leksaker och lekutrustning, främst till utemiljön.

500 m

RESULTAT & ANALYS AV LANDSORTSANLÄGGNINGEN

Presentation av anläggningen

Verksamheten

Anläggningen tillhör en kategori av lite mindre boenden. Anläggningens lokaler har tidigare använts som bland annat ett Bed and Breakfast och boende för ensamkommande flyktingbarn. I nuvarande regi drivs boendet av två män inom fastighetsbranschen som öppnade verksamheten hösten 2014. Under sommaren 2015 stängdes boendet under en period då förlängt kontrakt nekades av Migrationsverket. Beslutet överklagades och i samband med den ökande flyktingströmmen i september 2015 öppnades boendet igen och in flyttade ca 40 nya asylsökande, både familjer och ensamkommande unga män.

Anläggningen har fem anställda, varav en är kvinna. De anställda pratar huvudsakligen svenska och engelska med de boende, men även arabiska förekommer. De boende säger att personalen är hjälpsam och vi märker att de anställda anstränger sig för att de boende ska trivas. Personalen på anläggningen verkar även vara omtäckta av de boende. Särskilt den huvudansvariga för boendet lyfts av en förälder fram som trevlig, skämtsam och hjälpsam, även med saker som egentligen inte ingår i personalens arbetsuppgifter. Anläggningen tillhör den form av boende som själv står för maten. Maten tillagas därför på plats av anställd personal i ett storkök. Måltiderna är vällagade, med varierad mat från olika kulturer och frukt efter maten. De serveras på fasta tider i anläggningens matsal där de boende äter gemensamt.

Den fysiska miljön

Anläggningen är belägen i en lantlig miljö strax utanför en mindre tätort. Den ligger relativt isolerat i landskapet, omgivet av åkrar, en landsväg och en större sjö. För att ta sig till butiker, bibliotek, för- och grundskolor och dylikt får man ta buss in till kommunens centralort eller annan närliggande tätort ca en halvmil bort. Vägen till busshållplatsen, vilken ligger ca 300 meter bort, går längs med landsvägen och saknar trottoar.

Till anläggningen kommer man enbart från landsvägen nordost om tomten. Från vägen sett är tomten något nedsänkt med en trädrad som hindrar en allt för öppen insyn från förbipasserande bilar. Närmast vägen ligger en grusplan vilken används som parkering för besökande och personal. Anläggningen består av flera olika byggnader med skilda funktioner. I ena änden av grusplanen ligger tre stenhus. En äldre villa används som kontor för personalen. En utbyggd del av villan används som boende för familjer och par med delad dusch och WC i korridoren. Den tredje byggnaden är också en äldre villa, som ligger lite avsides, och används som boende för ensamkommande. På anläggningen finns en central gårdsplan som ramar in av ett antal trälängor och en klippt häck. Två av längorna intill gårdsplanen rymmer fem mindre rum (ca 2,5x5,5m) vardera för barnfamiljer, med egen ingång, dusch, WC och inbyggd garderob. I rummen ingår även två våningssängar, ibland även barnsäng eller ett mindre bord med stolar. Rummen har ett lågt fönster som vetter mot en mindre uteplats i form av ett trädäck med en liten trappa ut mot gården. Den tredje längan för boende ligger sydväst om gårdsplanen och har separata ingångar på kortsidorna men inga uteplatser. Mellan längorna finns en byggnad som fungerar som allrum, med tv och pingisbord. Sydost om gårdsplanen återfinns anläggningens tvättstuga och matsal, som till viss del även fungerar som allrum, med bland annat sällskapsspel och ritmaterial. Från matsalen kan man komma ut på en altan, med en bardisk, ett antal bord och stolar samt en planteringslåda med prydnadsblommor. I anslutning till altanen finns ett lekrum med hyllor, stolar och bord i barnhöjd. Det finns även gunghästar, leksakskök, böcker, tv, och andra mindre leksaker. På väggen sitter teckningar, fönstren är klädda med gardiner och det finns en soffa att sitta och läsa i.

Gårdsplanen är gräsbeklädd och både kantas och delas av gångvägar. På ena delen av gårdsplanen finns ett innebandymål och den andra är inredd med gungställning, rutschkana med sandlåda, hammock och lite lösa möbler. Sydost om gårdsplanen och trälängorna sträcker ytterligare en klippt gräsplan ut sig. På denna står ett större fotbollsmål och en basketkorg, båda ganska slitna. Bakom fotbollsmålet ligger en remsa med högt gräs innan det trädparti som markerar tomtens slut tar vid. Gräsplanen sluttar ner mot sjön och utgör en kontrast till det annars flacka landskapet. Sjön är till största del omgiven av trädskog bestående av en blandad lövskog, med ett tätt buskskikt av

sly. Vid en öppning till sjön finns en strandkant med en mindre bastu och en eka. I norra änden av utemiljön, på en liten höjd intill parkeringen, finns ett antal odlingslådor vilka används för att odla bland annat tomater, lök och smultron.

Anläggningens utemiljö är stor, omkring 8 000 m², vilket motsvarar ca 160 m² per person på boendet. Vid utemiljöns ytterkanter ligger sjön och ytterligare 10 000 m² trädbevuxen yta där man kan vistas. Träden återfinns enbart i kanterna av utemiljön, bortsett från ett mindre träd på gårdsplanen. Buskagen fungerar som avgränsningar eller prydnad intill byggnaderna och det klippta gräset utgör den faktiska vistelseytan utomhus, tillsammans med altanerna och de små uteplatserna. De flesta lekredskap är centralt placerade på gården utan att vara integrerade med vegetationen medan bollsporterna ligger på den stora gräsmattan bakom matsalen.

De boende

Majoriteten av de ca 45 boende kommer från Syrien eller Irak, en familj samt ett par unga män kommer från Afghanistan och ett ytterligare ett par stycken kommer från Albanien. Åldrarna är blandade men många är under 30. De flesta har varit i Sverige ett par månader men inte mycket mer. Flera familjer på boendet är helt begränsade till sitt modersmål även om de flesta yngre talar engelska i någon mån. En del av personalen talar även arabiska vilket underlättar för vissa individer. Det märks tydligt på barnens språkkunskaper att de har tillgång till någon form av undervisning i svenska och en plats

att öva sina språkfärdigheter på. Då det är ett mindre boende känner samtliga av de boende varandra i någon mån. Det verkar vara en god stämning dem emellan. Oavsett språk eller bakgrund verkar det finnas en välvillig jargong mellan de boende. De vuxna säger att de trivs på anläggningen men att det ibland kan bli långtråkigt. De vill träffa nya människor och lära sig svenska men känner sig lätt isolerade på anläggningen.

Livet och hierarkierna mellan de som bor på anläggningen verkar inrutat. I matsalen sitter de alltid på samma platser, förutsatt att det inte nyligen flyttat in en familj vilken ännu inte är medveten om de bestämda platserna. De vuxna delar på ansvaret över barnen, ofta är en förälder ansvarig för att passa barnen i lekrummet eller ute på gården. Det finns tre bröder på boendet, två av dem är i tjugoårsåldern och en närmare tolv. De äldsta tar hand om sin yngre bror men har även god hand med de andra barnen. I matsalen ser vi hur de äldre bröderna lär några yngre barn schack och sedan hur de spelar musik för en 1-årig pojke, som dansar därtill. Bröderna samt flera av de andra vuxna tar snabbt kontakt med oss när vi kommer och uttrycker glädje över nytt sällskap. De flesta barnen är nyfikna och utåtriktade. Vi fick höra att ett av barnen inte klarade av att vara på förskolan för att hen bara grät där, ett annat barn ville ha konstant koll på sin pappas förehavanden och blev orolig om han lämnade rummet. Det är svårt att avgöra hur de mår, men kan vara tecken på trauma från tidigare erfarenheter.

Ett par av de boende kommer att ha en mer framträdande roll i vårt arbete och bör därför få en vidare presentation, med fingerat namn; de tre bröderna Amad (12 år), Abdul (20 år) och Asid (23 år), syskonen Albin (8 år) och Nora (9 år), mamma Fariha (22 år) och dotter Sahar (3 år), de tre syskonen Batul (8 år), Faraq (14 år) och Asma (15 år) samt Gabriel (2 år).

Barnens vardag

Enligt kommunens regler har alla barn över fyra år rätt att börja i skolan. Av barnen på boendet som är över 4 år går alla, utom ett barn, i förskola eller skola. Familjen försökte ha barnet i skolan men då det inte fungerade är han istället kvar med sin familj på boendet under dagarna. Barnen hämtas upp och lämnas av en skolbuss som stannar vid infarten till boendet.

Utöver skolan så förekommer ett flertal olika, ofta frivilligledda, aktiviteter direkt på boendet. På anslagstavlan intill matsalen finns det ett schema för alla de olika aktiviteterna. Bland annat förekommer läxläsning, svenskundervisning, barnsång och rytmik, samtalsgrupper separat för kvinnor, män och ungdomar. En lördag i månaden anordnar personalen ett disco och en lördag i månaden kommer en idrottsförening från ett intilliggande samhälle för att spela fotboll. I stort sett händer det någon typ av aktivitet varje dag.

Barnens aktivitet

Fartfylld aktivitet - fotboll och pingis

Syskonen Faraq och Asma menar att tv-rummet med pingisbordet är deras favoritplats på boendet. Amad, ett av de första barnen vi träffar under besöket tycker också om pingis. Han ritar två korsade pingisracket på ett papper, pekar på dem och efter ett tag förstår vi att han vill att vi ska spela med honom. Pingis verkar överlag vara populärt, men ingen spelar under den tiden vi är där, vilket troligen beror på att en vuxen måste lösa ut pingisbollen. Även fotboll ute på gården verkar vara omtyckt. Både Faraq och Asma

säger att de brukar spela fotboll ibland och genom gester visar Faraq att han brukar vara målvakt. Därefter lägger han sig ner på marken och gör armhävningar för att förklara att han gillar att träna också. Syskonen förklarar att fotbollen inte bara spelas på den stora gräsytan, med det stora fotbollsmålet, utan kanske snarare främst på gårdsplanen, med innebandymålet. Det är också på gårdsplanen som vi observerar en pågående fotbollsmatch med några yngre barn, mammor och pappor.

Lockande cirkulär lek vid gårdsplanen

Från vuxna och barn får vi höra att leken utomhus främst sker på gårdsplanen. Ena delen av gårdsplanen brukar användas som bollplan och delen med lekredskap är den delen som man hänger eller leker lugnare. Den vanligaste leken på gården under vår observation sker genom rörelser mellan och runt dessa två områden på gårdsplanen. De använder egna leksaker och löst material som de hittar medan de leker och den pågående leken växlar lite beroende på vem som är där. Vid en observation ser vi att en flicka har en egen cykel som hon cyklar runt på, ensam ute på gårdsplanen. Andra barn får syn på henne och går och hämtar sina dockvagnar eller kick-bike och så cirkulerar de runt tillsammans på gångvägarna runt gårdsplanen. Vid ett annat tillfälle, när vi är inbjudna till Fariha så kommer hennes dotter Sahar in och vill ha sin dockvagn. Vi tittar ut genom fönstret och ser några tjejer och en kille, lite äldre än Sahar, som är ute med sina dockvagnar på gården. De har dockor sittandes i vagnarna och går runt, runt gårdsplanen. De stannar upp och pratar lite då och då och fortsätter sedan att cirkulera. Sahar får sin vagn och ger sig ut till leken med de andra barnen.

Lugn lek inomhus

För de yngsta barnen nämns lekrummet som populärt, men inte vad de brukar göra i lekrummet. Vi får också höra att det brukar komma folk utifrån som ritar eller leker i lekrummet med de yngre barnen ungefär en gång i veckan. Aktiviteterna vi observerar inomhus är stillsamma. I matsalen sitter de lite äldre med datorer och någon annan spelar spel. När de yngre barnen vid ett tillfälle befinner sig i lekrummet tillsammans med en förälder leker de med mindre leksaker eller gungar lite på gunghästen, både ensamma och ihop. Alla barnen är sysselsatta med något och leken varvas med popcornätande, då en kille har med sig en påse med popcorn som han bjuder på.

När vi befinner oss i matsalen tillsammans med en större grupp barn tar vi fram papper och färgpennor och vi ber barnen rita något som de tycker om att göra. Barnen börjar rita fokuserat även om vissa tjafsar om pennor, då vissa barn anses lägga beslag på de bästa färgerna. Fler barn kommer in och vi får sätta oss vid två olika bord, då vill vissa barn vill byta bord för att få sitta vid sina kompisar. Bilderna har varierande innehåll; en kille ritar en blå bil på en väg med en sol, en tjej ritar gröna kullar med ett träd och en sol, någon övar på att skriva siffror och någon annan ritar en person på en gräsmatta med blå himmel och lysande sol.

Utmanande lek vid strandkant

Faraq berättar att han tycker om att bada i sjön när det är varmt men att det är för kallt för bad nu och illustrerar genom att låtsas hacka tänder. Han förklarar också att byggnaden intill är en bastu som man kan gå till efter att man har badat men att den inte fungerar nu. De yngre barnen får inte vara nere vid sjön utan vuxen tillsyn, eftersom föräldrarna är rädda att något ska hända. När vi under gåturen med syskongruppen rör oss utanför gårdsplanen springer det yngsta syskonet ner mot vattnet och börjar kasta i pinnar. En grupp med barn som är ute på gården, bland annat Nora och Albin, Sahar

och en svensk tjej som är på besök, ansluter till vår grupp. Lek vid strandkanten startas och strax efter börjar de yngre peta med pinnar i vattnet och de lite äldre barnen kastar i brädstumpar. Det småpratas, skrattas och Nora sjunger. Plötsligt kliver de som har stövlar ner i vattnet och försöker gå så långt ut som möjligt utan att bli blöta. Sahar står med tunna tygskor vid vattenbrynet och ser ut som hon också vill i. Faraq märker detta, han lyfter upp henne och svingar henne på skoj fram och tillbaka över vattnet, som om han skulle kasta i henne och Sahar skrattar. Vid ett senare tillfälle noterar vi en grupp barn ute på gården som leker. Plötsligt överges gårdsplanen och barnen styr stegen ner mot sjön för att leka. De vet att de egentligen inte får vara där utan vuxen men styr ändå stegen ditåt.

Platser för häng: tv-rum, matsal och gårdsplan

Under stor del av vår vistelse sitter Faraq och en annan tonårskille framför varsin dator i matsalen. Här hänger även de unga vuxna, som Abdul och Asid, också de med datorer framför sig. De ser på serier, lyssnar på musik eller kommunicerar med vänner. Många personer kommer och går till matsalen och stannar för att prata lite. Vid ett tillfälle spelar Abdul och Asid musik och 2-åriga Gabriel, som sitter hos dem, börjar dansa på matsalsbordet. Det är främst killar och män i matsalen, Asma håller till på familjens rum istället.

Flertalet barn berättar att de brukar vara i tv-rummet och många av dem lyfter fram det som sin favoritplats. Förutom tv och soffor finns pingisbordet även där. Under tiden vi var där så brukades rummet inte av barnen, den enda som nyttjade rummet var en medelålders man som tränade. Asma och mamma Fariha berättar att när det är varmt ute så brukar man samlas ute på gårdsplanen och dricka te eller bara sitta och prata.

Hemlig plats och andra kvalitéer bortom boendet

I utemiljöns ytterområden finns möjligheter att skapa egna, hemliga platser med hjälp av vegetation och annat löst material. På den stora altanen, mellan matsalen och lekrummet, använder två barn en bardisk och utemöbler för att bygga en koja. De jobbar på att skyla från insyn och skapar en liten ingång som man måste krypa in genom. Noras mamma har en svensk kompis på besök och med sig har hon sin dotter, som Nora brukar leka med. Föräldrarna sitter och småpratar medan deras döttrar leker både inne och ute tillsammans med andra barn.

Inga barn eller föräldrar nämner något om att barnen brukar leka på platser utanför anläggningen. Det verkar heller inte finnas några lekplatser i närheten. När de ska till skolan så körs de fram och tillbaka av en skolbuss vilket minskar möjligheterna till spontan lek på väg till och från skolan. Faraq nämner att han ibland åker med buss till en lite större ort eller stad men det verkar inte vara för att träffa andra vänner, även om han säger att han har en svensk vän på Facebook. De flesta barnen går i skola eller förskola och träffar där andra barn att leka med och kan leka i en annan miljö.

Utemiljön som social arena

Anläggningens utemiljö är stor och kan delas in i två olika komponenter; den centrala gårdsplanen samt den stora, sammanhängande ytan som omger gårdsplanen och byggnaderna. Anläggningens byggnader är småskaliga och ligger relativt nära varandra. Flertalet fönster och ytterdörrar är riktade mot gårdsplanen, vilket bidrar till att den blir en tydlig och naturlig mötesplats. De vuxna har sin vardag på anläggning-

gen vilket bidrar med att de vardagliga mötena sker oftare än på en vanlig bostadsgård. Varje dag möter man andra boende, vare sig man vill eller inte, eftersom de vardagliga rörelserna, till matsalen, lekrummet, kontoret för platsansvarige eller tvättstugan nås via gårdsplanen. De brukar samlas på gårdsplanen vid sandlådan och sitta och prata och leka med barnen när det är varmt ute. När vädret tillåter intar de sina måltider på altanen vid matsalen. Då vi är där verkar mötena på gårdsplanen ske spontant. Man möts på mitten av gården, har med sig en kopp te eller en vattenpipa och sitter och pratar lite. Eller så drar en fotbollsmatch igång. Gårdsplanen är uppdelad i en passiv och en aktiv del. På den öppna gräsytan spelas fotboll och ytan vid sandlådan utgör en plats för lugnare lek och samtal. Gångvägarna runt gårdsplanen används flitigt i en cirkulär lek som kan stanna upp och inta lugnare former för en stund. I utkanten av anläggningens miljö finns många lekmöjligheter men utomhusleken verkar främst pågå på gårdsplanen. Den fasta lekutrustningen används inte mycket, barnen använder istället egna leksaker och diverse löst material i leken för att skapa egna platser.

Barn vill vara där det händer. Från rummen kan de följa vad som händer på gården för att sedan snabbt ta sig ut och delta i leken. Då anläggningen är liten vet alla var respektive familj bor och det går snabbt att kila över till grannen om man vill leka eller låna något. Närheten underlättar också för barnen att hämta leksaker eller ytterligare kläder om något spännande verkar vara på gång. De flesta barnfamiljer har tillgång till en liten uteplats vid ytterdörren, vilket utgör en privat zon med god överblick över gårdsplanen. Uteplatsen kan även fungera som ett gränsland, en trygg zon, mellan ute och inne för vissa barn på väg ut i leken.

Gårdsplanens överblickbarhet, tillgänglighet och centrala mittpunkt för vardagliga rörelser bidrar till att gårdsplanen fungerar som en välanvänd, social plats. Dess tydliga gränser och överblickbarhet kan troligen även inge en viss trygghet hos både barn och vuxna. Vill man som barn dra sig undan erbjuder övrig utemiljö dessa möjligheter, men barnen verkar främst använda sig av gårdsplanen. Detta skulle kunna bero på att föräldrarna föredrar att barnen håller sig inom synhåll. Men det kan också bero på att barnen upplever att de har den möjligheten vid gårdsplanens utkanter, som den privata uteplatsen eller altanen.

Boendets placering

Anläggningen ligger som tidigare nämnt i en lantlig miljö utanför en mindre tätort, relativt avskilt. Då vi visar ett inzoomat flygfoto för barnen så känner de flesta barnen igen sig och de pekar ut var de bor, vilket rumsnummer deras familj eller kompisar har samt vilket håll de har fönster åt. De har en stor berättarlust och vill förklara för oss; "Här är vi nu, där borta är personalen, men där bor också några." På det utzoomade flygfotot hittar barnen boendet och sjön snabbt. De kan inte namnet på det intilliggande samhället och gissar på den ort där de går i skolan. Men när vi nämner namnet på samhället så märks det att de känner igen namnet, men oklart om de faktiskt varit där. Överlag verkar det som att barnen kan sin närmiljö väl och hade lätt att förstå flygfotona, vilket kan bero på anläggningens placering i landskapet och byggnadernas tydliga formation. Men också att de är utomhus mycket och är väl förtrogna med sin närmaste utemiljö.

Ramar och rörelsefrihet

På anläggningens område springer barnen runt; ut och in mellan matsalen, gårdsplanen, familjens rum eller lekrummet om det är öppet. De rör sig fritt men hålls under uppsyn av vuxna eller äldre syskon. Förutom när det gäller de absolut yngsta barnen sker det oftast på avstånd och utan att den vuxne lägger sig i leken. Det verkar inte finnas några speciella restriktioner över hur långt barnen fick röra sig själva, förutom att de inte fick vara nere vid sjön utan vuxen. Sjön ses som farlig och mamma Fariha menar att "något ju kan hända på en minut eller mindre". Barnen är medvetna om den här regeln, men ser samtidigt vattnet som väldigt lockande. Precis utanför boendet går en landsväg där bilar passerar i relativt hög hastighet. Vi trodde att den skulle utgöra ett orosmoment för föräldrarna, men när vi pratar om vägen verkar ingen reagera speciellt på den. Det skulle kunna bero på att föräldrarna vet att det inte finns något direkt lockande vid landsvägen och därför behöver de inte vara oroliga.

När barnen ska till skola och förskola hämtas de upp av en skolbuss som stannar precis vid infarten till boendet. Barnen verkar inte ha några aktiviteter efter skoltid utanför anläggningen vilket bidrar till att deras självständiga rörelser i princip enbart sker på anläggningen och deras förskole- och skolgårdar. De äldre barnen och unga vuxna har en större rörelsefrihet. Men deras möjlighet till mobilitet, umgänge med vänner och aktiviteter är liten eftersom boendet ligger så avskilt. För att ta sig in till närmaste ort måste man ta bussen, vilket kostar pengar. Det finns inte mycket att göra strax utanför anläggningen, men de brukar gå promenader eller jogga längs sjökanten. Kontakt med omvärlden och vänner får de genom datorer.

Leken inomhus är inte lika tillgänglig som utomhus, även om den rymmer olika lekmöjligheter. För att få tillgång till leksaker eller utrustning måste de fråga de vuxna om lov. Som barn kan du inte bara gå in i lekrummet och börja leka, du måste fråga en vuxen om denne kan låsa upp och tänkas ta ansvar för lek och städning i rummet. Säkerligen finns den här regeln till för att skapa ordning men det begränsar barnens frihet till leken inomhus. Samma sak gäller vid spel och ritpapper i matsalen. Materialet finns i en hylla i en hall där personalen vistas. Många barn säger att de gillar att spela pingis, men den aktiviteten såg vi inget av. Troligen behövs även här en vuxen för att hämta ut boll och racket hos personalen.

Barngruppens dynamik

Under vårt besök leker de yngre barnen i mindre grupper och i olika konstellationer, oberoende av ålder, kön eller etnicitet. Oftast startas leken gå gården genom att någon beger sig ut på gården med sin cykel och därefter så droppar andra barn in i leken efter hand. Andra gånger startas leken upp tillsammans med vuxna, som vid fotbollsmatchen eller lek i lekrummet.

Då barnen har olika modersmål har de anpassat sitt sätt att kommunicera med varandra. Det hör en blandning mellan svenska, arabiska och engelska. Vid ett par tillfällen märker vi hur något av barnen försöker starta en lek utan att nå fram till de andra barnen, troligen på grund av språkförbistring. Som t. ex när en svensk flicka, som hälsar på ett av barnen på anläggningen, vill bygga med pinnar istället för att kasta ner dem i sjön. Ingen förstår vad hon vill och pinnkastandet fortsätter. Barnen som försöker föreslå något annat hamnar inte utanför i leken och när de märker att deras förslag inte går hem, återgår de till den pågående leken igen.

För de yngre barnen finns det alltid någon att leka med och barngruppen verkar relativt sammansvetsad. Detta skulle kunna bero på att barngruppen (om man bortser från de allra yngsta och äldsta barnen) är så pass liten att man inte har "råd" med grupperingar. Det finns enbart ett fåtal tonåringar på anläggningen; tre tonårsskallar och en tjej, Asma, som också är äldsta barnet. Hon verkar mest vara inne på sitt rum, då vi inte ser mycket av henne. Det finns några unga mammor ungefär i hennes ålder, som Gabriels mamma som är 18 år eller Sahars mamma som är 22 år, men det är oklart om eller hur mycket Asma umgås med dem.

Äldre barn och unga vuxna ser ofta efter de yngre barnen. Då vi är nere vid sjön med barnen håller Faraq, som är 14 år, ett öga på de yngre barnen. När Sahar går för nära vattnet markerar han och ropar tillbaka henne. När vi lämnar sjön ser han till så att alla barnen följer med. Han ropar på dem som inte följer efter och återgår till att fokusera på gåturen först efter att han sett till att alla barn lämnat strandkanten. Afghanska Fariha, 22 år, berättar att hon inte kan tala med afghanska män då detta ses som skamligt i hennes kultur. Denna kultur verkar inte avspeglas i de yngre barnen på boendet men skulle kunna tänkas påverka äldre barn och tonåringar.

Årstid

Genom samtal med de boende vet vi att de brukar spendera mycket tid utomhus när det är varmt ute. Sandlådan och stolarna intill verkar utgöra den centrala mötes- och hängplatsen utomhus. Var barnen än befinner sig på anläggningen så har de både nära ut och nära hem. Flera personer vi pratar med nämner att det är mycket kallt här i Sverige och att de inte vill vara utomhus länge vintertid. Men trots det verkar folk vara relativt fysiskt aktiva i vardagen, oavsett tid på året. Barn och vuxna rör sig mellan byggnaderna och stannar upp för att prata, även om det är under kortare stunder. Barnen är ute och leker på gårdsplanen under stora delar av besöket och vi ser några vuxna som beger sig ut på en promenad.

Det är relativt korta sträckor mellan byggnaderna vilket gör att man kan springa över till lekrum eller matsal även om man inte har varma kläder på sig. Som vi uppfattar det har alla barn tillgång till lämpliga kläder så att de kan vara ute. Utomhusleken under vinterhalvåret kanske inte alltid startar i de varma kläderna, men i och med att leken sker så nära hemmet så är det lätt att gå in och ta på sig kläder eller att någon förälder kommer ut med en jacka.

Sammanfattning

Anläggningen ligger på landsbygden och är relativt liten med sina ca 45 boende. Alla känner varandra och det verkar vara god stämning på boendet vuxna hjälper varandra, är delaktiga i barnens lek och barnen har hittat ett sätt att leka med varandra även om de har olika modersmål.

I princip alla barn över fyra år går i skola eller förskola. Barnen hämtas och lämnas av en skolbuss som stannar precis intill anläggningen. Olika aktiviteter bedrivs nästan dagligen på anläggningen. Men det är svårare för de boende att utföra egna aktiviteter utanför anläggningen, då de måste åka buss till närmaste ort, vilket kostar pengar. Anläggningens utemiljö är stor och tydligt avgränsad. Den består kortfattat av en stor gräsyta med vegetation i ytterkanterna samt buskage, några odlingslådor och viss

fast lekutrustning vid gårdsplanen. Gårdsplanen är centralt placerad med byggnader placerade runt sig. De olika byggnaderna utgör olika vardagliga målpunkter och medför att det är mycket rörelse på gårdsplanen under en dag. Det är också främst gårdsplanen som nyttjas av barnen när de leker utomhus, även om den smått förbjudna sjön också är lockande. Barnen kan lätt och självständigt röra sig mellan byggnader och utemiljön eftersom avstånden är korta. Merparten av ytterdörrar och fönster är riktade mot gårdsplanen, så både barn och vuxna kan lätt följa vad som sker utomhus. Löst material som egna leksaker, naturmaterial och utemöbler används i leken framför den fasta lekutrustningen som finns.

Barnen nämner pingisspelande som favoritaktivitet, men verkar inte ha fri tillgång till spelandet. Det samma gäller tillgången till lekrummet. När det gäller lekmiljöerna inomhus måste en vuxen vara ansvarig för leken. Som plats för självständig och fartfylld lek är utemiljön viktig för de yngre barnen. De får relativt fritt röra sig på boendet, men hålls ofta under uppsikt av en vuxen eller ett äldre syskon. De yngre barnen säger att de trivs på anläggningen och miljön verkar ge dem tillräckliga lekmöjligheter.

Både de äldre barnen och unga vuxna säger att de trivs men att det lätt kan bli långtråkigt på anläggningen. De äldre barnen verkar spendera mycket tid inomhus, antingen på sina rum eller också sittandes med datorer i matsalen. Deras behov av självständig rörelse, umgänge med vänner, egna platser och lämpliga aktiviteter uppfylls inte lika väl. Vilket kan ha att göra med kombinationen av fåtalet tonåringar på anläggningen samt boendets placering som medför att de lever ett rätt isolerat liv på anläggningen.

del 5.

DISKUSSION

Den fysiska miljöns utformning har effekt på barnens lekmöjligheter. Tidigare forskning pekar på att varierade och naturlika miljöer med gott om löst material har en positiv effekt på barns lekmiljö (se *del 2 - Utomhuslekens sociala effekter*). Denna bild stämmer överens med våra observationer och jämförelser från de två asylanläggningar vi besökt. På Landsortsanläggningen, där barnen har större tillgång till naturlika miljöer i sin närmiljö leker barnen mer tillsammans utomhus i blandade åldrar, kön och etnicitet. De uppvisar nyfikenhet och tar för sig av utemiljön och dess material. Motsatt ser vi indikationer på att leken på Småstadsanläggningen hindras i sin utveckling, dels på grund av utemiljöns skrala innehåll och dels på grund av att utformningen av anläggningen inte uppmuntrar till möten eller spontan lek utomhus.

På Småstadsanläggningen är barnen i lekrummet i en blandad skara av åldrar och kön, men leken här är präglad av vuxen närvaro. Är inte lekledare Fidda med kan barnen till exempel inte använda pingisbordet eller komma åt leksakerna i förrådet. De relativt kodade miljöerna som dominerar på Småstadsanläggningen, främst inomhus men även utomhus, ger inte den möjlighet till fri användning av ytor och material vilken annars kan underlätta för enskilda barn att ta sig in och ut ur lek där flera barn är inblandade. För nykomna barn, såväl som de barn som inte vanligtvis är en del av den grupp som hänger i lekrummet på anläggningen, skulle en mer flexibel utomhusmiljö göra det enklare för dem att ansluta till, och lämna, en pågående lek med gruppen.

En enkel lösning för att göra utomhusmiljön på Småstadsanläggningen mer flexibel är att tillföra mer lösa och naturliga material. Själva strukturen på anläggningen går inte att ändra men med små medel som att använda sig av mobila möbleman, som på Landsortsanläggningen, och annat löst material hade man kunnat vinna mycket, då detta ger barnen en chans att själva påverka utformningen av miljön. Att användandet av naturligt material, särskilt för yngre barn, är stimulerande för barns fantasiskapande är väl konstaterat men även tillgången till lösa, icke naturliga föremål kan vara positivt för barns lek (se *del 2 - Utomhuslekens sociala effekter*).

Platser för olika sociala samspel

För att uppfattas som en god utemiljö är det viktigt att den är utformad för att passa de många behov och önskemål som följer med de olika människor som är boende på platsen. Utemiljö kopplad till såväl bostäder som vårdmiljöer bör innehålla zoner för både passiva och aktiva aktiviteter (se *del 2 - Bostadsnära miljö*). Att utemiljön på Småstadsanläggningen består av olika delar gör att man vid en första anblick skulle kunna tro att utemiljön möter dessa krav. Men i stort sett all yta på gårdarna samt större delen av resterande utemiljö är helt synliga och innehåller få platser dit barn kan dra sig undan för att vara ifred för sig själva. Men i jämförelse med inomhusmiljön ser vi ändå att utemiljön erbjuder fler möjligheter, till exempel är det i utemiljön Gergi har ett hemligt gömställe dit han går för att vara ifred.

Landsortsanläggningen har bortom den öppna gårdsplanen, vilken är synlig från matsal och bostäder, flera utrymmen i utemiljön bakom husen där det går att vistas separat från andra boende utan insyn. Att stor del av de vardagliga sysslorna utförs i närheten av gården gör denna till en social punkt där barnen kan leka i en "trygg" zon med närhet

till föräldrar. De mindre uteplatserna vid varje rum bidrar även till en buffert mellan ute och inne. För äventyr och mer utforskande lekar kan barnen ta sig till de ytor utanför gårdsplanen, som t.ex. när barnen testar sina förmågor vid strandkanten.

För att uppmuntra till utomhuslek på Småstadsanläggningen skulle man kunna placera eventuella lekmiljöer vid liknande sociala punkter och "trygga" zoner som på Landsortsanläggningen. Exempel på sådan är på innergården strax utanför personalens kontor, där folk ständigt befann sig och där vi observerade en lekande barngrupp växla mellan inomhus och utomhus.

Kopplingen mellan inomhus och utomhus är av stor vikt för hur väl utemiljön används (se *del 2 - Bostadsnära miljö*). I trångbodda Småstadsanläggningen kan den ibland långa övergången mellan den livfulla inomhusmiljön och eventuella frizoner i utemiljön blir problematisk. Moore (1999) menar att denna övergång är viktig och bör vara smidig för att barn ska ta sig ut. Annars kan den betydelsefulla leken bli lidande, liksom samhörande traumabearbetning. Små buffertzoner mellan ute och inne, som på Landsortsanläggningen, skulle kunna underlätta övergången.

Vid anläggningar som asylboenden blir zonerna och möjligheten till olika nivåer av deltagande särskilt viktigt då flera av de boende bär med sig trauma från tiden i hemlandet eller flykten. Yta att dra sig undan till inomhus blir samtidigt svårare och svårare att finna i takt med att asylanläggningarna blir större och trängre. Ett klimat som barn visat sig vara känsliga inför (se *del 1 - Barnens livssituation och hälsa*). Under väntetiden är det många asylsökande familjer som mår dåligt. Det behövs stöd från den fysiska miljön under denna tid för att tillgodose det behov som de boende har av lek men även av avskildhet. Enligt Grahns behovspyramid (Grahns & Stigsdotter 2002) har personer som lider av trauma eller stress ett behov att kunna vistas i miljöer där ett passivt deltagande är möjligt. För barn som har trauma och samtidigt behöver trygghet för att kunna leka är dessa zoner av ytterligare vikt.

Anläggningarnas placering ger olika förutsättningar

Under de år barnen bor på anläggningen är den deras hemmiljö. Vid båda anläggningarna fick barnen tillgång till förskola först vid 4 års ålder och flera barn på Småstadsanläggningen hade ännu inte blivit placerade i en grundskola. För dessa barn blir den nya hemmiljön än viktigare. Till skillnad från andra barn får de inte via skola eller förskola samma möjlighet till miljöombyte eller nya lekkamrater. Barnen på Småstadsanläggningen lämnar inte anläggningen på en daglig basis om de inte går i förskola eller skola. Särskilt på Landsortsanläggningen är familjerna isolerade till följd av anläggningens geografiska placering och koppling till kollektivtrafik. Familjerna har överlag inte mycket pengar att röra sig med och har därför svårt att lämna anläggningen för fritidsaktiviteter eller rekreation.

Generellt tillhör familjer under sin asylansökan inte den grupp av socioekonomiskt starka familjer vars barn är överrepresenterade på fritidsaktiviteter. När möjligheten att delta i dylika aktiviteter inte finns hänvisas barnen till närmiljön. Många barn bor på asylanläggningar under en tid i deras liv då de utvecklas emotionellt, intellektuellt, socialt och motoriskt. Leken är en viktig del i denna utveckling (se *del 2 - Barns lekmiljöer*). Då barnen på anläggningarna inte kan tillgodose sig det behov av lek som de

under dessa åldrar har, genom att transportera sig till andra platser är det särskilt viktigt att möta behovet på hemmaplan på anläggningen eller i anläggningens närområde.

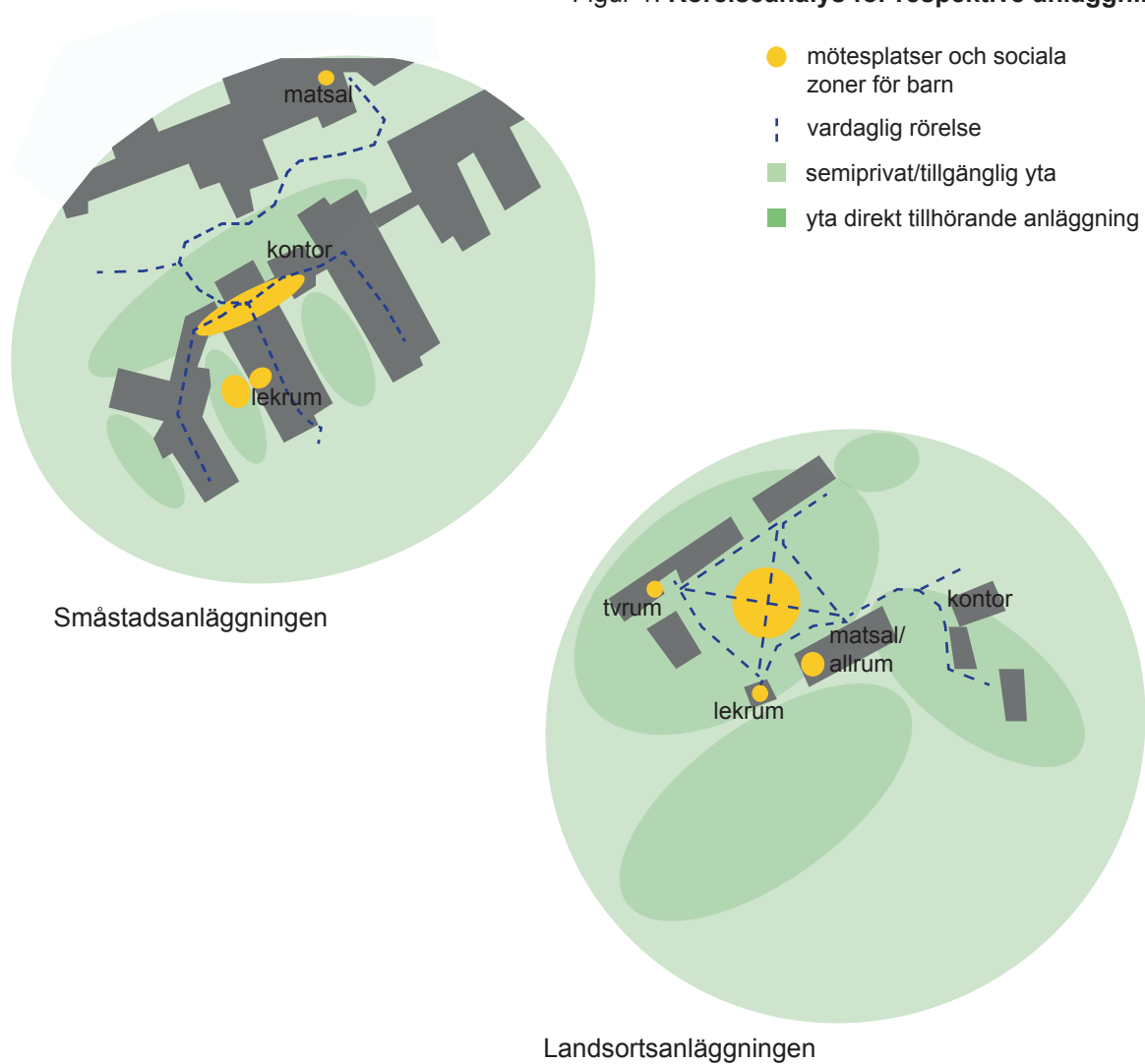
De två anläggningarna skiljer sig åt i hur de möter dessa behov. Genom anläggningarnas utformning och utbud av aktiviteter erbjuder Landsortsanläggningen mycket möjligheter internt men har en sämre koppling till närliggande orter gentemot Småstadsanläggningen som har en tydligare koppling till orten men få möjligheter internt. Det blir svårare för de boende på Småstadsanläggningen att ta sig till och ha som rutin att delta i aktiviteterna. Samtidigt får dem en naturlig anledning att se sig omkring i orten, där de kan utforska nya miljöer och träffa andra människor än sina grannar på boendet. På Landsortsanläggningen är aktiviteterna mycket tillgängliga för de boende som därmed sällan behöver lämna anläggningen för att få tillgång till exempelvis undervisning i svenska. Som en motsats till de boende på Småstadsanläggningen får de på Landsortsanläggningen därmed inte samma möjlighet att se och träffa andra människor än dem som de redan delar bostad med. De får inte heller en naturlig anledning att lämna anläggningen.

De olika "utbudena" gör att anläggningarna är mer eller mindre bättre anpassade för olika åldersgrupper. För de yngre barnen kan den stora utemiljön med flera interna möjligheter och trygga zoner vara tillräcklig för att underlätta fri och äventyrlig lek. Medan kopplingen till orten och möjligheten att kunna lämna anläggningen gör Småstadsanläggningen mer lämplig för äldre barn/tonåringar/unga vuxna med större behov av att röra sig, se nya platser och möta andra i sin egen ålder. Möjlighet till fritidsaktiviteter eller en koppling till orten kan underlätta identitetsskapande och integration.

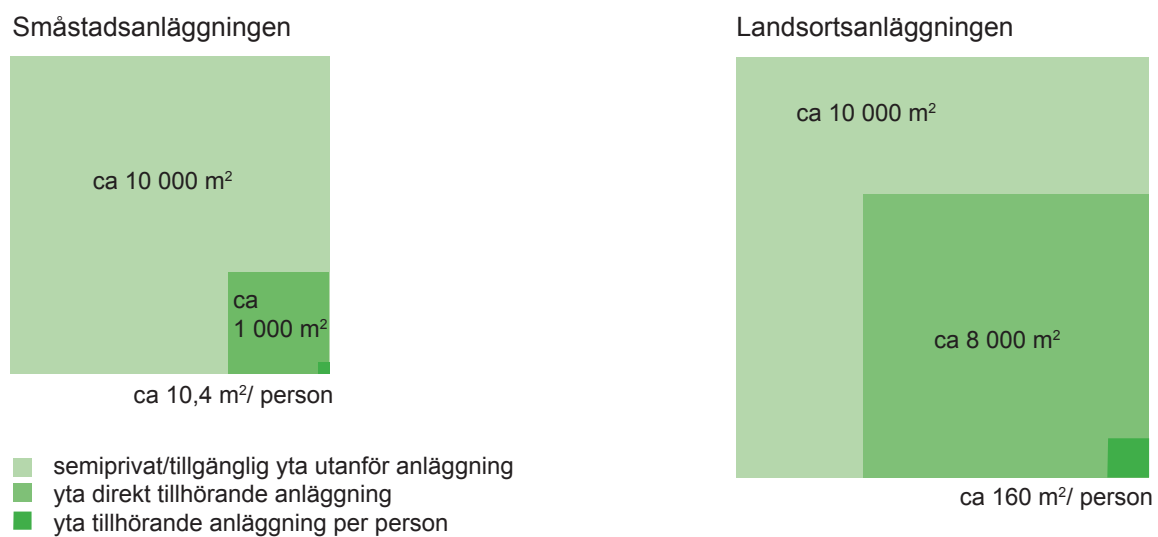
Under tiden för våra två besök förändras schemat för aktiviteterna på Landsortsanläggningen. Det kan bero på att det inte är helt smidigt att ta sig till anläggningen och därmed är mer påfrestande för de frivilliga som leder aktiviteterna att under en längre tid upprätthålla dem. Moore (1999) pratar om att det kan vara viktigt att göra utomhusmiljön attraktiv även för volontärer när man designar utemiljön, just för att motivera volontärer att vilja vara kvar och fortsätta anordna aktiviteter.

Under ett tidigt stadie i planeringen borde det vara möjligt att fundera över asylanläggningars placering, på samma sätt som man bör vid planering av liknande verksamheter som rör barn. Det finns tydliga kopplingar mellan fysisk aktivitet och hälsa liksom mellan närheten/tillgängligheten till grönområden och fysisk aktivitet (se *del 2-Närmiljöns betydelse*). Då asylsökande är en överrepresenterad grupp vid ohälsa är det extra viktigt att det vid asylanläggningarnas närmiljö finns tillgängliga och trygga miljöer för rekreation och fysisk aktivitet. Om en anläggning inte kan placeras inom ett rimligt avstånd från tillgängliga grönområden så anser vi att detta bör kompenseras för på "hemmaplan".

Figur 1. Rörelseanalys för respektive anläggning

Figur 2. Bostadsnära ytor att nyttja vid respektive anläggning

VIDARE DISKUSSION

Möjligheter för framtida planering & upphandling av asylanläggningar
Vad som händer under denna första tid i landet, då asylsökande väntar på svar på sin ansökan och till stor del bor på tillfälliga asylanläggningar likt de vi undersökt, spelar stor roll för hur de senare kommer se på sitt nya land (se *del 1 - Barnens livssituation och hälsa*). Därmed är det viktigt att ta hänsyn till de boendes mående inte enbart ur ett kortsiktigt utan även ett långsiktigt perspektiv.

När flyktingvågen efter införandet av gränskontroller började minska och samhället fick möjlighet att utvärdera den tid som gått gjorde Riksrevisionen en granskning av de myndigheter som varit inblandade i flyktingmottagandet. En viss kritik riktas mot att det inte funnits någon analys av situationer vilka skulle kunna uppkomma som en konsekvens av så stora flyktingströmmar som den under 2015, trots den oroliga situationen i omvärlden (Riksrevisionen 2017). Trots att flyktingströmmarna har stabiliserats och färre söker asyl i Sverige är situationen i omvärlden lika dramatisk. Hur vi planerar inför framtida migrationsrörelser är av stor vikt för att undvika svåra val som myndigheter i hela landet tvingades ta i samband med flyktingvågen.

Ansträngningarna på Migrationsverkets boenden under 2015 ledde till att allt fler asylsökande fick boende i ABT. De upphandlingar som under hösten användes för att uppbåda fler boenden ställde mindre krav på den fysiska miljön samtidigt som boenden blev allt trängre med fler boende och mindre yta. Samtidigt konstaterade Migrationsverket att de inte kunde hålla tiderna för att handlägga asylärenden, med följderna att fler asylsökande bor en längre tid på asylanläggningar. Dessa två förändringar rör två av de främsta orsakerna till ohälsa hos asylsökande: brist på utrymme och den långa väntetiden (se *del 1 - Barnens livssituation och hälsa*).

Som mest anlände 16 000 asylsökande i veckan till Sverige (Riksrevisionen 2017). Att ha en så omfattande mängd bostäder i beredskap, under perioder då de inte behövs som asylanläggning, är inte rimligt. För att hantera sådana situationer och skapa en bättre miljö för barn på de boenden, vilka upphandlas utan att från början vara tänkta som asylanläggning, är det mer rimligt att Migrationsverket har vissa "startpaket". Ett startpaket skulle kunna tillhandahålla säkra redskap för barn men som inte nödvändigtvis är i behov av den ofta kostsamma monteringen. Fast utrustning är inte nödvändigtvis det bästa man kan erbjuda barn för att utveckla deras lekmöjligheter. Löst material behöver inte kosta särskilt mycket och behöver inte tid för att monteras som fasta lekredskap.

Även under tider med färre antal asylsökande kompliceras förhållandet mellan Migrationsverket och boendeleverantören genom att tiden för kontraktet enbart är på ett par månader. Har Migrationverket efter denna tid inte längre behov av fler bostäder sägs kontraktet upp. I många fall förlängs kontraktet men bristen på säkerhet bidrar säkerligen till att leverantören väljer att inte satsa för mycket på den fysiska miljön kopplad till anläggningen.

Med tanke på den fysiska miljöns roll för barn generellt, och för barn på flykt specifikt, anser vi att fler och tydligare krav på miljön borde ställas från Migrationsverkets sida, för

att säkerhetsställa att de behov barn har av en varierad och stimulerande utemiljö tillgodoses. Även de krav som i dagsläget ställs på en säker och stimulerande utemiljö borde vara tydligare för att underlätta för leverantören i beslut gällande utformning av utemiljön samt för att de ska veta vad en säker och stimulerande utemiljö innebär i praktiken.

Precis som när man använder verktyg för bedömning av förskolegårdar så bör man göra det för bedömning av eller som planeringsverktyg för utemiljön vid asylanläggningar. Anläggningen har i vissa fall samma funktion som ett fritidshem, förskola, skola eller en liknande verksamhet och borde därmed klassas som en sådan och följa de allmänna råd om friyta som Boverket ger för denna typ av verksamhet. Upphandlingars krav på en lekmiljö inom 500 meter från en asylanläggning betyder i praktiken att den kan vara belägen på anläggningen *eller* 500 meter bort. Vi anser att Boverkets rekommendationer om avstånd till olika typer av grönområde är mer lämpliga att använda i upphandlingen med tanke på grönområdets positiva effekt för lek och hälsa samt att tydligare krav på lekmiljö på anläggningen bör utformas, särskilt för de yngsta barnen. Med de samtal som idag förs om att göra Barnkonventionen till svensk lag måste vidare åtgärder tas för att se till så att barnen vid anläggningarna får de möjligheter till rehabilitering och social återanpassning som de har rätt till.

Planering med barnperspektiv

Hur kan vi då som arkitekter eller samhällsplanerare förhålla oss till barns utemiljöer på asylanläggningar? Det inte säkert att det finns möjlighet att påverka den faktiska utformningen av utemiljöerna kring en asylanläggning. I många fall är anläggningarna befintliga och skapade för ett annat syfte (se *del 2 - Bostadsnära miljö*). Däremot kan barns behov, och särskilt asylsökande och nyanlända barns behov, finnas med vid planering och gestaltning av alla offentliga miljöer, genom att planera för tillgång, placering, tillräcklig yta och innehåll av offentliga miljöer, grönytor samt lekmiljöer.

Tillgång till offentliga miljöer kan handla om att säkra transportvägar så att föräldrar låter barn gå själva till förskola/skola eller den lokala lekplatsen, men även att gröna miljöer och lekplatser finns utspridda i den offentliga miljön så att avståndet från ett barns bostad aldrig blir för långt. Placering av grönytor och lekmiljöer kan handla om såväl avstånd som att vägen dit inte ska störas av barriärer som stora, trafikerade vägar. Yta och innehåll kan variera efter plats och funktion men det är viktigt att inte förtäta genom att ta bort friytor där det redan finns spår av lek eller att glömma bort barnets perspektiv när nya områden exploateras.

Då det inte är möjligt att säkerställa att barns behov av gröna friytor blir tillgodosedda vid hemmet är detta något man bör arbeta med för att möta i offentliga miljöer. Särskilt för barn som bor trångt och har brist på eget utrymme, som många barn på asylanläggningar, är tillgången till ytor för att utveckla lekar och fantasier viktigt. Med ett bilburet samhälle och förtätningar i städerna minskar barnens utrymme och vardagliga, självständiga rörelse. Detta gör planering med ett barnperspektiv allt viktigare.

Slutdiskussion

Segregering, fattigdom och utanförskap kan inte lösas enbart genom barnvänliga miljöer men vi ser satsningar på boendemiljön vid asylanläggningar och offentliga miljöer som ett viktigt steg i ett integrationsarbete. För att skapa en god livsmiljö måste alla samhällsorganisationer tillsammans arbeta mot en gemensam målsättning.

De nyanlända kommer under sin första tid troligen flytta ett flertal gånger; vid ett beviljat uppehållstillstånd och de får tillgång till ett första eget boende, men även mellan olika asylanläggningar. Barnen kommer därmed möta många nya miljöer. En välfungerande utemiljö är ett steg på vägen, men föräldrar och andra vuxna måste finnas där som medupptäckare och tryggt guida barnen. Därför är det viktigt att även säkerställa en trygg och stödjande miljö för föräldrar så att de i sin tur har energi och möjlighet att stötta sina barn.

Satsningar på hälsofrämjande vardagsmiljöer och offentliga miljöer där alla barn kan mötas och utöva aktiviteter blir kostsamt. Men frågan är vad kostnaden blir om samhället inte från början satsar på asylsökande och nyanlända. Utanförskap och ohälsa leder till fler kostsamma samhällsproblem som arbetslöshet, ohälsa och kriminalitet. Utan stöd och trygghet för barn som bär på trauma ökar risken att de får problem, både i stunden och i framtiden. Satsningarna skulle, på lång sikt, kunna omvandlas till ekonomiskt vinst genom minskade sjukkostnader och fler möjligheter för de nyanlända.

Då ABT drivs av privata aktörer och inte har någon längre garanti för fortsatt drift så är det svårt att se att aktörerna kommer att välja att satsa på utemiljön utan påtryckning från Migrationsverket. Men genom att lyfta hur viktigt utomhusmiljön är och vilka möjligheter den kan bidra med så hoppas vi att upphandlingarna kan förändras i framtiden och att utemiljön vid asylanläggningar kan få en högre status än idag.

Slutsatser

Närmiljön på de båda anläggningarna används till lek av olika former av de yngre barnen. Vi ser också att utemiljön används som en plats dit barnen kan gå för att vara ifred, samt på Landsortsanläggningen för konstruktionslekar och mer fri, utmanande lek. På Landsortsanläggningen med sin naturnära kontext används omgivningarna frekvent till promenader av de unga vuxna.

Även anläggningarnas utformning har en stor påverkan för hur utemiljön används. På Landsortsanläggningen är övergången till innergården och dess centrala läge på anläggningen något som uppmuntrar till spontan lek. Barnen är nyfikna och använder sig gärna av stolar och löst material i sin lek. Det finns tillgång till både naturligt material och leksaker av olika slag, såsom bollar, cyklar och gunga. På Småstadsanläggningen har barnen till viss del tagit anläggningens korridorer i anspråk för livliga lekar men här är utemiljön inte lika tillgänglig. Genom att separera barnens särskilda utemiljö från resten av anläggningen har den gjorts till en mindre välanvänd plats. Stolar och bord är fastskruvade i marken och det finns begränsat med löst, lekvänligt material. För välmående barn med god fantasi och initiativförmåga kan miljön vara tillräcklig, men för barn som av olika anledningar lider av ohälsa möter miljön inte de särskilda behov som barnen har. Den fysiska utformningen av anläggningen hämmar barnens lek och integrationen av nya barn på anläggningen, något som kan ha en negativ påver-

kan på barnens stresshantering och fysiska såväl som psykiska anläggning. För barn i särskilt behov av trygghet kan anläggningens långa och stimmiga korridorer ha en negativ inverkan på barnens självständiga rörelse, då vägen för att ta sig till utemiljön stundtals blir för utmanande.

Storleken på anläggningarna och deras placering påverkar hur väl anpassade de är efter barn i olika åldrar. Den mindre Landsortsanläggningen som ligger isolerat i landskapet utgör en trygg och stimulerande miljö för yngre barn men äldre barn och unga vuxna är sysslösa och vill gärna lämna anläggningen för att söka stimulation i större orter. Något som inte är helt enkelt då förbindelserna inte fungerar optimalt och resor tär på en begränsad budget. Tvärtom är det lättare att ta sig ut i orten från Småstadsanläggningen men utformningen och möjligheterna internt är skrala, särskilt för yngre barn. Trots att även asylsökande barn har rätt till skola kan det dröja innan de får en plats och för barn under en viss ålder (i våra studier är ålder fyra år men det kan variera från kommun till kommun) är förskola inte obligatorisk. Detta leder till att många, framförallt yngre, barn förlorar vardaglig kontakt med skolkamrater och stimulans via nya lekmiljöer. För att kompensera för detta borde utemiljön på asylanläggningar vara anpassad efter liknande standard som förskola, skola och fritidsgård. Kraven på närhet till grönområden och lekmiljöer liksom innehållet i den fysiska miljön på anläggningar borde utvecklas. Annars försvinner för många barn möjligheten till traumabearbetning liksom social och motorisk utveckling via lek.

Under absolut krisläge, som under hösten 2015 när uppemot 16 000 sökte asyl per vecka, har Migrationsverket stora problem med att hitta tillräckligt med bostäder för att ge tak över huvudet åt de sökande utan att dra ner på kraven och kvaliteten på anläggningarna. Migrationsverket borde ha en plan för hur de kan göra detta och samtidigt erbjuda en dräglig miljö för barn. Vi föreslår att utarbetade startpaket med lekmaterial och annat barn behöver som kan ges till anläggningar som inte lever upp till kraven.

En sista slutsats är att det inte alltid är möjligt för en landskapsarkitekt eller planerare att faktiskt påverka utformningen av asylanläggningars utemiljö men att det alltid är möjligt att ha med sig barn, oavsett om de är asylsökande eller ej, i tanken vid planering och utformning av alla offentliga miljöer. Just för att underlätta för barn som av olika anledningar har en bristande hemmiljö.

REFERENSER

Ascher, H. (2012). Vardagsmiljöns betydelse för hälsofrämjande arbete för flyktingbarn. I: Köhler, M. & Djurfelt, A. (red.) *Barn i Malmö. Skilda livsvillkor ger ojämlik hälsa*. Malmö: Kommission för ett hållbart Malmö, Malmö Stad, ss. 91- 105

Almqvist, K. & Jansson, S. (2000). Barn som bevittnat våld. *Läkartidningen*, vol. 97, nr 38

Andersson, H. E., Björnberg, U. & Eastmond, M. (2010). Introduktion. I: Andersson, H. E., Ascher, H., Björnberg, U. & Eastmond, M. (red.) (2010). *Mellan det förflutna och framtiden: asylsökande barns välfärd, hälsa och välbefinnande*. Göteborg: Centrum för Europaforskning, Göteborgs universitet (CERGU), ss. 3-38

Angel, B. & Hjern, A. (2004). *Att möta flyktingar*. Lund: Studentlitteratur

Backlund, Å., Eriksson, R., von Greiff, K. & Åkerlund, E. (2012). *Ensam och flyktingbarn: barnet och socialtjänsten om den första tiden i Sverige*. Tullinge: FoU Södertörn (Forskningsrapport 2012:1)

Barnes, M. & Marcus, C.C. (1999) Introduction. I: Barnes, M. & Marcus, C.C. (red.). (1999). *Healing gardens - therapeutic benefits and design recommendations*. New York: John Wiley and Sons, ss. 1-26

Barnombudsmannen. (2011). *Bakom fasaden*. Barn och ungdomar i den sociala barnavården berättar. Stockholm: Barnombudsmannen

Bergsten, J. (2010). *Barn tar plats: dokumentation från konferensen 25 mars 2010*. Stockholm: Tryggare och mänskligare Göteborg

Boverket. (2007). *Bostadsnära natur: inspiration & vägledning*. (1. uppl.) Karlskrona: Boverket

Boverket. (2015a). *Gör plats för barn och unga!: En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. Stockholm: Boverket (Rapport 2015:08)

Boverket. (2015b). *Nyanländas boendesituation: delrapport*. (1. uppl.). Karlskrona: Boverket (Rapport 2015:10)

Brendler-Lindqvist, M. & Larsson, J. (2004). *Att möta de ensamkommande barnen*. Stockholm: Rädda barnen

Cele, S. (2006). *Communicating place: methods for understanding children's experience of place*. Diss. (sammanfattning) Stockholm: Stockholms universitet

Cele, S. (2007). Platser för barn - Platsinteragerande metoder som verktyg för att förstå barns känsla för plats. *Locus*, vol. 4, ss. 15-25

- Engdahl, K. (2014). *Förskolegården: En pedagogisk miljö för barns möten, delaktighet och inflytande*. Diss. Umeå: Umeå Universitet
- Faskunger, J. (2008). *Barns miljöer för fysisk aktivitet: samhällsplanering för ökad fysisk aktivitet och rörelsefrihet hos barn och unga*. Östersund: Statens folkhälsoinstitut (Rapport 2008:33)
- Faskunger, J. (2010). *Aktivt liv i byggda miljöer: manual för kommunal planering*. Östersund: Statens folkhälsoinstitut (Rapport 2010:04)
- Fjørtoft, I. (2001). The Natural Environment as a Playground for Children: The Impact of Outdoor Play Activities in Pre-Primary School Children. *Early Childhood Education Journal*, vol. 29 (2), ss. 111-117
- Grahn, P., Mårtensson, F., Lindblad, B., Nilsson, P. & Ekman, A. (1997) *Ute på dagis. Hur använder barn daghemsgården? Utformningen av daghemsgården och dess betydelse för lek, motorik och koncentrationsförmåga*. Alnarp: Movium
- Gran, P. & Stigsdotter, U. (2003). Landscape planning and stress. *Urban Forestry & Urban Greening*, vol. 2 (1), ss. 1-18
- Gustavsson, L. H. & Lindberg, T. (red). (2016). *Möta barn på flykt*. Stockholm: Unicef Sverige
- Halvars-Franzén, B. (2007). Platsens kopplingar - Att göra rundturer med barn. *Locus*, vol. 4, ss. 26-36
- Havelius, A. & Yue Liu, B. (2010). *Psykisk hälsa och emotionsreglering hos ensamkommande flyktingbarn*. Examensuppsats. Lund Universitet
- Henning-Mäki, M. & Green, B. (2008). Lekens terapeutiska betydelse. I: Ljungström, C. & Olsson, E. (red). *Lekterapeutens roll i sjukhusvärlden*. Mjölby: Aliberta/Atremi, ss. 14-22
- Johansson, A., Kollberg, S. & Bergström, K. (2009). *Grönområden för fler: en vägledning för bedömning av närhet och attraktivitet för bättre hälsa*. Östersund: Statens folkhälsoinstitut
- Johansson, E. (2006). Om meningen med att gå en sväng. I: Johansson E, red. *Mångnatur. Friluftsliv och natursyn i det mångkulturella samhället*. Tumba: Mångkulturellt centrum
- Kaplan, S. (1995). Restorative benefits av nature. *Journal of Environmental Psykology*, vol. 15, ss. 169-182
- Kristensson, E. (2005). Rymlighetens betydelse för bostadsgården. *Gröna Fakta*. vol. 19 (6). Alnarp: Movium, SLU
- Kristensson, E. (2007). *Bostadsgården: vardagsrum, lekplats, mötesplats och utsikt*. Stockholm: Formas
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

- Kylin, M. (2004). *Från koja till plan: om barnperspektiv på utemiljön i planeringssammanhang*. Diss. (sammanfattning) Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet, 2004
- Laike, T. (2005). Inomhusmiljöns betydelse för barns välbefinnande. I Johansson, M & Küller, M. (red). *Svensk miljöpsykologi*. Lund: Studentlitteratur, ss.125-140
- Lindholm, G. (1995). *Skolgården: vuxnas bilder, barnets miljö*. Diss. (sammanfattning) Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet
- Lennartsson, R. (2007). *Mellan hopp och förtvivlan: erfarenheter och strategier i väntan på asyl: en etnologisk undersökning om situationen för asylsökande i eget boende i Västmanland och Uppsala län*. Stockholm: Nationell Temagrupp asyl & integration, gemenskapsinitiativet EQUAL
- Malmström, C. (2006). Introduktionsverksamheten. I: Malmström, C. (red.). (2006). *Satsa på barnens vardagsmiljöer - mottagande och introduktion av flyktingbarn och ungdomar*. Stockholm: Stiftelsen Allmänna barnsjukhuset, vol. 3, ss. 43-54
- Malmö Stad. (2011). *Utemiljö vid förskolor i Malmö - ett verktyg för planering, utformning och bygglovgranskning*. Malmö: Malmö stad
- Maxwell, L., Mitchell, M. & Evans G. (2008). Effects of Play Equipment and Loose Parts on preschool Children's Outdoor Play Behavior: An Observational Study and Design Intervention. *Children, Youth and Environments*, vol. 18 (2), ss.36-63
- Migrationsverket. (2015a). *Migrationsverket arbete med ensamkommande barn*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Kommuner/Om-ensamkommande-barn-och-ungdomar.html> [2015-12-18]
- Migrationsverket. (2015b). *Förfrågningsunderlag: Upphandlarversion: Tillfälligt boende för asylsökande Nr 7 Område 1 Syd*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/download/18.2bbf7de914c17a2ed26830/1431415776737/Tillfalligt+boende+for+asylsokande+Nr+7+Omrade+1+Syd.pdf> [2016-01-13]
- Migrationsverket. (2015c). *Migrationsverket sekretessbelägger uppgifter om asylboenden*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2015/2015-10-28-Migrationsverket-sekretessbelaggar-uppgifter-om-asylboenden.html> [2016-01-21]
- Migrationsverket. (2015d). *Handläggningstider för ansökan och anmälan om svenskt medborgarskap*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Privatpersoner/Bli-svensk-medborgare/Handlaggningstid.html> [2016-01-21]
- Migrationsverket. (2015e). *Längre väntetider när Migrationsverket prioriterar mottagande av asylsökande*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Gode-man/Nyhetsarkiv/Nyheter-for-gode-man/2015-11-19-Langre-vantetider-nar-Migrationsverket-prioriterar-mottagande-av-nya-asylsokande.html> [2016-07-15]

- Migrationsverket. (2015f). *Tillfälligt boende för asylsökande Nr 14 Område 1 Syd*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/download/18.23e76fe91505855cf76337f/1448438459836/Tillf%C3%A4lligt+boende+f%C3%B6r+asyls%C3%B6kande+Nr+14+Omr%C3%A5de+1+Syd.pdf> [2016-02-16]
- Migrationsverket. (2015g). *Migrationsverket har upphandlat nya boendeplatser för asylsökande*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Fastighetsagare-och-uthyrare/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-for-fastighetsagare/2015-10-28-Migrationsverket-har-upphandlat-nya-boendeplatser-for-asylsokande.html> [2016-12-28]
- Migrationsverket. (2016a). *Historik*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Fakta-om-migration/Historik.html> [2016-01-13]
- Migrationsverket (2016b). *Avveckling av tillfälliga asylboenden*. Tillgänglig: <http://www.migrationsverket.se/Andra-aktorer/Fastighetsagare-och-uthyrare/Avveckling-av-tillfalliga-asylboenden.html> [2016-12-28]
- Miles, M.B., Huberman, A.M. & Saldaña, J. (2014). *Qualitative data analysis: a methods sourcebook*. (3. ed.) Los Angeles: Sage
- Moore, R.C. (1999) Healing Gardens for children. I: Cooper Marcus, C., Barnes, M. (red.). (1999). *Healing gardens - therapeutic benefits and design recommendations*. New York: John Wiley and Sons, ss. 323-384
- Mårtensson, F. (2004). *Landskapet i leken: en studie av utomhuslek på förskolegården*. Diss. Alnarp: Sveriges lantbruksuniversitet, 2004. Alnarp
- Mårtensson F. (2009). Lek i verklighetens utmarker. I: Jensen M. & Harvard Å (red). (2009). *Leka för att lära*. Lund: Studentlitteratur, ss. 163-188
- Mårtensson, F., Boldemann, C., Söderström, M., Blennow, M., Englund, J-E. & Grahn, P. (2009). Outdoor Environmental Assessment of Attention Promoting Settings for pre-school children. *Health and place*, vol. 15 (4), ss. 1149-1157
- Mårtensson, F., Jensen, L., E., Söderström, M. & Öhman, J. (2011). Sammanfattande syntes. I: Mårtensson, F., Jensen, L., E., Söderström, M. & Öhman, J. *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang*. (rapport 6407). Stockholm: Naturvårdsverket
- Mårtensson, F. (2012). Hälsofrämjande äventyr med naturen som distraktion. *Socialmedicinsk tidskrift*, vol. 3, ss. 224-231
- Mårtensson, F., Jansson, M., Johansson, M., Raustorp, A., Kylin, M. & Boldemann, C. (2014). The role of greenery for physical activity play at school grounds. *Urban Forestry & Urban Greening*, vol. 13, ss. 103-113
- Nestler, Z. (2007). *Barn och migration: utvärdering av projekt riktade till barn och ungdomar med flykting- och invandrarbakgrund*. Sverige: Z. Nestler.
- Nilsson, G. (2009). Trädgårdsterapi för barn och unga - disciplinering eller frigörelse. I: Nilsson, G. (red). *Trädgårdsterapi*. Lund: Studentlitteratur, ss. 141-169

- Nordström, G. & Lindkvist, T. (2004). *Fritid 1976-2002. Levnadsförhållanden*. Rapport 103. Örebro: Statistiska centralbyrån
- Olsson, S. & Sondén Cruse, G. (1997). *Det lilla grannskapet: Gårdar, trapphus & Socialt liv*. Göteborg: Centrum för byggnadskultur i västra Sverige
- Patel, R. & Davidson, B. (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 3., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Plan- och bygglagen. (2010). Stockholm: Justitiedepartementet. (SFS 2010:900)
- Regeringskansliet. (2016a). *Flyktingkrisen dominerar och hotar Schengen*. Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/artiklar/2016/02/ahnlids-februaritext/> [2016-03-10]
- Riksrevisionen (2017). Lärdomar av flyktingsituationen hösten 2015: beredskap och hantering. Stockholm: Riksrevisionen (RIR 2017:4)
- Ryen, A. (2004). *Kvalitativ intervju: från vetenskapsteori till fältstudier*. (1. uppl.) Malmö: Liber ekonomi
- Rädda barnen. (2010). *På flykt på egen hand. Om ensamman flyktingbarns behov och dilemma*. Tillgänglig: https://www.raddabarnen.se/Documents/medlemssidor/Verksamhet/barn-pa-flykt/rapporter-studier/pa_flykt_pa_egen_hand.pdf
- Samborski, S. (2010). Biodiverse or Barren School Grounds: Their Effects on Children. *Children, Youth and Environments*, vol. 20 (2), ss. 67-115
- Sandberg, A. & Vourinen, T. (2008). Barndomens lekmiljöer - förr och nu - . I: Sandberg, A. (red). *Miljöer för lek lärande och samspel*. Lund: Studentlitteratur, ss. 13-36
- Sandseter, E.B.H. (2009). Characteristics of risky play. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, vol. 9 (1), ss. 3-21
- Schäfer Elinder, L. & Faskunger, J. (red). (2006). *Fysisk aktivitet och folkhälsa*. Stockholm: Statens folkhälsoinstitut (2006:13)
- Socialstyrelsen. (2004). *Hälsoskydd vid tillfälligt boende. Hotell, vandrarhem, campingplatser m.m.* Stockholm: Socialstyrelsen
- Barnrättighetsutredningen. (2016). *Barnkonventionen blir svensk lag: betänkande*. Stockholm: Wolters Kluwer. (SOU 2016:19)
- Statskontoret. (2015). *Statligt ägda asylbostäder? Kostnader och konsekvenser*. <http://www.statskontoret.se/globalassets/publikationer/2015/2015103.pdf> (hämtad 2015-12-18)
- Svensson, M. (2015). Malmö gör flyktingboenden hemliga. *Sydsvenskan*, 22 oktober.
- Titman, W. (1994). *Special places ; special people: the hidden curriculum of school grounds*. Godalming, Surrey: World wide fund for nature/Learning through landscapes

Ulrich, R.S. (1999). Effects of Gardens on Health Outcomes: Theory and Research. I: Marcus, C.C. & Barnes, M. (red.). (1999). *Healing gardens - therapeutic benefits and design recommendations*. New York: John Wiley and Sons, ss. 27-86

Unicef. (2016). *Barnkonventionen*. Tillgänglig: <https://unicef.se/barnkonventionen> [2016-01-20]

UNHCR. (2015a). *60 miljoner på flykt - den högsta siffran någonsin*. Tillgänglig: <https://sverigeforunhcr.se/blogg/60-miljoner-pa-flykt-den-hogsta-siffran-nagonsin> [2016-02-01]

UNHCR. (2015b). *Fyra miljoner på flykt från kriget i Syrien*. Tillgänglig: <https://sverigeforunhcr.se/blogg/4-miljoner-pa-flykt-fran-kriget-i-syrien> [2016-02-01]

UNHCR. (2016). *Flykten till Europa 2015*. Tillgänglig: <https://sverigeforunhcr.se/blogg/flykten-till-europa-2015> [2016-02-01]

Änggård, E. (2015). *Gåtturer som forskningsmetod med barn*. Educare – Vetenskapliga skrifter, vol. 1, ss. 93-116

Ärlemalm-Hagsér E. (2008) Skogen som pedagogisk praktik ur ett genusperspektiv. I: Sandberg, A, (red.) *Miljöer för lek, lärande och samspel*. Lund: Studentlitteratur; ss. 107-136

Bilaga 1

Appendix

ABE, anläggningsboende: Boende i lägenhet som Migrationsverket erbjuder asylsökande under väntetiden. Drift och skötsel är Migrationsverket ansvariga för. Synonym: asylboende.

ABK, anläggningsboende: Boende i korridor som Migrationsverket erbjuder asylsökande under väntetiden. Drift och skötsel är Migrationsverket ansvariga för. Synonym: asylboende.

ABO, anläggningsboende: Boende som Migrationsverket erbjuder asylsökande under väntetiden, normalt en lägenhet i ett hyreshus men även kollektiva varianter finns. Drift och skötsel är Migrationsverket ansvariga för. Synonym: asylboende, flyktingförläggning.

ABT, tillfälligt anläggningsboende: Privata aktörer som genom upphandling med Migrationsverket erbjuder boende under väntetiden. Boende i lägenhet liksom kollektiva varianter finns. Synonym: asylboende, flyktingförläggning.

Asylsökande: En utländsk medborgare som tagit sig till Sverige och begärt skydd mot förföljelse, men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av Migrationsverket och/eller migrationsdomstol. Jämför med flykting.

Dublinförordningen: Förordning som garanterar att den som söker asyl i någon av EU:s medlemsstater får sin ansökan prövad i någon av dessa stater. En asylsökande ska alltså inte kunna sändas från en medlemsstat till en annan utan att någon anser sig ha ansvar för prövningen. Dublinförordningen gäller i Sverige och i övriga EU-länder samt Norge och Island.

EBO, eget boende: Under väntetiden kan en asylsökande välja att ordna boendet på egen hand, till exempel hos släkt eller vänner.

Ensamkommande barn: Asylsökande barn eller ungdomar under 18 år som kommer till Sverige utan legal vårdnadshavare.

Flykting: Utlänning som har sökt asyl och fått tillstånd att som flykting bosätta sig i Sverige, se Genève-konventionen. Jämför även med asylsökande och skyddsbehövande.

Första asylland: Den som flyr har inte rätt att välja asylland. Tanken är att personer som har skyddsskäl ska söka asyl i det första land de kommer till efter flykten – om de där är skyddade från förföljelse och från att sändas tillbaka till de länder de flytt ifrån. En asylsökande som har vistats i ett så kallat första asylland före ankomsten till Sverige kan därför skickas tillbaka dit. Det sker emellertid inte om personen bara rest genom ett annat land utan att stanna där. Jämför med Dublinförordningen.

Genève-konventionen: FN:s flyktingkonvention från 1951 angående flyktingars rättsliga ställning. Sverige och ett hundratal andra länder har skrivit under den. Det innebär att Sverige ska pröva varje asylansökan och ge de människor asyl, som är flyktingar enligt

konventionen. Enligt konventionen är flyktingar personer som har välgrundade skäl att vara rädda för förföljelse på grund av:

- ras
- nationalitet
- religiös eller politisk uppfattning
- kön
- sexuell läggning eller
- tillhörighet till viss samhällsgrupp.

Förföljelsen kan komma från hemlandets myndigheter, men det kan också vara så att myndigheterna inte kan ge trygghet mot förföljelse från enskilda personer.

Integration: Samhällets anpassning till förändrad befolkningssammansättning till följd av migration. Se migration.

LMA: Lagen om mottagande av asylsökande med flera.

Migration: Människors rörelse mellan länder, dvs. in- och utflyttning.

Nyanländ: Person som beviljats uppehållstillstånd.

PUT, Permanent uppehållstillstånd: En utländsk medborgare som har beviljats ett permanent uppehållstillstånd har tillstånd att bo och arbeta i Sverige under obegränsad tid. Tillståndet gäller så länge utlänningen är bosatt i Sverige och det förlängs automatiskt.

Schengenländer: Många av EU:s 27 medlemsländer har anslutit sig till Schengensamarbetet. De deltagande länderna är: Belgien, Danmark, Estland, Finland, Frankrike, Grekland, Italien, Lettland, Litauen, Luxemburg, Malta, Nederländerna, Polen, Portugal, Slovakien, Slovenien, Spanien, Sverige, Tjeckien, Tyskland, Ungern och Österrike. Dessutom har Norge, Island och Schweiz – som inte är EU-länder – anslutit sig till Schengensamarbetet.

Schengensamarbetet: Schengensamarbetet innebär att människor som bor i Schengenländerna ska kunna resa fritt, utan att behöva visa pass, mellan de länder som anslutit sig till samarbetet. Gränskontrollerna mellan länderna har därför tagits bort. Istället sker pass- och inresekontrollen vid de yttre gränserna, dvs. vid gränserna mot länder som inte deltar i Schengensamarbetet. 1997 beslöt EU-länderna att Schengensystemet skulle användas inom ramarna för europeiska unionen.

Skyddsbehövande: Enligt svensk lag kan även andra än flyktingar enligt FN:s flyktingkonvention behöva skydd och därför få uppehållstillstånd i Sverige. Det är personer som har lämnat sitt hemland därför att de:

- känner välgrundad fruktan för att straffas med döden eller att utsättas för kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning
- behöver skydd på grund av yttre eller inre väpnad konflikt eller på grund av andra svåra motsättningar i hemlandet känner välgrundad fruktan att utsättas för allvarliga övergrepp
- inte kan återvända till sitt hemland på grund av miljökatastrof.

Svenskt medborgarskap: Svensk medborgare kan man bli genom: födelse, adoption, förälders giftermål (legitimation) eller ansökan (naturalisation).

TUT, tidsbegränsat uppehållstillstånd: Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för enskilda eller grupper. Ges t.ex. när en massflyktsituation uppstått och många människor flyr från ett visst land. Exempelvis fick många kosovoalbaner TUT i elva månader 1999 då en massflyktsituation uppstod under kriget i Kosovo.

UNHCR: FN:s flyktingorgan. Huvudkontoret finns i Genève. I Stockholm finns ett kontor för de nordiska och baltiska staterna.

Bilaga 2

Barnkonventionen i förkortad version

FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen) består av 54 artiklar. Det är rättigheter som gäller för alla barn i alla länder som har anslutit sig till konventionen.

Artikel 1

Barn – det är varje människa under 18 år.

Artikel 2

Alla barn har samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskrimineras.

Artikel 3

Barnets bästa ska alltid komma i främsta rummet.

Artikel 4

Konventionsstaterna ska stifta lagar och vidta andra åtgärder för att konventionen ska tillämpas i landet. De ska sträva att till det yttersta av sina tillgängliga resurser förverkliga barnets sociala, ekonomiska och kulturella rättigheter. När resurserna inte räcker till bör man söka lösningar genom internationellt samarbete.

Artikel 5

Föräldrarna har det yttersta ansvaret för barnet och ska utifrån utvecklingen av barnets egen förmåga säkerställa att det får kännedom om och hjälp i att utöva sina rättigheter.

Artikel 6

Varje barn har rätt att överleva och att utvecklas.

Artikel 7–8

Alla barn har rätt till ett namn och en nationalitet. De har rätt att, så långt det är möjligt, få veta vilka deras föräldrar är. En stat får inte ta ifrån barnet sitt namn eller nationalitet.

Artikel 9

Ett barn ska inte hållas åtskilt från sina föräldrar mot sin vilja, utom när det är för barnets bästa. Barn som inte bor med båda sina föräldrar ska ha rätt att träffa båda två regelbundet.

Artikel 10–11

Barn och föräldrar har rätt att träffa varandra även om de bor i olika länder. Ansökningar från familjer som vill återförenas över statsgränser ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt. En förälder får inte utan lov föra bort sitt barn till ett annat land.

Artikel 12 –15

Alla barn har rätt att uttrycka sin mening i alla frågor som berör dem. När domstolar och myndigheter behandlar fall som rör ett barn ska barnet höras och barnets intresse komma i första rummet. Barnets rätt till tankefrihet, samvetsfrihet, religionsfrihet och frihet att bilda organisationer ska respekteras.

Artikel 16

Varje barn har rätt till sitt privat- och familjeliv, hem och post samt ska skyddas mot ingripanden i dessa. Varje barn ska också skyddas mot angrepp på sin heder och sitt anseende.

Artikel 33

Alla barn har rätt att skyddas mot olaglig användning av narkotika.

Artikel 34

Barnet har rätt att skyddas mot alla former av sexuella övergrepp och mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.

Artikel 35

Bortförande, försäljning eller handel med barn ska förhindras.

Artikel 36

Barnet ska skyddas mot alla andra skadliga former av utnyttjande.

Artikel 37

Inget barn får utsättas för tortyr eller annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling och bestraffning. Inget barn får olagligt eller godtyckligt berövas sin frihet. Barnet får inte bestraffas med livstids fängelse eller dödsstraff. Varje frihetsberövat barn ska behandlas humant och med respekt. Barnet har rätt att snarast möjligt få juridisk hjälp. Barn i fängelse har rätt till kontakt med och besök av sin familj.

Artikel 38

Inget barn under 18 år får användas för direkt deltagande i väpnade konflikter. Barn får inte heller användas eller t ex rekryteras av gerillarörelser.

Artikel 39

Ett barn som blivit offer för vanvård, utnyttjande, försummelse, tortyr, väpnade konflikter eller annan omänsklig behandling har rätt till rehabilitering och social återanpassning.

Artikel 40

Ett barn som är anklagat för brott eller blivit dömt för straffbara handlingar har rätt till en behandling som främjar barnets känsla för värdighet och för andras mänskliga rättigheter och grundläggande friheter.

Artikel 41

Rättigheterna i konventionen gäller inte om andra nationella lagar ger barnet större möjligheter att förverkliga rättigheterna.

Artikel 42

De stater som anslutit sig till konventionen åtar sig att göra konventionens bestämmelser och principer allmänt kända bland vuxna och barn.

Artikel 43–45

Bestämmelser om hur alla länder som anslutit sig till konventionen ska arbeta för att förverkliga den. En övervakningskommitté inom FN granskar konventionsstaternas

rapporter. FN-organ och frivilligorganisationer kan också delta med information till FN. Kommittén ger landet rekommendationer för hur de kan bli bättre på att förverkliga rättigheterna i konventionen.

Artikel 46 –54

Regler om hur stater kan ansluta sig till konventionen och om när dessa börjar gälla. Konventionsstater kan inte reservera sig mot artiklar som strider mot denna konventions ändamål och syfte

Bilaga 3

Informationsblad samt blanketter

Översatt till engelska, persiska och dari.

Information of a study of children's outdoor environments

We are students in landscape architecture at the Swedish University of Agriculture Sciences (SLU) making a study about children's opportunities to adequate outdoor environments for play and activity when arriving to Sweden.

We would like to ask your child about what places and activities she or he prefer during a walk around the asylum facility, and also what opportunities to play he or she miss. You as parent are very welcome to be present when your child shows us around and the questions are asked.

All information is confidential and will be presented in general terms, not making the child nor the family possible to identify. You as a parent are free to decline your child to participate and your child can at any time withdraw from participating. If you want more information you can contact us, or our supervisor:

Dr. Fredrika Mårtensson, Fredrika.martensson@slu.se

Thank you and best wishes

Kaisa Rajamäe, kaae0002@stud.slu.se

Emilia Friberg, emfn0001@stud.slu.se

.....

Form to parent for giving consent for the child to participate

My child is allowed to participate

YES

NO

Parent's signature:.....

My child's first name:.....

معلومات من دراسة البيئة الخارجية للأطفال:

نحن طلاب الهندسة الزراعية في جامعة العلوم الزراعية السويدية (SLU) نقوم بدراسة حول فرص الأطفال للعب والقيام بالنشاطات في البيئة الخارجية عند وصولهم إلى السويد.

نريد أن نسأل طفلك فيما يتعلق بالأماكن والنشاطات التي يفضلونها وذلك خلال جولة حول منشآت اللجوء ومن خلال السؤال أيضا عن خدمات الترفيه ونرحب بالأبوين بمرافقة أبنائهم خلال هذه الجولة.

جميع المعلومات ستكون سرية وستعرض بشكل عام ولن نقوم بتحديد هوية أي شخص سواء كان الطفل أو أحد الأبوين.

أنتم كأبوين لكم الحرية برفض أطفالكم المشاركة ويمكن للطفل الانسحاب من المشاركة في أي وقت كان خلال هذه الجولة.

إذا كنت تريد المزيد من المعلومات يمكنك الاتصال بنا:

Kaisa Rajamäe , kaae0002@stud.slu.se
Emilia Friberg , emfn0001@stud.slu.se

أو الاتصال بالمشرقة لدينا:

Dr. Fredrika Mårtensson , Fredrika.martensson@slu.se

شكرا لكم مع أطيب التمنيات

صيغة لأولياء الأمور لإعطاء الموافقة للطفل بالمشاركة:

يسمح لطفلي بالمشاركة:

لا

نعم

توقيع ولي الأمر:

اسم الطفل:

اطلاعات به والدین در مورد یک پروژه‌ی پژوهشی در مورد فضای بازی بیرون از خانه برای کودکان

ما دو دانشجوی معماری فضای باز در دانشگاه کشاورزی سوئد هستیم که مشغول پژوهشی در مورد دسترسی کودکان پناهجو به فضای فعالیت و بازی خارج از خانه‌شان در سوئد هستیم. به این منظور مایل هستیم با فرزندان شما گفتگو کنیم و از آنها چند سوال کوتاه در مورد محل و نوع بازی مورد علاقه‌شان، و نیز کمبود امکانات بازی در محل زندگی فعلی‌شان بپرسیم. برای انجام این گفتگوها اجازه‌ی کتبی شما والدین محترم ضروری است.

همه‌ی اطلاعاتی که کودکان شما در اختیار ما خواهند گذاشت محرمانه خواهد بود و تنها جمع‌بندی گفتگوها به صورت علنی ارائه خواهد شد و به صورتی که هیچ کودکی و خانواده‌اش قابل شناسایی نباشند. ما از حضور شما والدین هنگام این گفتگوها استقبال می‌کنیم.

والدین مجازند هرگاه که بخواهند از ادامه‌ی شرکت فرزندان‌شان در گفتگوها عذر بخواهند.

برای اطلاعات بیشتر می‌توانید با استاد مشاور ما دکتر فردیکا مورتنسون تماس بگیرید.

Fredrika.martensson@slu.se

پیشاپیش از همکاری شما سپاسگزاریم و با بهترین آرزوها برای شما و فرزندان‌تان

کایسا رایامه و امیلیا فری‌بری

Kaisa Rajamäe, kaae0002@stud.slu.se
Emilia Friberg, emfn0001@stud.slu.se

لطفا در مقابل جواب مناسب ضربدر بزنید

فرزند من مجاز است در این گفتگو شرکت کند:

نه

بله

امضای والد:

نام فرزند من:

اطلاعات به والدین در مورد یک پروژه پژوهشی در مورد فضای بازی بیرون از خانه برای کودکان

معلومات من دراسة البيئة الخارجية للأطفال:

INFORMATION OF A STUDY OF CHILDREN'S OUTDOOR ENVIRONMENTS

ما در دانشجوی معماری فضای باز در دانشگاه کشاورزی سوئد هستیم که مشغول پژوهشی در مورد دسترسی کودکان پناهجو به فضای فعالیت و بازی خارج از خانه‌شان در سوئد هستیم. به این منظور ما به شما گفتگو کنیم و از شما چند سوال کوتاه در مورد محل و نوع بازی مورد علاقه‌تان، و نیز کمبود امکانات بازی در محل زندگی فعلی‌تان پرسیم. برای انجام این گفتگو ما اجازتی نمی‌خواهیم و این محترم ضروری است.

همه اطلاعاتی که کودکان شما در اختیار ما خواهند گذاشت محرمانه خواهد بود و تنها جمعیتی گفتگوها به صورت علنی ارائه خواهد شد و به صورتی که هیچ کوکی و خرابی‌های قابل شناسایی نباشند. ما از حضور شما والدین هنگام این گفتگوها استقبال می‌کنیم.

والدین مجازند هرگاه که بخواهند از ادامه شرکت فرزندانشان در گفتگوها عذر بخواهند.

برای اطلاعات بیشتر می‌توانید با استاد مشاور ما دکتر فردریکا مارتنسون تماس بگیرید.

Dr: Fredrika Mårtensson, Fredrika.martensson@slu.se

پیشاپیش از همکاری شما سپاسگزاریم و با بهترین آرزوها برای شما و فرزندانتان

کایسا راجامه و امیلیا فربرج

Kaisa Rajamäe, kae0002@stud.slu.se
Emilia Friberg, emfn0001@stud.slu.se

Vi är landskapsarkitekturstudenter vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU Alnarp, som gör en studie om barns möjligheter till lämpliga utemiljöer för lek och aktivitet när de anländer till Sverige.

Vi vill fråga ditt barn om vilka platser och aktiviteter hen föredrar under en tur runt asylanläggningen och även vilka lek möjligheter hen saknar. Du som förälder är välkommen att följa med när ert barn visar oss runt och frågorna ställs.

All information är konfidentiell och kommer beskrivas i allmänna termer, varken barnet eller familjen kommer vara möjliga att identifiera. Du som förälder kan neka medverkan för ditt barn och ditt barn kan när som helst dra sig ur undersökningen.

Vill du ha mer information kan du kontakta oss eller vår handledare: Dr: Fredrika Mårtensson, Fredrika.martensson@slu.se

Med vänliga hälsningar
Kaisa Rajamäe, kae0002@stud.slu.se
Emilia Friberg, emfn0001@stud.slu.se

نحن طلاب الهندسة الزراعية في جامعة العلوم الزراعية السويدية (SLU) نقوم بدراسة حول فرص الأبطال للصبي والقيام بالنشاطات في البيئة الخارجية عند وصولهم الى السويد.

نريد أن نسال طفلك فيما يتعلق بالاماكن والنشاطات التي يفضلونها وذلك خلال جولة حول منشآت اللجوء ومن خلال السؤال أيضا عن خدمات الترفيه وتروح بالاطولين بمرافقة آبائهم خلال هذه الجولة.

جميع المعلومات ستكون سرية وستعرض بشكل عام ولن نقوم بتحديد هوية أي شخص سواء كان الطفل أو أحد الاولدين.

انتم كاطولين لكم الحرية برفض أطفالكم المشاركة ويمكن للطفل الانسحاب من المشاركة في أي وقت كان خلال هذه الجولة.

إذا كنت تريد المزيد من المعلومات يمكنك الاتصال بنا:
Kaisa Rajamäe, kae0002@stud.slu.se
Emilia Friberg, emfn0001@stud.slu.se

أو الاتصال بالمرشدة لدينا:

Dr: Fredrika Mårtensson, Fredrika.martensson@slu.se

شكراً لكم مع أطيب التمنيات

We are students in landscape architecture at the Swedish University of Agriculture Sciences (SLU) making a study about children's opportunities to adequate outdoor environments for play and activity when arriving to Sweden.

We would like to ask your child about what places and activities she or he prefer during a walk around the asylum facility, and also what opportunities to play he or she miss. You as parent are very welcome to be present when your child show us around and the questions are asked.

All information is confidential and will be presented in general terms, not making the child nor the family possible to identify. You as a parent are free to decline your child to participate and your child can at any time withdraw from participating.

If you want more information you can contact us, or our supervisor: Dr: Fredrika Mårtensson, Fredrika.martensson@slu.se

Thank you and best wishes
Kaisa Rajamäe, kae0002@stud.slu.se
Emilia Friberg, emfn0001@stud.slu.se

Bilaga 4

Arbetsfördelning av examensarbetet

Vi ser vårt examensarbete som ett gemensamt arbete. Vi har båda diskuterat, läst litteratur, utfört fallstudier, analyserat och skrivit tillsammans. Det är svårt att ange huvudförfattare till arbetets olika delar då vi har skrivit olika avsnitt i olika delar och då båda har bearbetat och diskuterat de olika delarnas innehåll. Grovt draget kan vi säga att huvuduppdelningen varit; delat huvudansvar del 2 & 4, Emilia del 1 & 5, Kaisa del 3 samt arbetets sammanställning, layout & illustrationer.